

RAPORT

Polskie
Towarzystwo Prawa
Organizacji Non - Profit

ANKIETA KODEKS NGO

**przepisy prawa a społeczno-gospodarcza rola
organizacji pozarządowych**

Ankieta składała się z 32 pytań (jednokrotnego, wielokrotnego wyboru oraz pytań otwartych). Nie wszystkie pytania były obligatoryjne, w szczególności dotyczyło to pytań otwartych. Badanie miało na celu zweryfikowanie funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO), tj. forma funkcjonowania, problemy formalno – prawne na jakie napotykają stowarzyszenia, źródła finansowania, sposób rozliczania; pod kątem możliwości stworzenia kodeksu NGO, który w znaczny sposób ułatwiłby funkcjonowanie organizacjom pozarządowym.

Ankieta została przeprowadzona w okresie od stycznia do sierpnia 2024 r. Ankieterzy zostali zrekrutowani w całej Polsce. Osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie ankiet działały w obszarach funkcjonowania organizacji pozarządowych praktycznie w każdym województwie.

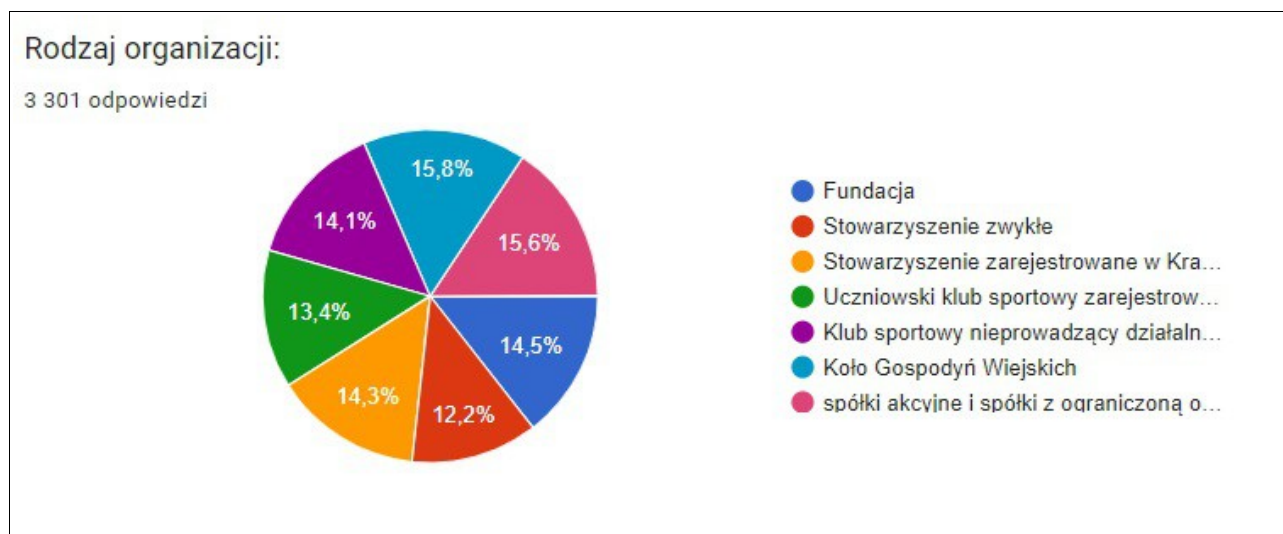
Etap przygotowawczy projektu ankiety zakładał opracowanie formularzy, tak aby jego wypełnianie trwało od 5 do 10 minut, a uzyskany wynik posłużył do odpowiedzi na postawiony wcześniej cel badawczy oraz potwierdził lub obalił założone hipotezy. Ankiety zostały przeprowadzone w formie elektronicznej. Kontakt z respondentami odbywał się na podstawie przesłanego linku generowanego automatycznie przez narzędzie służącego do przeprowadzenia badań na adres e-mail organizacji. Wszystkie ankiety zostały uzupełnione w formie online. Udział w ankiecie był dobrowolny.

Dobór grupy ankietowej był nakierowany na osoby związane z funkcjonowaniem NGO. Ankieterzy wyszukiwali organizacje pozarządowe, które funkcjonują w całej Polsce, w ogólnodostępnych, jawnych źródłach, tj. rejestrach stowarzyszeń, KRS, BIP poszczególnych jednostek samorządów terytorialnych, portalach społecznościowych, stronach internetowych organizacji, kołach uczelnianych, itp.

Ankieta została wypełniona przez ponad 3300 uczestników. Respondenci nie mieli problemów z uczestnictwem w badaniu, chętnie odpowiadali na zadawane pytania. Odsetek błędnie wypełnionych formularzy lub odmowy wzięcia udziału w badaniu wynosił ok. 0,5%. Wyniki przeprowadzonych badań mają pokazać jakich zmian, wg. badanych, należy dokonać w samych organizacjach wynikających z ich realnych potrzeb, jak również w przepisach obowiązującego prawa.

Analiza ilościowo – jakościowa odpowiedzi na zadawane pytania znajduje się w dalszej części raportu.

1. Określenie rodzaju organizacji:

Na pierwsze pytanie dotyczące określenia rodzaju organizacji odpowiedziało w sumie 3.301 respondentów.

Z powyższego diagramu wynika, że udział w badaniu wzięła bardzo szeroka grupa respondentów reprezentujących różne rodzaje organizacji. Udział poszczególnych organizacji w stosunku do ogółu badanych jest na zbliżonym poziomie. Wartości oscylują pomiędzy 12,2% (stowarzyszenia zwykłe) a 15,8% (koła gospodyń wiejskich). Jednocześnie w odniesieniu do pozostałych rodzajów organizacji wartości zaznaczonych odpowiedzi przedstawiono poniżej: fundacje (14,5%) stowarzyszenia zarejestrowane w KRS (14,3%) kluby sportowe działające w formie stowarzyszenia, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej zarejestrowanych u starosty (14,1%), uczniowskie kluby sportowe (13,4%), spółki akcyjne oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (15,6%). Nikt nie wskazał rodzaju organizacji w postaci związków stowarzyszeń, jak również nie wskazano innych form organizacyjnych. Powyższe zestawienie wskazuje, iż grupa ankietowanych reprezentuje dużą różnorodność wśród form organizacyjnych.

Organizacja pozarządowa to organizacja, która nie jest związana z jakąkolwiek władzą państwową. Nie korzysta ona także z żadnej rządowej pomocy finansowej i nie działa dla osiągnięcia zysku. Bywa również nazywana organizacją obywatelską, gdyż może ją założyć jedynie

grono obywateli bądź ich organizacje. Funkcjonuje i działa ona z własnej inicjatywy na rzecz danego interesu publicznego. Organizacja pozarządowa może prowadzić działalność gospodarczą, lecz dochody z niej przeznaczają się na dalsze funkcjonowanie tej organizacji. Jej członkami mogą zostać stowarzyszenia o charakterze pozarządowym, zrzeszenia narodowe oraz osoby prawne lub fizyczne z różnych krajów (minimum trzech). Organizacje pozarządowe działają w oparciu o statuty, niemające charakteru umowy międzynarodowej, lecz umów cywilno-prawnych. Czasem organizacje pozarządowe określane są jako tzw. trzeci sektor (obok sektora rynkowego i publicznego). W odróżnieniu od sektora publicznego, a podobnie jak w przypadku rynkowego, posiadają one status organizacji prywatnych i powstają z inicjatywy ich założycieli. Działają jednak w interesie publicznym, nie zaś w prywatnym (inaczej niż w biznesie).¹

Fundację ustanawia fundator (lub fundatorzy), wyposażając ją w majątek niezbędny do działania. Zgodnie z przepisami fundacja jest powoływana do realizacji celów społecznie lub gospodarczo użytecznych. Pierwszym formalnym krokiem jest złożenie przez fundatora oświadczenia woli o ustanowieniu fundacji. Takie oświadczenie musi być złożone w akcie notarialnym (przed notariuszem) lub w testamencie. Jednak fundacja uzyskuje osobowość prawną i możliwość działania dopiero po zarejestrowaniu w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS). Istotą fundacji jest istnienie majątku przeznaczonego przez fundatora na publicznie użyteczny cel. Opiekę nad majątkiem oraz odpowiedzialność za realizację celów przejmuje zarząd - po zarejestrowaniu fundacji w KRS. Najważniejszym aktem prawnym regulującym działanie fundacji jest Ustawa o fundacjach. Ustawa ta zawiera stosunkowo niewiele zapisów i daje bardzo dużą swobodę w zakresie konstruowania statutu, czyli dokumentu w oparciu o który fundacja działa. To w statucie są opisane najważniejsze informacje o fundacji – m. in. o tym jakie fundacja ma organy władzy, ile osób musi być w tych organach, jak wygląda kwestia sprawowania władzy i podejmowania decyzji, kto dokonuje wyboru osób zasiadających we władzach fundacji. Co do zasady statut jest ustanawiany przez fundatora, co daje fundatorowi bardzo duży wpływ na to jak fundacja będzie funkcjonować. Fundacja jest organizacją pozarządową, zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - co oznacza m.in, że może uzyskać status organizacji pożytku publicznego (OPP) i otrzymywać dotacje. Ma charakter niedochodowy - jej majątek jest przeznaczony wyłącznie do realizacji celów, dla których fundacja została

¹ <http://liderzy.org.pl/organizacje-pozarządowe/>

ustanowiona, a nie podlega podziałowi między członków władz czy fundatora. Ustawa o fundacjach wskazuje, że fundacja musi mieć zarząd. Nie ma obowiązku posiadania innych organów władz, ale może je mieć. O tym ile osób będzie w zarządzie i kto je wybiera decydują zapisy statutu. Fundacja nie ma członków. Co do zasady najwyższą władzę w fundacji ma zarząd, ale statut danej fundacji może też przewidzieć inne organy, które mają wpływ na działanie zarządu.²

Działanie stowarzyszeń reguluje ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, która wyróżnia dwa ich rodzaje: rejestrowe i zwykłe. Podstawowa różnica jest taka, że stowarzyszenie jest rejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (dlatego umownie, dla ułatwienia, nazywamy je stowarzyszeniem rejestrowym), a stowarzyszenia zwykłe są wpisywane do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez starostę. Każde stowarzyszenie to organizacja, w której najwyższą władzę zawsze mają członkowie stowarzyszenia. Do założenia stowarzyszenia nie jest potrzebny majątek, przydadzą się natomiast ludzie, którzy razem chcą rozwijać swoje zainteresowania lub osiągnąć wyznaczony sobie cel.

Podstawowe cechy każdego stowarzyszenia to:

- dobrowolność – oznacza swobodę tworzenia stowarzyszeń, dobrowolność przystępowania i występowania członków – nikt nie może nas zmusić do bycia członkiem stowarzyszenia,
- samorządność – to niezależność wobec podmiotów zewnętrznych i swoboda ustalania norm oraz reguł wewnętrznych,
- trwałość – oznacza, że stowarzyszenie istnieje niezależnie od konkretnego składu osobowego swoich członków (pod warunkiem, że będzie ich co najmniej 7 w stowarzyszeniu rejestrowym, a 3 w zwykłym),
- niezarobkowy cel – oznacza, że celem stowarzyszenia nie jest przysparzanie członkom korzyści majątkowych (nie można podzielić majątku stowarzyszenia pomiędzy członków).

Podobieństwa między stowarzyszeniami zwykłymi i rejestrowymi:

² <https://poradnik.ngo.pl/jak-rozpoznać-działalność-społeczna-stowarzyszenie-rejestrowe-zwykłe-czy-fundacja>

- nadzór starosty,
- obowiązkowa sprawozdawczość i księgowość,
- możliwość zatrudniania pracowników,
- zbieranie składek członkowskich,
- ubieganie się o dotacje, przyjmowanie darowizn, organizowanie zbiorów publicznych,
- ubieganie się o status organizacji pożytku publicznego (OPP) – po spełnieniu warunków,
- zdolność sądowa (może pozywać i być pozywane).

Różnice między stowarzyszeniami zwykłymi i rejestrowymi:

- liczba osób konieczna do powołania stowarzyszenia: rejestrowe – 7, zwykłe – 3,
- sposób rejestracji: rejestrowe – KRS, zwykłe – wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych (właściwe starostwo),
- struktura obowiązkowych władz: rejestrowe – walne zebranie, zarząd, organ nadzoru wewnętrznego (komisja rewizyjna), zwykłe – przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie lub zarząd,
- możliwość prowadzenia działalności gospodarczej, działalności odpłatnej: rejestrowe – tak, zwykłe – nie,
- możliwość posiadania oddziałów terenowych: rejestrowe – tak, zwykłe – nie.³

Klub sportowy, który chce posiadać osobowość prawną i status stowarzyszenia, a w swoim statucie nie przewidział prowadzenia działalności gospodarczej, podlega uproszczonej procedurze rejestracji. Oznacza to, że rejestruje się tylko u starosty właściwego ze względu na siedzibę klubu, a nie w KRS (rejestracja przebiega zgodnie z procedurą Kodeksu postępowania administracyjnego).⁴

Uczniowski klub sportowy stanowi formę prawną funkcjonowania klubu sportowego o zakorzenionej już tradycji w warunkach krajowych. Początków jego regulacji prawnej szukać

³ <https://fundacjarc.org.pl/baza-wiedzy/jakie-sa-rodzaje-stowarzyszen-i-czym-sie-roznia/>

⁴ <https://poradnik.ngo.pl/organizacje-sportowe>

należy w przepisach ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej. Współcześnie można ją natomiast odnaleźć w obrębie art. 4 ust. 1–8 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie. Zasady działania omawianego klubu sportowego określają szerzej z kolei przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989r. – Prawo o stowarzyszeniach. Nie dotyczy to jednak jego rejestracji, albowiem w tej mierze zakresie obowiązują odrębne, uproszczone reguły określone przez przepisy ustawy o sporcie. Uczniowski klub sportowy podlega wpisowi do ewidencji prowadzonej przez starostę właściwego ze względu na siedzibę klubu, nie zaś do Krajowego Rejestru Sądowego. Wpisu i wykreślenia wpisu z ewidencji dokonuje się na podstawie wniosku. Natomiast wpis, odmowa wpisu do ewidencji i wykreślenie wpisu z ewidencji następuje w drodze decyzji administracyjnej. Do wniosku o wpis do ewidencji dołącza się: statut, listę założycieli, zawierającą ich imiona i nazwiska, daty i miejsca urodzenia, miejsca zamieszkania oraz własnoręczne podpisy oraz informację o adresie siedziby klubu sportowego. Ważnym jest zastrzeżenie na gruncie art. 4 ust. 7 ustawy o sporcie oraz art. 34 ustawy- Prawo o stowarzyszeniach, że aktywność omawianej kategorii klubu sportowego powinna być nastawiona na prowadzenie działalności sportowej. Nie może więc taki klub podejmować działalności gospodarczej. Za nieważne, sprzeczne z prawem, należałoby zatem uznać ewentualne postanowienia statutu takiego klubu w przedmiocie takiej działalności. (art. 58 § 1 i 3 k.c.). Członkami klubów uczniowskich mogą być różne kategorie podmiotów, w tym w szczególności uczniowie, rodzice i nauczyciele. Ustawodawca ustanawia wszakże otwarty katalog członków takiego klubu (art. 4 ust. 3 ustawy o sporcie). Nadmienić przy okazji trzeba, że zgodnie z art. 3 ust. 1–3 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach prawo tworzenia stowarzyszeń przysługuje obywatelom polskim mającym pełną zdolność do czynności prawnych i niepozbawionym praw publicznych. Małoletni w wieku od 16 do 18 lat, którzy mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, mogą należeć do stowarzyszeń i korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego, z tym że w składzie zarządu stowarzyszenia większość muszą stanowić osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych. Z kolei małoletni poniżej 16 lat, za zgodą przedstawicieli ustawowych, mogą należeć do stowarzyszeń według zasad określonych w ich statutach, bez prawa udziału w głosowaniu na walnych zebraniach członków oraz bez korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego do władz stowarzyszenia. Jeżeli jednak jednostka organizacyjna stowarzyszenia zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej jednostki.

Problem statusu omawianej formy klubu reguluje art. 9 ustawy- Prawo o stowarzyszeniach. W ujęciu tego przepisu, co najmniej siedem osób uchwała statut stowarzyszenia oraz wybiera komitet założycielski albo władze. Statut taki winien określać w szczególności: nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji; teren jego działania i siedzibę, cele i sposoby ich realizacji; sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków; władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje; możliwość otrzymywania przez członków zarządu wynagrodzenia za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją; sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności uchwał władz stowarzyszenia; sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich; zasady dokonywania zmian statutu; sposób rozwiązania się stowarzyszenia (art. 10 ust. 1 ustawy- Prawo o stowarzyszeniach).⁵

Koło gospodyń wiejskich (KGW) to dobrowolna, niezależna i samorządna społeczna organizacja, która wspiera rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działa na rzecz środowisk wiejskich. W listopadzie 2018 roku weszła w życie ustawa o kołach gospodyń wiejskich, dzięki której udało się zaktywizować lokalne społeczności, a liczba kół zaczęła systematycznie wzrastać. KGW ma osobowość prawną i podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich, którego dokonuje Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. KGW funkcjonuje na podstawie statutu, a na terenie jednej wsi może działać tylko jedna taka organizacja, której organami są: Zebranie Członków oraz wybierany przez nie Zarząd. Koła gospodyń wiejskich od lat pielęgnują polską tradycję i wywierają silny wpływ na rozwój polskiej wsi, prowadząc różnorodną działalność, taką jak np.: popularyzacja oświaty na wsi, organizacja kursów (m.in. szycia, gotowania, pieczenia, haftowania i robót ręcznych), prowadzenie pogadarek na temat higieny i zdrowia oraz prawidłowego prowadzenia gospodarstw domowych, współorganizacja szkół i ochotniczych straży pożarnych. KGW promują sztukę ludową, poprzez organizację festiwali i spektakli oraz różnego typu biesiad.⁶

Spółka akcyjna jest kapitałową spółką handlową posiadającą osobowość prawną. Założycielem spółki akcyjnej może być jeden lub większa liczba: osób fizycznych, osób prawnych,

⁵ <https://projektsportowy.pl/uczniowskie-kluby-sportowe-jako-szczegolna-forma-prawna-klubu-sportowego/>

⁶ <https://www.lubelskie.pl/kgw-kola-gospodyn-wiejskich/>

jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, które posiadają zdolność prawną. Spółki akcyjnej nie może założyć, jako jej jedyny akcjonariusz, jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka akcyjna jest spółką prawa handlowego, w której wspólnicy uczestniczą w wyniku objęcia akcji wyemitowanych przez spółkę. Kupno akcji spółki akcyjnej w wyniku objęcia akcji wyemitowanych przez spółkę (pierwotne), lub w drodze nabycia istniejących już akcji, na przykład na podstawie umowy sprzedaży (wtórne) powoduje, że właściciel akcji jest wspólnikiem spółki, czyli jej akcjonariuszem.

Spółka akcyjna to forma działalności, która:

- zapewnia anonimowość wspólników spółki akcyjnej, czyli jej akcjonariuszy
- jest odpowiednia dla dużych przedsięwzięć, w tym firm planujących wejście na giełdę
- jest obowiązkowa dla niektórych działalności, w tym banków oraz firm ubezpieczeniowych.

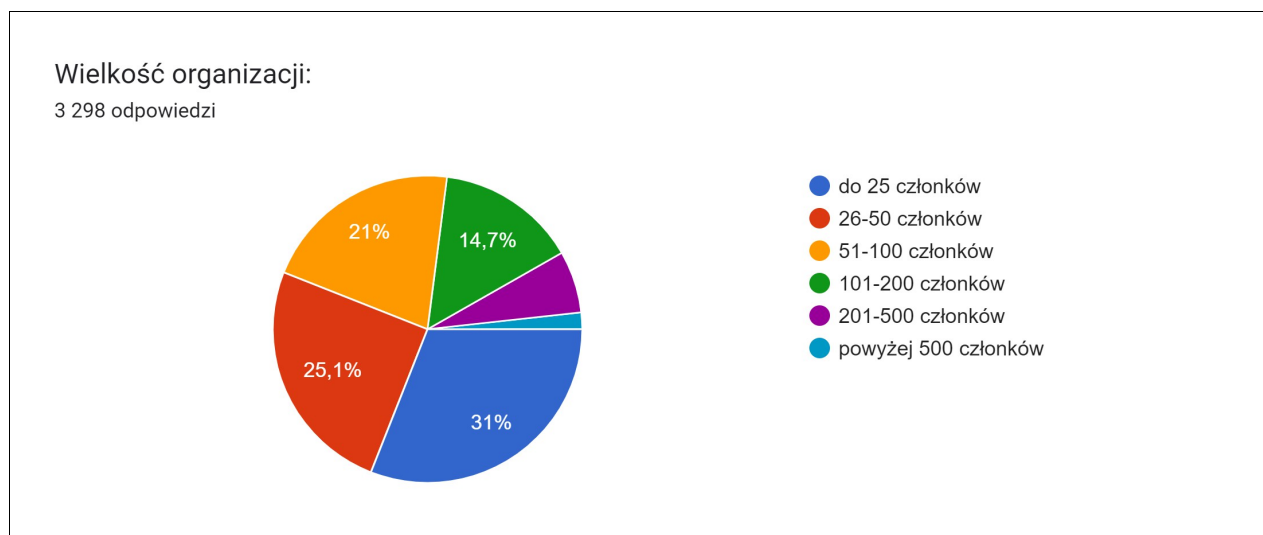
Wspólnikami spółki akcyjnej są akcjonariusze, którzy posiadają określoną liczbę akcji upoważniających do otrzymywania wyznaczonej części dywidendy. Do założenia spółki akcyjnej wymagany jest kapitał 100 000 złotych.⁷

Definicję spółki z o.o. odnajdziemy w treści art. 151 Kodeksu spółek handlowych, zgodnie z którym spółka z ograniczoną odpowiedzialnością może być utworzona przez 1 albo więcej osób w każdym celu prawnie dopuszczalnym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie może być zawiązana wyłącznie przez inną jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Wspólnicy są zobowiązani jedynie do świadczeń określonych w umowie spółki. Wspólnicy nie odpowiadają za zobowiązania spółki. Spółka z o.o. jest podmiotem posiadającym odrębną osobowość prawną, co oznacza, że sama zaciąga zobowiązania, nabywa prawa, pozywa i może być pozywana. Co ciekawe, działalność gospodarcza wykonywana w formie spółki z o.o. może być działalnością jednoosobową – obecne przepisy ksh pozwalają bowiem, by w skład tej spółki wchodził wyłącznie 1 wspólnik.⁸

⁷ <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/00169>

⁸ <https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-spolka-z-ograniczona-odpowiedzialnoscia-poznaj-jej-zalety-i-wady>

2. Określenie wielkości organizacji

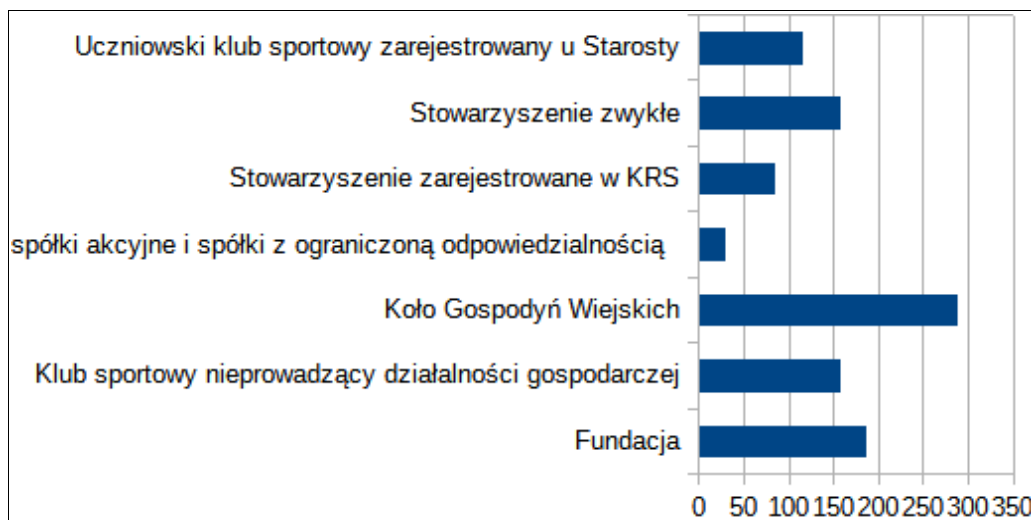

Drugie pytanie w ankiecie dotyczyło określenia przez organizacje ilości zrzeszonych członków (3.298 odpowiedzi)

Na podstawie powyższego diagramu wynika, iż 31,0% badanych wskazało na małe stowarzyszenia do 25 osób; 21,0% respondentów zaznaczyło odpowiedź pomiędzy 51-100 członków. Organizację, która liczy 26-50 członków wybrało ok. 25,0% osób uczestniczących w ankiecie. Pozostała grupa ankietowanych wskazała duże NGO (powyżej 100 członków), suma odpowiedzi wyniosła 23,0%, tj. pomiędzy 101-200 osób (14,7%), 201-500 członków (6,5%) oraz powyżej 500 (ok. 1,8%).

Największą grupę tworzą małe stowarzyszenia i fundacje (do 100 osób – najbardziej optymalna wielkość). Najwięcej organizacji mieści się w przedziale pomiędzy do 100 członków, co stanowi 77% ogółu wskazań. NGO, które posiadają najmniejszą liczbę oddanych zaznaczeń (ok. 1,8%) są to stowarzyszenia i fundacje które mają więcej niż 500 zrzeszonych osób. Biorąc pod uwagę, co powyżej należy stwierdzić, że wyniki badania mają swoje odzwierciedlenie wynikające z 1. pytania raportu, tj. w większości organizacje współpracują w niewielkich grupach. Im większe stowarzyszenie/organizacja tym trudniejsza forma organizacyjna, a co za tym idzie – mniejsza liczba takich organizacji, które mają w swoim gronie powyżej 100 osób. Tak duża liczba członków powoduje konieczność zaangażowania większej liczby fachowców oraz zatrudniania specjalistów bez których nie byłoby możliwe ich funkcjonowanie.

2.1. Zestawienie rodzaju organizacji względem organizacji pozarządowych posiadających do 25 członków

Na powyższym diagramie przedstawiono jakie rodzaje organizacji pozarządowych są reprezentowane przez ankietowanych, którzy wskazali wielkość swojego NGO do 25 członków – 1019 NGO (na podstawie pytania 2 – największa ilość badanych 31%). Koła Gospodyń Wiejskich uzyskały najwięcej wskazań, tj. 289 – 28,36% wśród organizacji posiadających do 25 członków. Kolejną grupą ankietowanych w omawianej wielkości organizacji są NGO w przedziale 10 a 20%, tj.: fundacje - 186 – 18,25%, kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej oraz stowarzyszenia zwykłe (157 wskazań – 15,41%), jak również uczniowskie kluby sportowe zarejestrowane u starosty – 116 – 11,38%. Najmniej zaznaczeń otrzymały odpowiednio stowarzyszenia zarejestrowane w KRS (85 – 8,34%) oraz spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (29 – 2,85%). Z analizy powyższego wykresu wynika, że największą grupą badawczą (w omawianej sytuacji organizacji do 25 członków) są KGW, które najczęściej występują w małych wiejskich miejscowościach i cieszą się coraz większą popularnością wśród lokalnej społeczności w mniejszych miejscowościach. Natomiast najmniejsze zainteresowanie ankietowanych z mniejszych miejscowości dotyczy spółek oraz stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS. Może to być spowodowane trudniejszym dostępem do organów rejestrowych, które dedykowane są dla większych miejscowości oraz większej bariery formalno – prawnej.

3. Określenie siedziby organizacji ze względu na województwo

Trzecie pytanie dotyczyło określenia miejsca siedziby organizacji wg województwa (3.301 odpowiedzi)

Najwięcej organizacji biorących udział w badaniu siedzibę swojego stowarzyszenia posiada w województwach lubelskim 10,4%, mazowieckim 9,0% oraz małopolskim 8,6%. Najmniejsza liczba respondentów reprezentujących swoje organizacje jest zarejestrowanych w województwach wielkopolskim 4,2%, dolnośląskim 4,1%, warmińsko – mazurskim 3,8% oraz zachodniopomorskim 2,6%. Pozostałe wartości dla pozostałych województw przedstawiają się następująco: podkarpackie 7,4%, podlaskie 7,2%, pomorskie 7,3%, śląskie 5,5%, świętokrzyskie 5,2%, kujawsko – pomorskie 4,8%, lubuskie 5,4%, łódzkie 7,2% oraz opolskie 7,3%. Na podstawie powyższego diagramu wynika, że grupa badawcza która została objęta ankietą jest bardzo szeroka. Ankieterzy dotarli do organizacji pozarządowych w każdym województwie (wartości dla poszczególnych województw wahają się pomiędzy 2,6 a 10,4%). Dotarcie do tak dużej grupy NGO z różnych rejonów pozwoli na dokładniejsze zweryfikowanie problemów na jakie napotykJą stowarzyszenia.

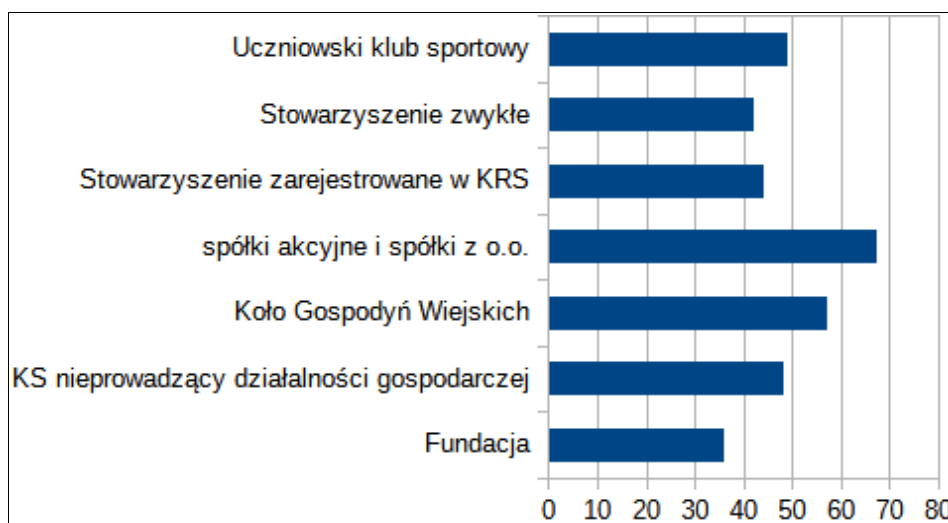
Na podstawie powyższego diagramu oraz omówienia wartości dla poszczególnych województw wynika, że grupa badawcza która została objęta ankietą jest bardzo szeroka.

Ankieterzy dotarli do organizacji pozarządowych w każdym województwie. Dotarcie do tak dużej grupy NGO z różnych rejonów pozwoli na dokładniejsze zweryfikowanie problemów na jakie napotykają stowarzyszenia w poszczególnych obszarach. Niejednokrotnie problemy są całkiem inne dla województw z jednej części kraju w porównaniu do województw, które znajdują się na przeciwnym biegunie. Może to wynikać z zamożności danego regionu, uwarunkowań geologicznych, gęstości zaludnienia, makroekonomicznych jak również innych.

Niniejsza ankieta ma pomóc w rozwiązywaniu problemów organizacji z każdego zakątka i wyznaczać kierunek dla wszystkich funkcjonujących i nowo powstałych NGO-sów. Niejednokrotnie nie tylko region danego kraju jest istotną kwestią dla założenia lub funkcjonowania organizacji, ale również wielkość populacji/mieszkańców na danym terenie. Istotnymi kwestiami w takim badaniu jest czy organizacje są zakładane tylko w dużych miastach czy również w małych miasteczkach o populacji kilkuset mieszkańców. Najlepszą i najprostszą weryfikacją w odniesieniu do powyższego jest 4. pytanie wynikające z ankiety odnoszące się do określania liczby mieszkańców ze względu na siedzibę organizacji.

Poniższe zestawienie (3.1) przedstawia zestawienie jakie rodzaje organizacji są reprezentowane przez ankietowanych w województwie lubelskim. Województwo lubelskie jest reprezentowane przez największą liczbę badanych – na podstawie pytania 3. - 10,4% ogółu osób biorących udział w badaniu.

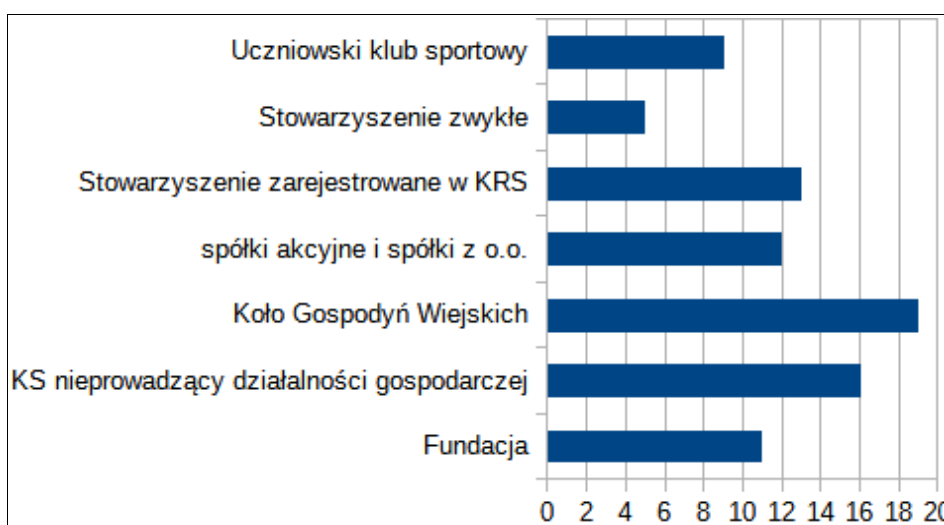
3.1 Zestawienie organizacji pozarządowych ze względu na rodzaj w województwie lubelskim

Na powyższym diagramie przedstawiono badanych (343), którzy reprezentują poszczególne rodzaje organizacji pozarządowych. Najwięcej wskazań uzyskały spółki akcyjne oraz spółki z o.o., tj. 67 wskazań – 19,53%. Najmniejsza grupa ankietowanych zaznaczyła formę organizacyjną w postaci fundacji, tj. 36 – 10,50%. Wartości dla pozostałych rodzajów organizacyjnych znajdują się w przedziale 12,24 – 16,62% (bardzo zbliżone wartości), tj. koła gospodyń wiejskich – 57 – 16,62%, uczniowskie kluby sportowe – 49 – 14,29%, kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej – 48 – 13,99%, stowarzyszenia zarejestrowane w KRS – 44 – 12,83% oraz stowarzyszeni zwykłe – 42 – 12,24%.

W województwie lubelskim można zauważyć, że wszystkie rodzaje organizacyjne są reprezentowane przez ankietowanych na bardzo zbliżonym poziomie – udział wszystkich form organizacyjnych mieści się w przedziale pomiędzy 10 a 20%. Największą ilość wskazań w niniejszej ankiecie posiadają koła gospodyń wiejskich oraz spółki (akcyjne i z o.o.). Oznacza to, że w województwie lubelskim forma organizacyjna nie ma znaczenia. Osoby uczestniczące w trzecim sektorze podejmują działania bez względu na formę organizacyjną. Wydawać by się mogło, że spółki akcyjne mają największe bariery formalno – prawne, jeśli chodzi o funkcjonowanie tej formy organizacji pozarządowej, to w województwie lubelskim stanowią one największy udział wśród grupy badawczej. Dla porównania analizie zostanie poddane poniżej województwo, które reprezentuje najmniejsza liczba ankietowanych, tj. zachodniopomorskie 2,6%.

3.2 Zestawienie organizacji pozarządowych ze względu na rodzaj w województwie zachodniopomorskim.

Na powyższym diagramie zostały przedstawione rodzaje organizacji pozarządowych biorących udział w badaniu, które reprezentują województwo zachodniopomorskie (85). Najwięcej wskazań uzyskały koła gospodyń wiejskich – 19 - 22,35% oraz kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej – 16 – 18,82%. Najmniej popularną formą organizacyjną w województwie zachodniopomorskim są stowarzyszenia zwykłe, które uzyskały 5 wskazań, co stanowi 5,88% wśród badanych. Pozostałe rodzaje organizacji posiadają następującą liczbę wskazań (znajdują się one w przedziale 10 – 15%), tj. stowarzyszenia zarejestrowane w KRS – 13 – 15,29%, spółki akcyjne oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – 12 – 14,12%, fundacje 11 – 12,94% oraz uczniowskie kluby sportowe zarejestrowane u starosty – 9 – 10,59%.

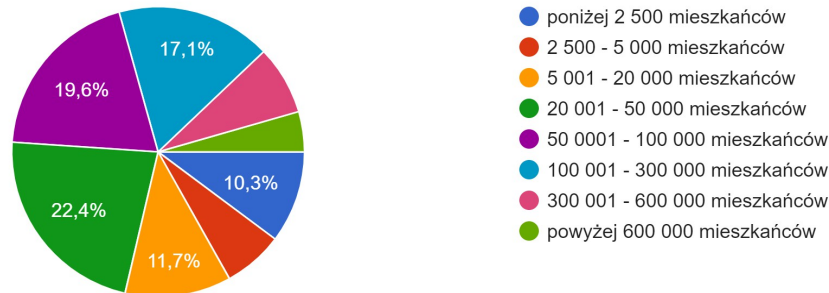
Wszystkie wartości poszczególnych form organizacyjnych mieszczą się w przedziale pomiędzy 5 a 22%. W odróżnieniu od badania dotyczącego województwa lubelskiego (diagram 3.1) różnica pomiędzy największą a najmniejszą grupą badawczą wynosi około 17% - w województwie lubelskim omawiana różnica wynosiła około 10%. W województwie zachodniopomorskim najwięcej wskazań otrzymały koła gospodyń wiejskich natomiast w lubelskim spółki akcyjne oraz spółki z o.o. Najmniej wskazań w województwie lubelskim otrzymały fundacje, natomiast w zachodniopomorskim stowarzyszenia zwykłe. Biorąc pod uwagę co powyżej należy stwierdzić, że każdy region jest inny. Różne czynniki wpływają na to jaki rodzaj funkcjonowania wybiera dana organizacja pozarządowa. Można wnioskować, że region jest jednym z czynników determinujących wybór rodzaju i formy organizacyjnej.

4. Określenie liczby mieszkańców ze względu na siedzibę organizacji

Liczba mieszkańców miejscowości będącej siedzibą organizacji:

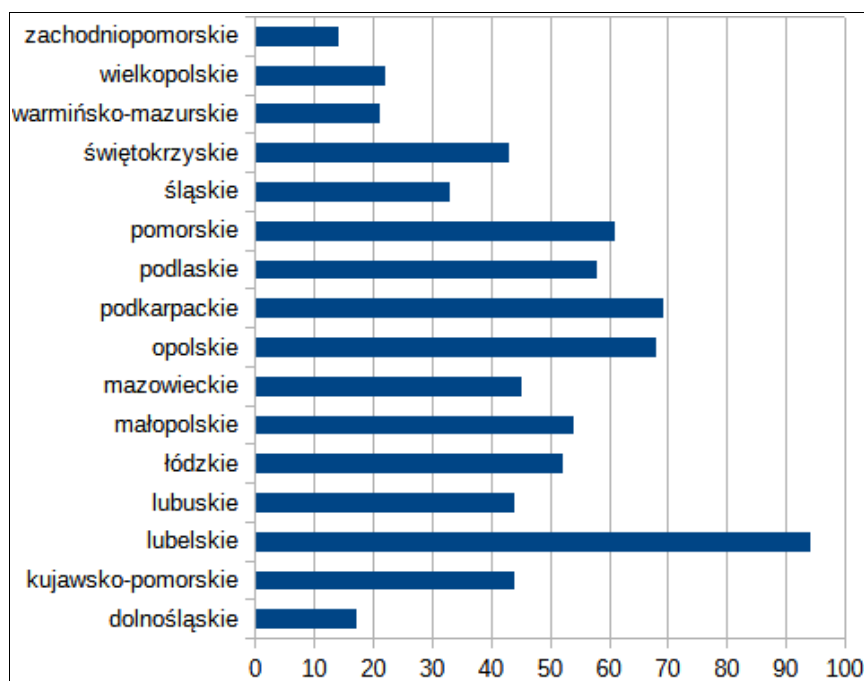
3 297 odpowiedzi

Czwarte pytanie w ankiecie dotyczyło określenia liczby mieszkańców ze względu na siedzibę organizacji (3297 odpowiedzi).

Na podstawie powyższego diagramu wynika, iż 22,4% badanych wskazało siedzibę swojej organizacji w miejscowości z liczbą mieszkańców pomiędzy 20.001 a 50.000; 19,6% respondentów zaznaczyło odpowiedź pomiędzy 50.001 a 100.000 ludności. Organizację, która znajduje się w miejscowościach do 20.000 mieszkańców wskazało w sumie 28,6% osób uczestniczących w ankiecie, tj. poniżej 2.500 – 10,3%; 2.501-5.000 – 6,6%; 5.001-20.000 – 11,7%. Pozostała grupa ankietowanych wskazała miasta powyżej 100.000 mieszkańców, suma odpowiedzi wyniosła 29,3%, tj. pomiędzy 100.001-300.000 osób (17,1%), 301.000-600.000 (7,7%) oraz powyżej 600 tysięcy ludności – duże aglomeracje (4,5%). Analizując wyniki odpowiedzi na powyższe pytanie można stwierdzić, że najwięcej ankietowanych posiada swoją siedzibę w miejscowości do 100.000 mieszkańców, tj. 70,6%. Z tego wynika, że najlepszym miejscem dla tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych są miejscowości małe i średnie. Stowarzyszenia, które znajdują się w miejscowościach do 50.000 mieszkańców stanowią w niniejszej ankiecie udział ponad 50% osób biorących udział w badaniu. Takie zróżnicowanie NGO ze względu na wielkość miejscowości, pozwoli na dokładne zbadanie środowiska w jakim stowarzyszenia muszą się mierzyć na co dzień.

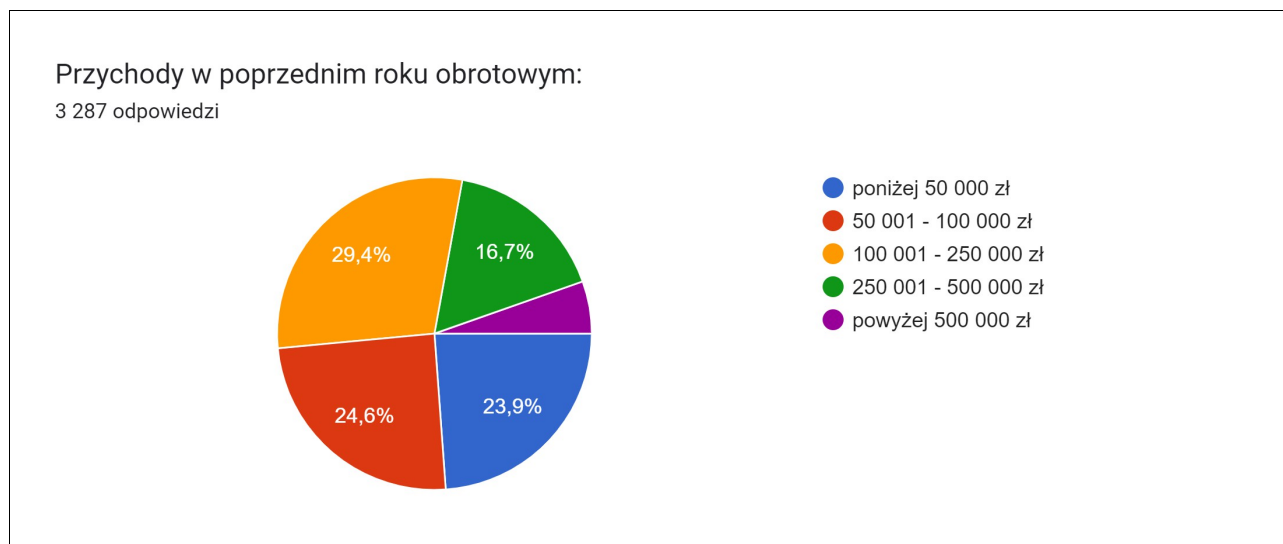
4.1 Zestawienie organizacji pozarządowych zarejestrowanych w miejscowości pomiędzy 20.000 a 50.000 mieszkańców ze względu na województwo.

Na

powyższym wykresie przedstawiono zestawienie organizacji pozarządowych posiadających swoją siedzibę w miejscowości w przedziale 20 a 50 tysięcy (największy udział wśród osób biorących udział w ankiecie – pyt.4 – 739 - 22,4%) z podziałem na województwa, które reprezentowane są przez poszczególnych ankietowanych. Największy udział wśród grupy badawczej uzyskały następujące regiony: lubelskie - 94 – 12,72%, podkarpackie – 69 – 9,34% oraz opolskie 68 – 9,20%. Najmniejsze wartości (poniżej 3%) uzyskały województwa: wielkopolskie 22 – 2,98%, warmińsko – mazurskie – 21 – 2,84%, dolnośląskie 2,30% oraz zachodniopomorskie – 14 – 1,89%. Pozostałe województwa posiadają wartości w przedziale pomiędzy 4,47 a 8,25%. Na podstawie powyższej analizy wynika, że największe grupy ankietowanych reprezentujące miejscowości w przedziale pomiędzy 20 a 50 tysięcy znajdują się praktycznie w każdym województwie. Udział w poszczególnych województwach jest dość szeroki od 1,89% (województwo zachodniopomorskie) do 12,72% (województwo lubelskie). Różnica wynosi około 11%. Jest ona spójna z wartościami wykazanymi w pytaniu 3, tj. najmniejsza liczba respondentów reprezentujących swoje organizacje jest zarejestrowanych w województwach wielkopolskim 4,2%, dolnośląskim 4,1%, warmińsko – mazurskim 3,8% oraz zachodniopomorskim 2,6%; natomiast największą grupą badanych tworzą organizacje z województwa lubelskiego, tj. 10,4%. Średnia arytmetyczna dla wszystkich województw, które wśród organizacji znajdują się w przedziale pomiędzy 20 a 50 tysięcy mieszkańców wynosi powyżej 6%.

5. Wysokość przychodów organizacji w poprzednim roku obrotowym.

Piąte pytanie dotyczyło określenia wysokości przychodów organizacji w poprzednim roku obrotowym (3287 odpowiedzi)

Na podstawie powyższego badania wynika, iż największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 29,4% wskazała przychody na poziomie pomiędzy 100 a 250 tysięcy złotych; 23,9% respondentów zaznaczyło odpowiedź poniżej 50.000 zł. Najmniej liczną grupę organizacji stanowią te z najwyższymi przychodami – powyżej 500.000 zł – 5,4%. Pozostała grupa ankietowanych wskazała odpowiednio: 16,7% - przychody w wysokości 250-500 tysięcy złotych oraz 24,6% - 50.000-100.000 zł. Największą grupę tworzą stowarzyszenia i fundacje z przychodami do 250.000 zł; stanowią one 77,9% ogółu badanych organizacji pozarządowych. W odniesieniu do wielkości organizacji pozarządowych widać pewną zależność. W odniesieniu do pytania 2. (określenie wielkości organizacji), gdzie wskazano największą grupę ankietowanych zsumowanych wartości organizacji do 100 członków. Udział tychże organizacji stanowi grupę około 77% badanych, co w jednoznaczny sposób wskazuje, że organizacje średnie (tj. do 100 członków) generują przychody na poziomie do 250.000 zł. Należy również zauważyć, że im większa organizacja tym większy przychód jest w stanie wygenerować. Biorąc pod uwagę, co powyżej należy stwierdzić, że przychód tworzą ludzie, bez których prawidłowe funkcjonowanie i rozwój byłby niemożliwy.

Ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych (dalej: ustawa o CIT nazywana tak od składanych deklaracji) podlegają m. in. stowarzyszenia i fundacje, a także jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, np. stowarzyszenia zwykłe. Podmioty te płacą podatek od dochodów. Aby zrozumieć, co to oznacza, trzeba poznać pojęcia: przychodu, kosztów uzyskania przychodu, dochodu.

- Przychody to otrzymane pieniądze (np. składki członkowskie, dotacje, darowizny, przychody z odpłatnej działalności statutowej, odsetki bankowe itp.), jak też wartość rzeczy otrzymanych przez organizację w związku z prowadzonymi przez nią działaniami (art. 12 ustawy o CIT).
- Koszty uzyskania przychodu to wydatki organizacji poniesione w danym okresie poniesione w celu osiągnięcia lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodu (art. 15 ustawy o CIT), np. wynagrodzenia pracowników, opłaty eksploatacyjne itp.
- Dochód to wszystkie przychody organizacji minus koszty ich uzyskania osiągnięte w danym roku podatkowym. Innymi słowy, dochód podlegający opodatkowaniu to to, co organizacji zostanie po odliczeniu kosztów.

Także w organizacjach pozarządowych, z zasady, wszystkie dochody są opodatkowane. Wyjątkiem od tej zasady są zwolnienia podatkowe. Ustawodawca nie wprowadził dla organizacji żadnego podmiotowego zwolnienia od podatku dochodowego, czyli zwolnienia tylko ze względu na to, że jakiś podmiot jest stowarzyszeniem czy fundacją. Nie oznacza to jednak, że wszystkie stowarzyszenia, fundacja uzyskujące dochód, muszą opłacać podatek dochodowy. W odniesieniu do większości dochodów stowarzyszeń i fundacji ma bowiem zastosowanie zwolnienie określone w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT.⁹

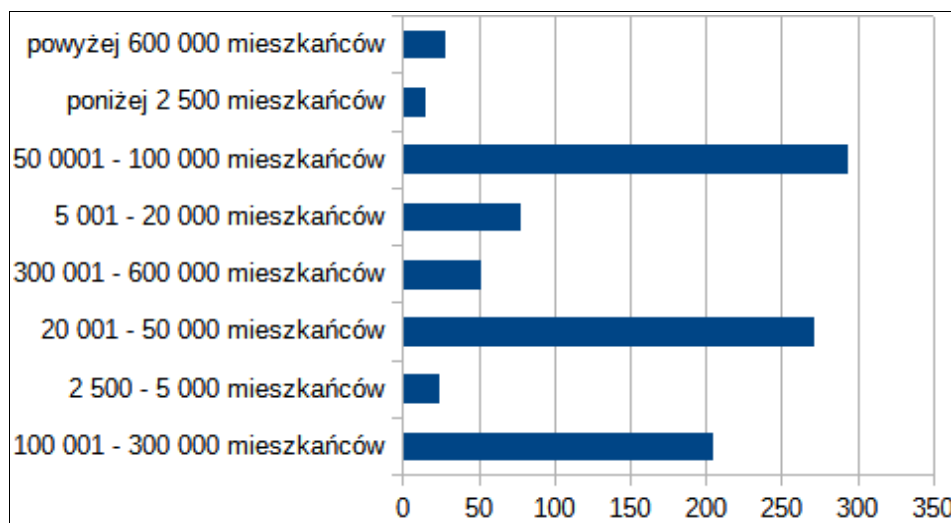
Należy również pamiętać o tym, że jeśli jednorazowa darowizna otrzymana od osoby prawnej (np. firmy) przekracza kwotę 15 000 zł, organizacja informuje o tym urząd skarbowy – składając formularz CIT-D – oraz udostępnia tę informację do publicznej wiadomości (poprzez publikację w internecie, w środkach masowego przekazu lub wyłożenie dla zainteresowanych w pomieszczeniach ogólnie dostępnych). Z obowiązku poinformowania urzędu skarbowego zwolnione są organizacje, których przychód za dany rok podatkowy nie przekracza 20 000 zł.

⁹ <https://poradnik.ngo.pl/pdop-podatek-dochodowy-od-osob-prawnych>

Otrzymane darowizny rzeczowe i usługowe są ewidencjonowane (tj. księgowane jako przychód organizacji). Ponadto jeśli organizacja mająca status OPP otrzymała dotację na realizację zadań publicznych w wysokości co najmniej 50.000 zł oraz osiągnęła w roku obrotowym przychód w wysokości co najmniej 3 mln zł, to obowiązkowo poddaje się audytowi.

Należy również pamiętać, że jeśli działania prowadzone przez organizacje pozarządowe, przynoszą zysk (tj. przychody są wyższe niż koszty) lub jeżeli przeciętne wynagrodzenie osoby zatrudnionej przy działalności odpłatnej, za okres ostatnich 3 miesięcy, przekroczy 3-krotność przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw – to działalność odpłatna staje się działalnością gospodarczą. Organizacja pozarządowa ma obowiązek zarejestrować działalność gospodarczą w KRS. Jednocześnie organizacja, której przychody z działalności odpłatnej przekroczą określony limit (od roku 2018: 200 tys. zł), staje się płatnikiem podatku VAT.¹⁰

5.1 Zestawienie organizacji pozarządowych, które uzyskały przychody w 2023 w przedziale pomiędzy 100.000 a 250.000 zł z podziałem na miejscowości o różnej liczbie mieszkańców.

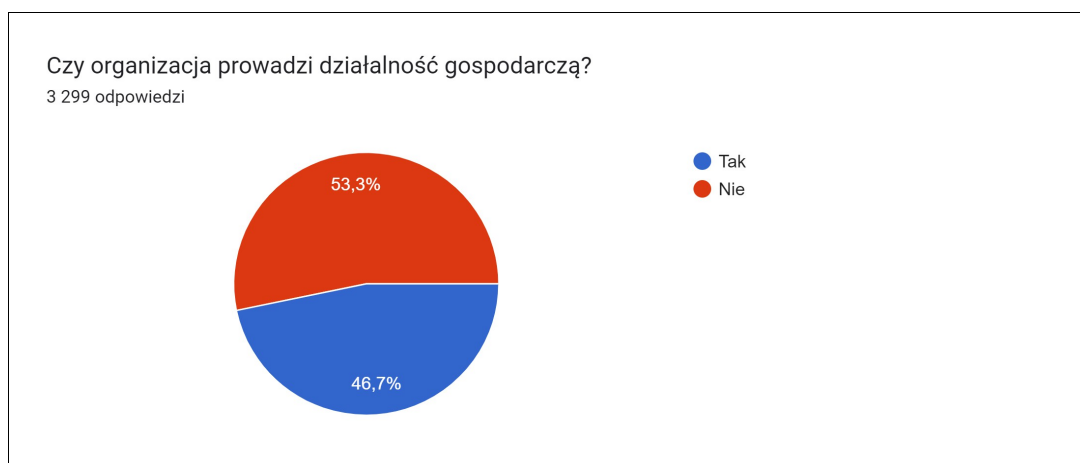

Na powyższym diagramie zostało przedstawione zestawienie organizacji, które osiągnęły przychody w 2023 w wysokości 100.000 a 250.000 zł (964 NGO) z podziałem na wielkość miejscowości, w której zarejestrowana jest dana organizacja. Zdecydowanie największą ilość wskazań uzyskały miejscowości: 50 a 100 tysięcy mieszkańców (294 – 30,50%), 20.000 – 50.000 mieszkańców (271 – 28,11%) oraz 100 – 300 tysięcy mieszkańców (204 – 21,16%) W sumie ww. miejscowości uzyskały 769 wskazań, co stanowi prawie 80% udziału wśród badanych objętych

¹⁰ <https://poradnik.ngo.pl/finanse>

analizą. Najmniej zaznaczeń uzyskały następujące regiony: 5.000 – 20.000 mieszkańców (77 – 7,99%), z przedziału 300 a 600 tysięcy mieszkańców (51 – 5,29%), powyżej 600.000 mieszkańców (28 – 2,90%), 2,5 a 5 tysięcy mieszkańców (24 – 2,49%) oraz poniżej 2500 mieszkańców (15 – 1,56%). Biorąc pod uwagę co powyżej należy stwierdzić, że są 3 wielkości miejscowości (widoczne na wykresie powyżej 5.1), które w zdecydowanej większości organizacje pozarządowe generują przychody na poziomie 100.000 a 250.000 zł. Należy pamiętać, że przedział przychodów, który jest omawiany jest istotny z punktu widzenia podatkowego. Organizacje starają się utrzymywać swoje przychody na poziomie nie przekraczającym pewnego progu. Organizacja, której przychody z działalności odpłatnej przekroczą określony limit (od roku 2018: 200 tys. zł), staje się płatnikiem podatku VAT. Przekroczenie limitów wiąże się z wieloma dodatkowymi obciążeniami, których organizacje starają się uniknąć. Podsumowując stowarzyszenia, które uzyskały w 2023 przychód w wysokości 100.000 a 250.000 zł (29,4% ogółu badanych – największa grupa ankietowanych wynikająca z pyt. 5) mają swoją siedzibę w miejscowościach w przedziale pomiędzy 20 a 300 tysięcy mieszkańców (ponad 80% wskazań).

6. Czy organizacja prowadzi działalność gospodarczą?

Odpowiedzi na pytanie 6. udzieliło 3299 osób, 46,7% ankietowanych odpowiedziało, że jego organizacja prowadzi działalność gospodarczą.

Zasadniczą różnicą pomiędzy działalnością gospodarczą w organizacjach a działalnością gospodarczą w firmach jest brak możliwości podziału zysku. Działalność gospodarcza

w organizacji pozarządowej pozwala na generowanie dochodu, który następnie najczęściej przekazywany jest na działalność statutową.

Działalność odpłatna pożytku publicznego jest działalnością charakterystyczną wyłącznie dla podmiotów społecznych. W najprostszym ujęciu jest to działalność prowadzona przez organizacje, za którą pobierają one wynagrodzenie pod jednym kluczowym warunkiem – wynagrodzenie to nie przewyższa kosztów działalności. Podstawą prowadzenia działalności ekonomicznej w tej formie jest więc wcześniejsza kalkulacja. Gdyby pojawił się dochód – powinniśmy zarejestrować działalność gospodarczą. Działalność odpłatna może być prowadzona wyłącznie w sferze pożytku. Przykładem działania, które się w tej sferze nie mieści, jest działalność reklamowa, czyli popularny sponsoring.¹¹

Prowadzenie działalności gospodarczej przez fundacje i stowarzyszenia staje się w Polsce coraz częstszym zjawiskiem. Dzieje się tak nie tylko dlatego, że prawo zezwala na jej podejmowanie przez organizacje pozarządowe. Coraz częściej jest to ważne z punktu widzenia ich zadań statutowych. Organizacje decydując się na podjęcie działalności gospodarczej – mogącej zapewnić im niezależność programową oraz finansową – są świadome, że przedmiot tej działalności może zostać wybrany dowolnie (z wyłączeniem tych form działalności, w przypadku których przepisy szczególne przyznają prawo prowadzenia działalności gospodarczej określonym podmiotom). Należy jednak podkreślić, że organizacje pozarządowe mogą prowadzić działalność gospodarczą jedynie w rozmiarach uzasadnionych celami statutowymi. Oznacza to, że nie może ona stanowić jedyne i wyłącznego celu ich działań. Musi mieć charakter pomocniczy w stosunku do działalności statutowej organizacji. Podejmowanie, wykonywanie oraz zakończenie działalności gospodarczej reguluje ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 2 ustawy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Podmiotami, które podejmują działalność gospodarczą, są przedsiębiorcy, którzy w rozumieniu art. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej są osobami fizycznymi, osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi niebędącymi osobami prawnymi, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonującymi we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje

¹¹ <https://fundacijarc.org.pl/pobierz-publicacje-ngo-dla-opornych-100-odpowiedzi-ktore-musisz-poznac/>

się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.¹²

Najważniejsze zasady prowadzenia działalności gospodarczej przez organizacje pozarządowe:

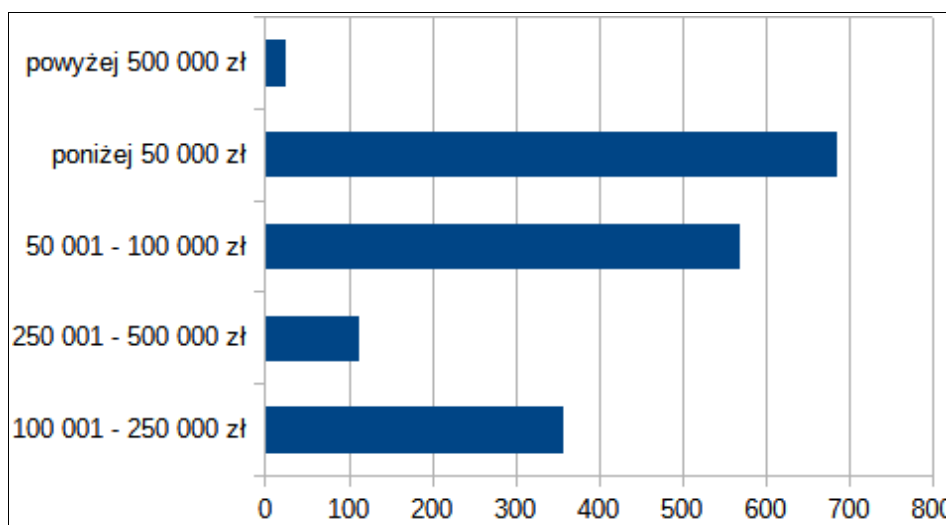
- Organizacje prowadzące działalność gospodarczą są w świetle prawa przedsiębiorcami i obowiązują je takie same zasady jak innych przedsiębiorców – podlegają tym samym zasadom podatkowym, są płatnikami podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług (VAT).
- Organizacja prowadząca działalność gospodarczą ma obowiązek składania co roku sprawozdania finansowego do urzędu skarbowego oraz do KRS. Od 2019 roku robi elektronicznie poprzez złożenie sprawozdania do KRS.
- Jeżeli organizacja jest płatnikiem VAT-u to dochodzi obowiązek naliczania VAT-u i comiesięczne rozliczenia w urzędzie skarbowym
- Jeżeli organizacja ma dochód do opodatkowania (nie jest zwolniony i przeznaczony na cele społecznie użyteczne) to trzeba płacić podatek dochodowy od osób prawnych (rozliczać co miesiąc do 20 dnia miesiąca następnego). Nie ma wymogu formalnego posiadania subkonta przez organizację prowadzącą działalność gospodarczą, ale warto mieć oddzielne konto, subkonto dla prowadzonej działalności gospodarczej

Organizacja musi mieć księgowo wyodrębnione przychody i koszty działalności gospodarczej, zatem konieczne jest prowadzenie bardziej szczegółowej księgowości. Nie można korzystać z pracy wolontariuszy przy prowadzeniu działalności gospodarczej (ale nie oznacza to, że organizacja nie może współpracować z wolontariuszami przy prowadzeniu swojej działalności statutowej). Z faktu służebności działalności gospodarczej wobec działalności statutowej nie wynika zakaz pokrywania się przedmiotu działalności gospodarczej organizacji z przedmiotem jej działalności statutowej. Oznacza to, że fundacja, stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą również w tym samym zakresie, w jakim prowadzi działalność statutową. Nie może natomiast pokrywać się zakres prowadzonej przez fundację, stowarzyszenie działalności gospodarczej i działalności odpłatnej pożytku publicznego. Nie można prowadzić działalności odpłatnej pożytku publicznego i działalności gospodarczej w odniesieniu do tego samego

12 A. Jarosiński, *Działalność gospodarcza organizacji pozarządowych – wybrane aspekty prawne*, s.9

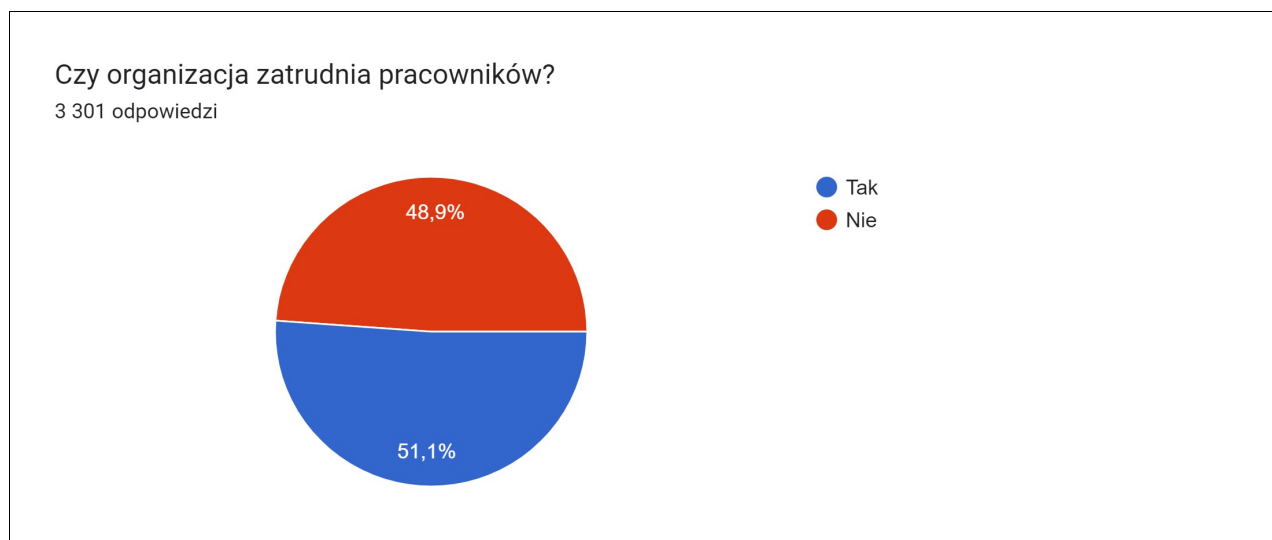
przedmiotu działalności. Zyski, dochody z działalności gospodarczej muszą być przeznaczone na działalność statutową organizacji albo na rozwój działalności gospodarczej.

6.1 Zestawienie organizacji, które nie prowadzą działalności gospodarczej w stosunku do uzyskanego przychodu w 2023 roku

Na powyższym diagramie przedstawiono zestawienie organizacji pozarządowych, które w ankiecie wskazały, że nie prowadzą działalności gospodarczej (1745) w stosunku do przychodów jakie NGO osiągnęły w 2023 roku. Największymi grupami w niniejszym badaniu są organizacje, które w 2023 osiągnęły przychód na poziomie: poniżej 50.000 zł (686 – 39,31%) oraz w przedziale pomiędzy 50 a 100 tysięcy złotych (569 – 32,61%). Najmniej wskazań uzyskały organizacje, które uzyskały przychody w przedziale: 250.000 – 500.000 zł (111 – 6,36%) oraz powyżej 0,5 miliona złotych (23 – 1,32%). Jednocześnie organizacje nieprowadzące działalności gospodarczej i uzyskały przychód na poziomie od 100 do 250 tysięcy złotych uzyskały 356 wskazań, co stanowi 20,40% osób biorących udział w tej części raportu. Biorąc pod uwagę, co powyżej należy zauważyć, że większość organizacji nieprowadzących działalności wskazuje na przychody w przedziale do 250.000 zł, tj. ponad 90% ankietowanych. To oznacza, że pozostała grupa organizacji prowadzi odpłatną działalność pożytku publicznego na dużą skalę, jednocześnie osiągając zysków.

7. Czy organizacja zatrudnia pracowników?

Odpowiedzi na pytanie 7. udzieliło 3301 osób, 48,9% ankietowanych odpowiedziało, że jego organizacja nie zatrudnia pracowników.

Organizacje pozarządowe mają pełne prawo, aby zatrudniać pracowników. Ale jako pracodawca, organizacja przyjmuje na siebie nie tylko korzyści, płynące z pracy zatrudnionego pracownika, ale też bierze na siebie określone zobowiązania, jakie nakłada ta sytuacja i przepisy prawa pracy. Pracodawca ma obowiązek znać wszystkie przepisy, regulujące zatrudnianie. Organizacje pozarządowe obowiązują te same przepisy, regulujące zatrudnianie pracowników, jak inne podmioty. Najważniejszym z nich jest Kodeks pracy (kp) – źródło prawa pracy – zbiór wszystkich przepisów, regulujących relacje między pracodawcą, a pracownikiem. Źródłami prawa pracy są również przepisy innych aktów wykonawczych i ustaw, określających prawa i obowiązki pracowników oraz pracodawców. Istnieje szereg rozporządzeń i ustaw, które regulują wybrane kwestie (np. sposób prowadzenia dokumentacji pracowniczej).

Pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeśli zatrudniają one pracowników (art. 3 kp).

Pracodawca jest zobowiązany (art. 94, 97 kp) m. in.: do:

- zapoznania pracowników z zakresem ich obowiązków i sposobem wykonywania pracy

- organizowania pracy w taki sposób, aby optymalnie wykorzystać czas pracy i kwalifikacje pracowników
- przeciwdziałania dyskryminacji w zatrudnianiu
- zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz przeszkolenia pracowników w tym zakresie
- terminowej wypłaty wynagrodzenia
- ułatwiania podnoszenia kwalifikacji zawodowych
- prowadzenie dokumentacji pracowniczej i akt osobowych
- wydania pracownikowi świadectwa pracy
- przeciwdziałania mobbingowi (definicję mobbingu określa art. 94 kp)
- udostępniania przepisów pracownikowi – m. in. powinien w formie pisemnej (lub w inny sposób przyjęty u pracodawcy np. na tablicy ogłoszeń, drogą mailową) udostępnić tekst przepisów dotyczących równego traktowania.

Pracodawca powinien również informować pracowników o możliwościach zmiany wymiaru etatu (zatrudnienia w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy), a pracowników zatrudnionych na czas określony – o wolnych miejscach pracy. Jeśli organizacja pozarządowa zdecyduje się na zatrudnianie pracowników, za prawidłowe wypełnianie obowiązków pracodawcy wobec pracownika odpowiada zarząd organizacji lub osoba wyznaczona do prowadzenia spraw pracowniczych (np. prezes, inny członek zarządu, zatrudniona kadrowa, zgodnie z swoim zakresem obowiązków pracowniczych). Ważne, aby organizacja wyraźnie określiła, kto zajmuje się sprawami pracowników.

Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 kp). Ze stosunkiem pracy mamy do czynienia w sytuacji, w której łącznie są określone:

- zadania do wykonania
- miejsce wykonania pracy
- czas wykonania pracy

- wynagrodzenie
- oraz jest podporządkowanie (relacja między zwierzchnikiem, a podwładnym)

Jeśli pracownik ma określone zadania, wie z czego i przed kim musi się rozliczyć ze swojej pracy i komu podlega, ma określone gdzie i kiedy ma wykonywać dane zadania, to mamy do czynienia z zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy. Bardzo ważne jest to, że właśnie zajście wszystkich powyżej opisanych przesłanek definiuje tę relację, a nie nazwa umowy, podpisanego dokumentu (lub nawet jego brak). Oznacza to, że jeśli pracownik wykonuje pracę w sposób powyżej opisany, a podpisze inny dokument (np. umowę o dzieło lub umowę zlecenie), to i tak mamy do czynienia ze stosunkiem pracy. Znajomość tego przepisu jest bardzo ważna, dla wszystkich pracodawców, a szczególnie dla organizacji pozarządowych, które często korzystają z umowy zlecenia i nie dostrzegają, że przy spełnieniu opisanych warunków mają pracowników pozostających z nimi w stosunku pracy, a to rodzi po stronie pracodawcy określone obowiązki. Sądy pracy są w tym zakresie dość bezwzględne i sprawy o ustalenie stosunku pracy rozstrzygają na korzyść pracownika, tym samym nakazując pracodawcom m. in. wypłacanie świadczeń, udzielanie urlopu itp.

Pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę (art. 2 kp). Zgodnie z tą definicją, nie sam fakt wykonywania pracy, czyni z danej osoby pracownika, ale (co bardzo ważne) rodzaj umowy wiążącej obie strony. Warto zwrócić na to uwagę, gdyż tylko pracowników (w rozumieniu kp) chronią i obowiązują przepisy prawa pracy. Oznacza to że osoba, która wykonuje zadania dla naszego stowarzyszenia lub fundacji na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenie nie jest pracownikiem. Pracownikiem może być osoba, która ukończyła 18 lat. Istnieje możliwość zatrudniania osób poniżej 18 roku życia, ale na zasadach określonych w dziale dziewiątym kp „Zatrudnianie młodocianych”.

Kodeks pracy określa obowiązki pracownika (art. 100 kp). Przede wszystkim pracownik jest obowiązany wykonywać pracę sumiennie i starannie oraz stosować się do poleceń przełożonych, które dotyczą pracy, jeśli nie są one sprzeczne z przepisami prawa lub umową o pracę.

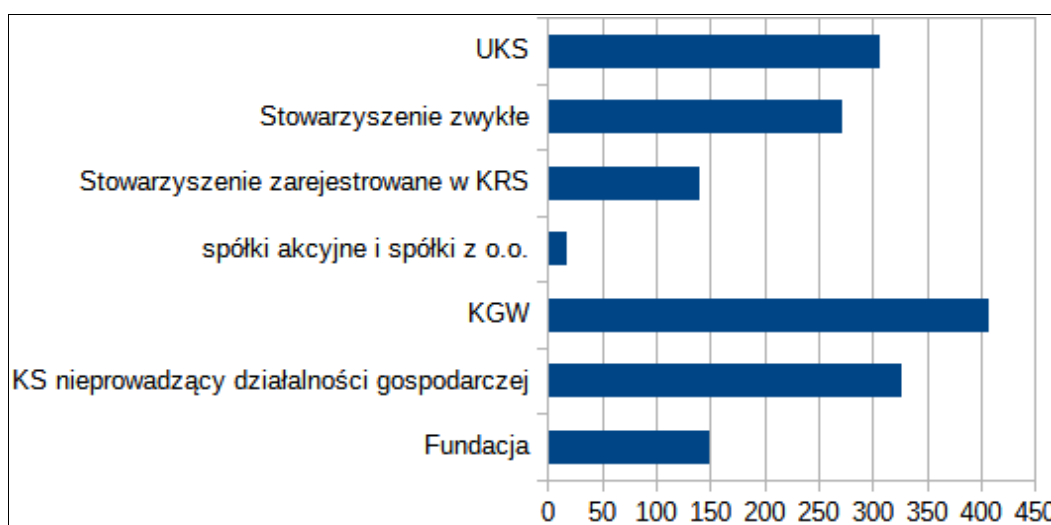
Obowiązkami pracownika są m. in.: przestrzeganie ustalonego czasu pracy, zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz regulaminu pracy, dbanie o dobre imię i mienie pracodawcy, przestrzeganie zasad współżycia społecznego.

Dla pracownika i pracodawcy, istotne są zapisy rozdziału II Kodeksu pracy „Podstawowe zasady prawa pracy”:

- zasada równości pracowników (pracownicy mają równe prawa z tytułu jednakowego wypełniania tych samych obowiązków; dotyczy to w szczególności równego traktowania kobiet i mężczyzn w zatrudnieniu)
- zakaz dyskryminacji w zatrudnieniu w szczególności ze względu na płeć, wiek, rasę, niepełnosprawność, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony, zatrudnienie w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy
- prawo do wypoczynku
- pracy w bezpiecznych i higienicznych warunkach
- podnoszenia kwalifikacji zawodowych¹³

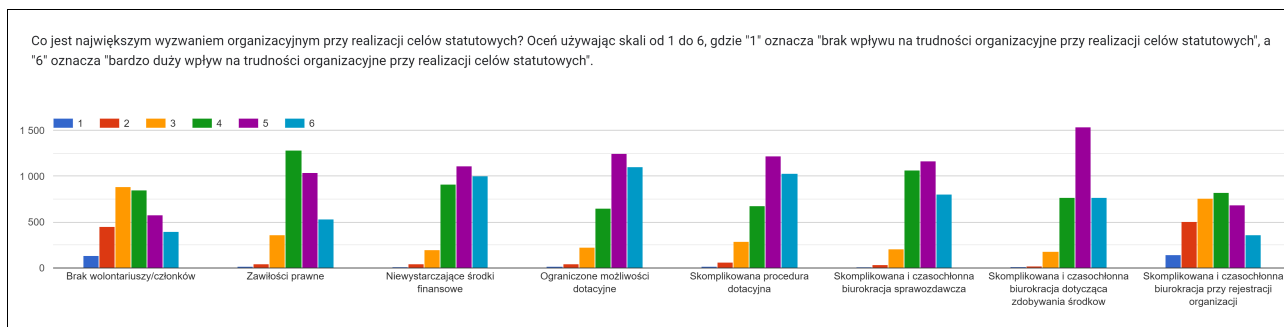
7.1. Zestawienie organizacji, które nie zatrudniają pracowników z podziałem na rodzaj NGO

¹³ <https://poradnik.ngo.pl/czy-organizacje-moga-miec-pracownikow>

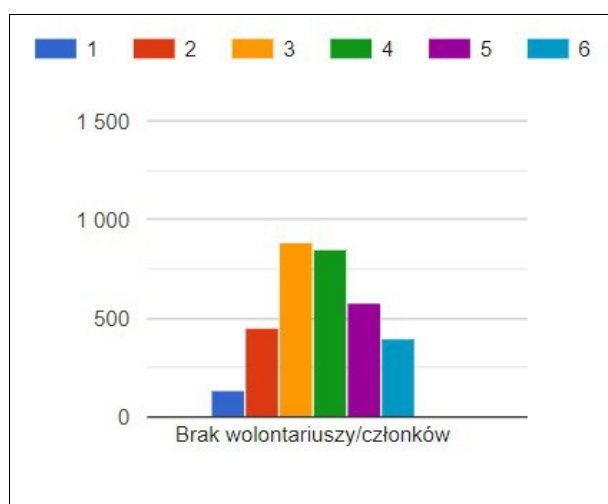
Na powyższym diagramie zostało przedstawione zestawienie organizacji pozarządowych, które określiły, że nie zatrudniają pracowników (1612) z podziałem na formy organizacyjne poszczególnych NGO. Największą liczbę zaznaczeń uzyskały koła gospodyń wiejskich – 406 – 25,19%. Najmniejszą liczbę wskazań posiadały spółki akcyjne oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – 16 – 0,99%. Pozostałe rodzaje organizacji pozarządowych otrzymały następujące wartości: kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej (326 – 20,22%), uczniowskie kluby sportowe (306 – 18,98%), stowarzyszenia zwykłe (271 – 16,81%), fundacje (148 – 9,18%) oraz stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (139 – 8,62%). Powyższe wyniki wskazują, iż mniej skomplikowana forma organizacyjna, tym mniejsza konieczność zatrudniania pracowników: koła gospodyń wiejskich, kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej. Natomiast patrząc na wykres powyżej w odniesieniu do organizacji o bardziej skomplikowanej formie, jak np. spółki akcyjne, spółki z o.o., fundacje, stowarzyszenia zarejestrowane w KRS jest mniej zaznaczeń w odniesieniu do nie zatrudniania pracowników. Oznacza to, że im bardziej skomplikowana forma organizacyjna tym jest większa konieczność zatrudniania pracowników. W pozostałych organizacjach wykonywanie zadań odbywa się na podstawie umów wolontariackich oraz dobrowolnych działań w ramach funkcjonowania mniejszych i prostszych organizacji.

8. Co jest największym wyzwaniem organizacyjnym przy realizacji celów statutowych?

Organizacje pozarządowe w pytaniu nr 8 zostały poproszone o określenie w skali od 1 (brak wpływu na trudności organizacyjne przy realizacji celów statutowych) do 6 (bardzo duży wpływ na trudności organizacyjne przy realizacji celów statutowych) co jest największym wyzwaniem organizacyjnym przy realizacji celów statutowych w odniesieniu do:

1. brak wolontariuszy/członków,
2. zawiłości prawne,
3. niewystarczające środki finansowe,
4. ograniczone możliwości dotacyjne,
5. skomplikowana procedura dotacyjna,
6. skomplikowana i czasochłonna biurokracja sprawozdawcza,
7. skomplikowana i czasochłonna biurokracja dotycząca zdobywania środków,
8. skomplikowana i czasochłonna biurokracja przy rejestracji organizacji.

W odniesieniu do pierwszego zagadnienia, tj. brak wolontariuszy/członków respondenci wskazali w większości oceny 4-6 (1821 – 55,37%), tj. 4 (849 – 25,81%), 5 (578 – 17,57%) oraz 6 (394 – 11,98%). Co oznacza, że

wg badanych ww. problem ma duży wpływ na trudności organizacyjne przy realizacji celów statutowych. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (133 – 4,04%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które nie mają problemów przy rekrutowaniu wolontariuszy lub z członkostwem w organizacjach. Najwięcej odpowiedzi uzyskała odpowiedź nr 3 (883 – 26,85%) co wskazuje, że dość spora grupa badanych wskazuje, że radzi sobie z brakami związanymi z członkostwem oraz wolontariuszami, ale jest to problem, który ma wpływ na trudności organizacyjne, jednak organizacje te radzą sobie z tym wyzwaniem.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wskazała krąg podmiotów uprawnionych do "świadczeń" wolontariuszy. Są to:

- organizacje pozarządowe (w tym stowarzyszenia i fundacje),
- osoby prawne i jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego i innych kościołów lub związków wyznaniowych,
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- spółdzielnie socjalne,
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami (jeśli nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych, oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników).

Wyliczone powyżej placówki mogą angażować wolontariuszy jedynie w zakresie swojej działalności statutowej, szczególnie działalności w sferach pożytku publicznego (wymienionych w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie).

Ze wsparcia wolontariuszy mogą też korzystać:

- administracja publiczna i jednostki organizacyjne podległe organom administracji publicznej lub nadzorowane przez te organy (np. teatry, domy kultury), z wyłączeniem prowadzonej przez tę administrację i te jednostki działalności gospodarczej,

- podmioty lecznicze w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej w zakresie wykonywanej przez nie działalności leczniczej.

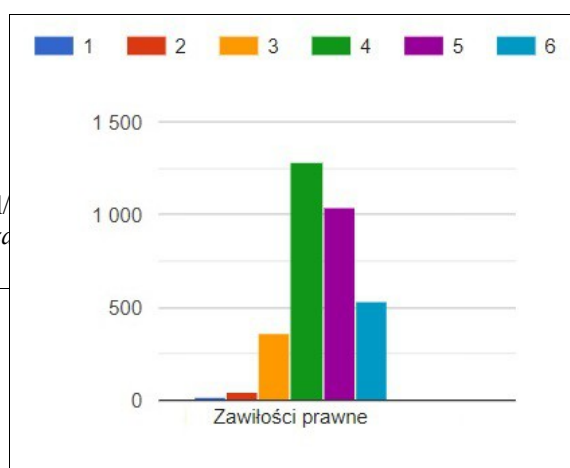
Korzystając ze świadczeń wolontariusza organizacja pozarządowa (także inne wymienione wyżej podmioty) ma obowiązek zawarcia porozumienia. Zasady dotyczące porozumień wprowadza artykuł 44 ustawy. "Zawarcie" porozumienia to nie zawsze jego spisanie – zawsze jednak oznacza konieczność ustalenia i omówienia warunków, czasu, zakresu prac i sposobu rozwiązania porozumienia. Forma pisemna jest obowiązkowa, jeśli chcemy korzystać z pomocy wolontariusza dłużej niż 30 dni. Formę pisemną organizacja pozarządowa musi zastosować również, jeśli takie jest żądanie wolontariusza.¹⁴

Wolontariusz może pełnić rolę edukacyjną, aktywizującą, doradczą, asystencko-pomocniczą i inne, w zależności od specyfiki działań. Angażowanie wolontariuszy wymaga od organizacji często dużego nakładu pracy, czasu i środków. Cała organizacja powinna przygotować się na współpracę, gdyż wolontariusze, mimo że nie są pracownikami etatowymi, stają się częścią zespołu, wspólnie wykonują określone zadania, a tym samym współtworzą organizację czy instytucję.

Organizacje czy placówki mogą być niedostatecznie przy gotowane do spożytkowania potencjału, jakim dysponują wolontariusze. Pojawia się niebezpieczeństwo ograniczania roli wolontariuszy wyłącznie do zadań pomocniczych czy asystenckich, podczas gdy możliwe jest powierzanie im bardziej odpowiedzialnych i ambitnych zadań. Częstym problemem jest właściwe zorganizowanie pracy wolontariuszy przez obłożonych zadaniami członków organizacji. Wolontariusze stają się więc uciążliwością i dodatkowym, często niechcianym obowiązkiem. W takiej sytuacji nie ma również sposobności opracowania sensownego planu rozwoju dla społeczników. Brak struktur organizacyjno-planistycznych może skutkować rozczarowaniem wolontariuszy i spadkiem entuzjazmu do działania. Wolontariusz, który nie jest dobrze „zorganizowany” przez organizację czy inny podmiot, będzie szukał innej ścieżki zaspokojenia swoich potrzeb, aby nie czuć się zbędnym ogniwem.¹⁵

14 <https://publicystyka.ngo.pl/>
15 Zielińska N., *Trudności i za*

jach-pozarządowych
działania pomocowe, s. 236-237

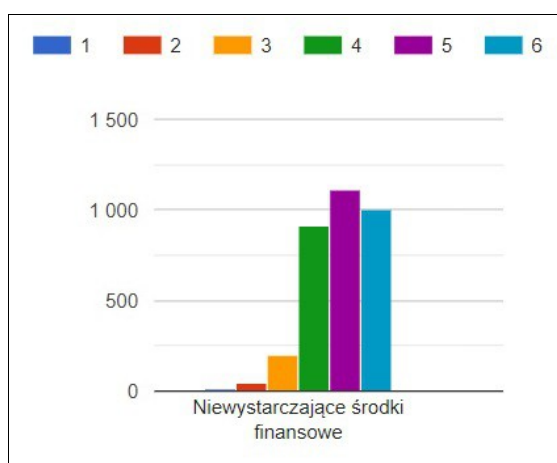
W nawiązaniu do kolejnego zagadnienia, tj. zawiłości prawne respondenci wskazali w większości oceny 4-6 (2860 – 86,96%), tj. 5 (1044 – 31,74%), 4 (1281 – 38,95%) oraz 6 (535 – 16,27%). Co oznacza, że wg badanych ww. problem ma bardzo duży wpływ na trudności organizacyjne przy realizacji celów statutowych. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (15 – 0,46%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które nie mają trudności z zawiłościami prawnymi podczas funkcjonowania NGO. Suma wskazań na odpowiedzi 1-3 wynosi 429, co stanowi jedynie 13,04% wskazań wszystkich osób biorących udział w badaniu.

Nie ma jednego aktu prawnego, który regulowałaby całość zagadnień związanych z funkcjonowaniem organizacji pozarządowych. Oprócz podstaw „założycielskich”, ważne są małe fragmenty ustaw i rozporządzeń, które regulują różne aspekty, np.

1. Przepisy z Ustawy Prawo o stowarzyszeniach,
2. Przepisy z Ustawy o fundacjach,
3. Przepisy z Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
4. zwolnienia podatkowe,
5. obowiązki sprawozdawcze,
6. Przepisy z Ustawy o sporcie,
7. Przepisy dot. rejestracji i zgłaszania zmian z Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym,
8. Przepisy dot. prowadzenia księgowości z Ustawy o rachunkowości,
9. Przepisy z Ustawy o finansach publicznych,
10. Przepisy z Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.
11. Ustawa o kołach gospodyń wiejskich.

Znajomość wszystkich wyżej wymienionych aktów nie jest możliwe dla przeciętnego członka stowarzyszenia. Akty prawne cały czas ulegają nowelizacjom a przepisy prawa zmieniają

się. Jeżeli dana organizacja pozarządowa chce się odnaleźć w przepisach prawa i działać zgodnie z nimi musi zatrudnić specjalistów dzięki którym możliwe będzie realizowanie celów statutowych stowarzyszeń przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów formalno – prawnych. Część organizacji radzi sobie z tymi zagadnieniami i nie jest to dla nich problemem. Jednak skala organizacji, których ten problem nie dotyczy jest niewielka. Ujednolicenie i uproszczenie przepisów ułatwiłoby w znacznym stopniu funkcjonowanie NGO-som. Jest oczywiście wiele form pomocy oraz współpracy dla organizacji, jednak jak pokazują wyniki tego badania na dzień tworzenia tego raportu są one nie wystarczające aby wykorzystać pełen potencjał trzeciego sektora

Analizując diagram odnoszący się do trzeciego zagadnienia, tj. niewystarczające środki finansowe respondenci wskazali w większości ocenę 4-6 (w sumie 92,25%), tj. 4 – 27,89%, 5 – 33,82%, 6 – 30,54%. Organizacje wskazują problem niewystarczających środków finansowych jako bardzo trudne wyzwanie dla stowarzyszeń. Jedynie 11 NGO zaznaczyło, że ww. problem nie dotyczy ich organizacji – poniżej 0,5% badanych wskazało odpowiedź 1. Suma wskazań na odpowiedzi 1-3 wynosi 255, co stanowi jedynie 7,75% wskazań wszystkich osób biorących udział w badaniu.

Organizacje pozarządowe mogą być finansowane zarówno ze źródeł prywatnych, jak i publicznych, krajowych i jeżeli to możliwe zagranicznych. Prywatne źródła finansowania to przede wszystkim: darowizny, działalność odpłatna oraz – w wypadku stowarzyszeń rejestrowych – składki członkowskie. Darowizny mogą pochodzić od darczyńców indywidualnych jak i przedsiębiorstw, instytucji prywatnych, a nawet innych organizacji pozarządowych. Indywidualnymi darczyńcami mogą być majętni filantropi (jednak zdarza się to wyjątkowo rzadko), mogący samodzielnie finansować wiele organizacji, ale też zwykli ludzie o przeciętnych

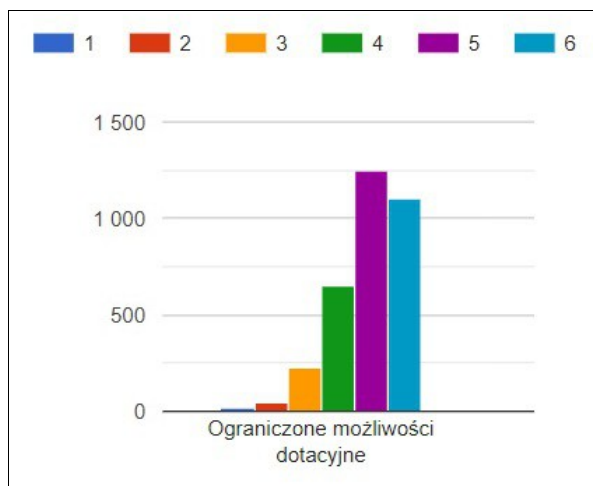
dochodach, którzy darowizny wpłacają samodzielnie lub poprzez zbiórki publiczne albo inne narzędzia. Przedsiębiorstwa często zaś chwalą się filantropią korporacyjną, nierzadko w ramach polityk tzw. „społecznej odpowiedzialności biznesu” lub innych polityk o PR - owym charakterze. Istnieje też wiele fundacji, których głównym przedmiotem działalności jest sponsorowanie innych stowarzyszeń, najczęściej poprzez udzielanie im grantów/dotacji w wyniku konkursów.

Stowarzyszenia rejestrowe często finansują się same poprzez prowadzenie działalności odpłatnej – zarówno jeśli chodzi o działalność odpłatną pożytku publicznego, jak również działalność gospodarczą – jeśli pozwalają na to przepisy wewnętrzne organizacji. Działalność odpłatna pożytku publicznego mieści się w ramach celów statutowych organizacji, natomiast działalność gospodarcza może poza nią wykraczać. Prowadzenie działalności gospodarczej określana jest w statutach organizacji, zaś samo jej prowadzenie wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców w KRS. W niektórych krajach działalność gospodarcza i działalność odpłatna stanowią pokaźną część przychodów organizacji, często ma jednak związek z finansowaniem ze źródeł pośrednio publicznych (np. poprzez świadczenie usług publicznych, za które następnie organizacja lub beneficjent dostaje zwrot od władz publicznych).

W wielu krajach istotne jest finansowanie NGO przez podmioty publiczne. Może mieć to miejsce w postaci dotacji i grantów od instytucji rządowych/samorządowych, albo od organizacji międzynarodowych, np. Unii Europejskiej. W pozostałych przypadkach organizacje wykonują zadania publiczne na zasadach kontaktów z władzami poszczególnych szczebli, dostając za to wynagrodzenie lub subsydia.

Istnieją również formy łączące finansowanie publiczne z prywatnym, poprzez rozwiązania podatkowe. Zazwyczaj organizacje pozarządowe, ale też i ich darczyńcy, korzystają z różnego rodzaju preferencji podatkowych. Dla organizacji są to najczęściej zwolnienia z podatku od darowizn lub podatków dochodowych, a dla darczyńców odpisy podatkowe od darowizn. Specyficznym przykładem publiczno - prywatnego finansowania jest „1,5%”, gdzie część podatku PIT może być przekazana na wskazaną przez podatnika organizację, pod warunkiem, że ta ma formalny statut organizacji pożytku publicznego (odpowiedni wpis w KRS – spełniając warunki wynikające z ustawy). Teoretycznie podobny mechanizm można by zastosować w systemach prawnych do innych rodzajów podatków.

Modeli finansowania organizacji pozarządowych jest wiele. W poszczególnych krajach różnie się przedstawia otoczenie prawne ich funkcjonowania, rola w wykonywaniu zadań publicznych oraz miks środków prywatnych i publicznych w finansowaniu NGO.¹⁶

Odwołując się do wykresu dotyczącego 4. zagadnienia, tj. ograniczone możliwości dotacyjne ankietowani wskazali w większości ocenę 4-6 (w sumie 2930 – 91,29%), tj. 4 – 19,82%, 5 – 37,91%, 6 – 33,56%. Stowarzyszenia wskazują na duży problem (przyp. ocena 5 prawie 38%) z ograniczonymi możliwościami dotacyjnymi. Jedynie 14 organizacji zaznaczyło, że ww. problem ich nie dotyczy – poniżej 0,5% - wskazało odpowiedź 1. Suma wskazań na odpowiedzi 1-3 wynosi 286, co stanowi jedynie 8,71% wskazań wszystkich osób biorących udział w badaniu.

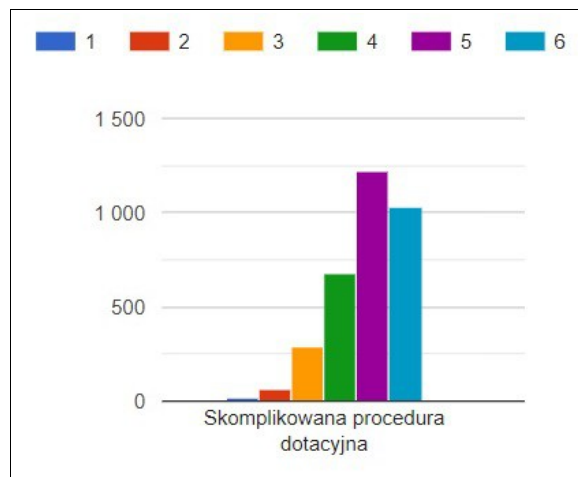
Dotacja jest bezzwrotną pomocą finansową, którą organizacja może otrzymać od donatora. Dotacje najczęściej pochodzą ze środków publicznych (z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz z państwowych funduszy celowych), jednak mogą także być przyznawane ze środków prywatnych (np. fundacji grantodawczych polskich lub zagranicznych). Dotacje przyznawane są zawsze na określony cel społeczny, który powinien być zgodny z celami statutowymi organizacji. Ubieganie się o dotację wymaga przygotowania projektu (oferty, wniosku lub listu intencyjnego), który musi odpowiadać na potrzeby określone przez donatora. Zazwyczaj dotacje przyznawane są w drodze konkursu.

Szczególną formą dotacji są tzw. małe granty – są one przyznawane przez samorządy w uproszczony sposób, tj. bez ogłaszania konkursu. Maksymalna wysokość dofinansowania

16 <https://logos-europa.org/pl/finansowanie-organizacji-pozarządowych-studia-przypadkow/>

w przypadku małych grantów to 10 tys. złotych. Małe granty przyznawane są na działania nietrwające dłużej niż 90 dni.¹⁷

Tak jak wykazano w badaniu trzeba spełnić wiele ustawowych warunków i znaleźć odpowiedni konkurs by móc ubiegać się o środki publiczne na konkretny cel. Niejednokrotnie treść ogłoszeń konkursowych jest dość skomplikowana, która ogranicza udział niektórym organizacjom pozarządowym (np. nie spełnia warunków konkursowych dot. celów statutowych) w otwartym konkursie ofert. Jednocześnie w momencie uzyskania środków należy w odpowiednim terminie zrealizować to zadanie, jak również się z niego rozliczyć. Mniej niż 10% ankietowanych wskazało, że radzi sobie z finansowaniem swojej działalności z dotacji, ale jednocześnie należy pamiętać o dużej grupie organizacji, która w tej kwestii potrzebuje wsparcia.

W nawiązaniu do wykresu dotyczącego piątego zagadnienia, tj. skomplikowana procedura dotacyjna ankietowani wskazali w większości ocenę 4-6 (w sumie 2930 – 89,06%), tj. 4 – 20,61%, 5 – 37,23%, 6 – 31,22%. Organizacje pozarządowe wskazują na duży problem ze skomplikowaną procedurą dotacyjną. Jedynie 14 organizacji zaznaczyło, że ww. problem ich nie dotyczy – 0,43%.

Otwarte konkursy ofert to określony ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (art. 13) sposób na wybranie organizacji, które otrzymają od władz publicznych dotacje na realizację zadań. Otwarty konkurs ofert musi być ogłoszony w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) – właściwym dla danego urzędu, na stronie internetowej urzędu ogłaszającego konkurs oraz na tablicy ogłoszeń (w urzędzie, który ogłasza dany konkurs). Ogłoszenie o konkursie

¹⁷ <https://www.iwop.pl/aktualnosci/jak-finansowac-dzialalnosc-organizacji-pozarzadowej/>

może się ukazać także w prasie (lokalnej lub regionalnej), ale nie jest to obowiązkowe – mogłoby to generować dodatkowe koszty.

Ogłoszenie o konkursie musi być opublikowane co najmniej 21-dni przed terminem składania ofert, tak by dać organizacjom czas na zapoznanie się z warunkami oraz wypełnienie i złożenie wniosków. Ogłoszenie konkursowe powinno zawierać określenie rodzaju zadania, które ma być dotowane oraz wysokość środków publicznych przeznaczonych na dotację.

Ogłoszenie powinno zawierać również informacje dotyczące samego przeprowadzenia konkursu:

- termin składania ofert, którego nie można przekroczyć,
- zasady przyznawania dotacji,
- terminy, tryb i kryteria wyboru ofert.

Dość często konkursy są organizowane w taki sposób, że dotacje może uzyskać wiele stowarzyszeń/fundacji. W takim wypadku sama informacja o kwocie przewidzianej na realizację zadania niewiele powie organizacji, gdyż środki te mają być podzielone na wiele realizatorów. Stąd, aby organizacje mogły sobie uświadomić, jakie zadania i w jakich kwotach były do tej pory finansowane, w ogłoszeniu podaje się informacje na ten temat z bieżącego oraz poprzedniego roku.

Oferta, którą składają organizacje w odpowiedzi na ogłoszenie o konkursie musi zawierać w szczególności:

- szczegółowy opis zadania publicznego proponowanego do realizacji;
- termin i miejsce realizacji zadania publicznego;
- kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego;
- informację o wcześniejszej działalności organizacji pozarządowej, składającej ofertę,
- informację o posiadanych przez organizację zasobach rzeczowych i kadrowych (czyli jakim sprzętem dysponuje, ilu ma pracowników, współpracowników lub wolontariuszy, którzy będą zaangażowani w realizację zadania), zapewniających wykonanie zadania publicznego oraz o planowanej wysokości środków finansowych na realizację danego zadania pochodzących z innych źródeł;

- deklarację o zamiarze odpłatnego lub nieodpłatnego wykonania zadania publicznego.

Oferta musi zostać złożona na właściwym wzorze. Wzory ofert określone są w Rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego..

Oferty złożone przez organizacje opiniuje specjalnie do tego powołana komisja konkursowa, w skład, której wchodzi urzędnicy (jako przedstawiciele organu administracji publicznej ogłaszającego konkurs) oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. W komisji nie mogą zasiadać przedstawiciele tych organizacji, które biorą udział w konkursie, ani urzędnicy, którzy byliby w jakiś sposób związani z taką organizacją.

W pracach komisji mogą natomiast brać udział eksperci – jako doradcy. Przy rozpatrywaniu ofert ocenia się m. in.:

- możliwość realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3;
- przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania;
- proponowaną jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób, przy udziale których organizacja pozarządowa lub podmioty określone w art. 3 ust. 3 będą realizować zadanie publiczne;
- w przypadku wsparcia wykonania zadania publicznego uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego.

Ponadto uwzględnia się planowany przez organizację pozarządową wkład rzeczowy i osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków. Analizuje się także i ocenia realizację zadań publicznych zleconych organizacji w latach poprzednich, biorąc pod uwagę rzetelność i terminowość oraz sposób rozliczenia otrzymanych pieniędzy.

W otwartym konkursie ofert może zostać wybrana więcej niż jedna oferta.

Ogłoszenie wyników otwartego konkursu ofert zawiera w szczególności:

- nazwę oferenta;

- nazwę zadania publicznego;
- wysokość przyznanych środków publicznych.

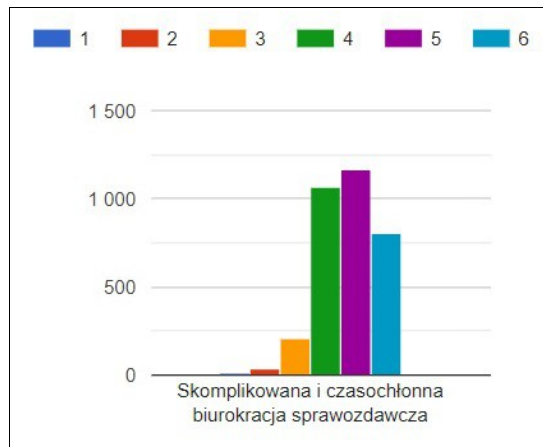
Każdy może żądać uzasadnienia wyboru lub odrzucenia oferty w określonym ustawowo terminie od dnia rozstrzygnięcia konkursu. Wyniki otwartego konkursu ofert ogłasza się niezwłocznie po wyborze oferty w taki sam sposób, w jaki został ogłoszony konkurs. Po ogłoszeniu wyników urząd, jak najszybciej musi zawrzeć ze zwycięskimi organizacjami umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego.¹⁸

W odniesieniu do powyższej procedury wydaje się być ona dosyć skomplikowana i rozłożona w czasie. Ustawa o pożytku publicznym i o wolontariacie reguluje ogólne wytyczne co do przyznawania środków publicznych jednak każdy urząd stosuje zasady bardziej lub mniej szczegółowe i skomplikowane. Wiele organizacji chcąc pozyskać środki może mieć problem w sytuacji, kiedy nie otrzymała wcześniej z dotacji, ponieważ jedną z części oceny jest doświadczenie w rozliczaniu środków publicznych. Najczęściej z tego powodu nowe organizacje nie uzyskują niezbędnej ilości punktów aby otrzymać środki finansowe (dotację).

Okolo 10% ankietowanych stwierdziła, że radzi sobie z procedurą dotacyjną jednak zdecydowana większość (około 90% uczestników ankiety) uważa procedurę konkursową za zbyt trudną i sprawiającą problemy. Ustawa o pożytku publicznym i o wolontariacie przewiduje uproszczoną formę dotacyjną, tzw. „małe granty”, tj. art. 19a ww. ustawy. Jednak ta procedura ma swoje ograniczenia czasowe i finansowe: wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza kwoty 10 000 zł oraz zadanie publiczne ma być realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni. Małe granty dla nowo powstałych organizacji są doskonałą okazją na próbę sfinansowania swoich pomysłów jednak również muszą spełniać szereg wymagań tak, żeby móc ubiegać się o środki publiczne. Chociażby istotną kwestią jest, to że należy zwrócić szczególną uwagę na priorytety współpracy, które są określone w Programie współpracy Gminy/Urzędu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jednocześnie należy pamiętać, że w praktyce współpraca finansowa odbywa się tylko w wybranych obszarach. Powyższe zebrane

¹⁸ <https://poradnik.ngo.pl/otwarte-konkursy-ofert>

dane wskazują na konieczność uproszczenia procedur konkursowych w celu ułatwienia większej liczbie organizacji na finansowanie swoich działań, które skierowane są najczęściej do lokalnej społeczności.

W odniesieniu do kolejnego zagadnienia, tj. skomplikowana i czasochłonna biurokracja sprawozdawcza respondenci wskazali w większości ocenę 5 (1171 – 35,61%), 4 (1065 – 32,39%) oraz 6 (802 – 24,39%). Co oznacza, że wg badanych ww. problem ma duży wpływ na trudności organizacyjne przy realizacji celów statutowych. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (8 – 0,24%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które nie mają trudności ze skomplikowaną i czasochłonną biurokracją sprawozdawczą podczas funkcjonowania NGO. Suma wskazań na odpowiedzi 1-3 wynosi 250, co stanowi jedynie 7,60% wskazań wszystkich osób biorących udział w badaniu. Pozostała grupa ankietowanych wskazała odpowiedzi 4-6 (3038), co stanowi zdecydowaną większość, tj. 92,40% ogółu biorących udział w badaniu.

Organizacje pozarządowe mają coroczny obowiązek sprawozdawczy - przygotowują, podpisują, zatwierdzają i wysyłają do odpowiedniego organu sprawozdanie finansowe. Okresem, za który składane jest sprawozdanie jest rok obrotowy. Najczęściej jest on taki sam jak rok kalendarzowy, czyli od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku. Dodatkowo sprawozdanie musi być podpisane przez cały zarząd (lub jedną osobą z zarządu - pozostała oświadcza, że sprawozdanie spełnia wymogi), a także przyjęte za pomocą uchwały przez właściwy organ do tego upoważniony (np. walne zebranie członków, radę fundacji).

- termin sporządzenia sprawozdania: do końca 3 miesiąca nowego roku obrotowego termin przyjęcia sprawozdania przez właściwe władze w organizacji - do końca 6 miesiąca nowego roku obrotowego
- termin przekazania do Urzędu Skarbowego (Szefowi Krajowej Administracji Skarbowej) przez organizacje nieprowadzące działalności gospodarczej - w ciągu 15 od daty zatwierdzenia
- termin przekazania do KRS przez organizacje prowadzące działalność gospodarczą - zarejestrowane w rejestrze przedsiębiorców KRS - w ciągu 15 od daty zatwierdzenia .

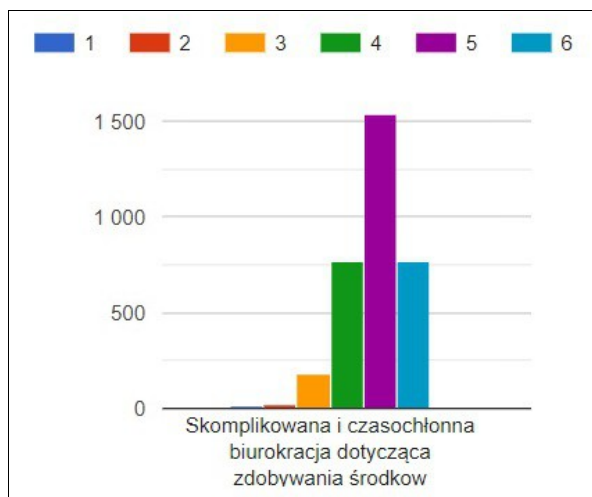
Zgodnie z ustawą o rachunkowości obowiązku sporządzenia sprawozdania finansowego podlegają wszystkie osoby prawne, a więc dotyczy on także wszystkich organizacji pozarządowych, bez względu na ich wielkość, wysokość przychodów czy rodzaj prowadzonej działalności. Nawet jeśli organizacja jest bardzo mała, opiera się na pracy wolontariuszy i nie zatrudnia żadnych pracowników, albo nie ma żadnych przychodów – finansowych czy rzeczowych – i nie ponosi też żadnych kosztów w ciągu roku finansowego (czyli nie ma tzw. obrotów), musi sporządzić bilans, rachunek wyników i informację dodatkową, wykazując w większości lub we wszystkich pozycjach kwoty zerowe. W takich organizacjach często nie ma księgowego. Z tego względu sprawozdanie sporządzają osoby zarządzające organizacją.

Jeśli organizacja pozarządowa spełnia warunki i zdecydowała się na prowadzenie uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów (a także zgłosiła swoją decyzję w odpowiednim terminie do US) to w takiej sytuacji zostaje zwolniona z opisanego tu obowiązku składania sprawozdania finansowego.¹⁹

Wyżej wymienione sprawozdania oraz terminy z nimi związane to tylko część biurokratycznych obowiązków dla organizacji pozarządowych. W większości przypadków członkostwo w stowarzyszeniach jest traktowane jako hobby i dodatkowe zajęcia związane z rozwijaniem swoich pasji dla dobra społeczeństwa. Każdy z takich członków oddzielnie musi prowadzić swoją działalność zarobkową. Natomiast ogrom pracy jaki należy włożyć w sporządzenie sprawozdania finansowego organizacji pozarządowej wymaga specjalistycznej wiedzy i dużej ilości czasu,

¹⁹ <https://poradnik.ngo.pl/sprawozdanie-finansowe>

żeby odnaleźć się w zmieniającej się rzeczywistości i złożoności prawnej. Uproszczenie i ujednolicenie przepisów lub zwolnienie mniejszych organizacji z tego obowiązku w znacznym stopniu ułatwiłoby ich funkcjonowanie.

Analizując diagram odnoszący się do siódmego zagadnienia, tj. skomplikowana i czasochłonna biurokracja dotycząca zdobywania środków respondenci wskazali w zdecydowanej mniejszości ocenę 1-3 (209 – 6,35%), tj. 1 (8 – 0,24%), 2 (21 – 0,64%), 3 (180 - 5,47%). Organizacje wskazują na bardzo duży problem skomplikowanej i czasochłonnej biurokracji dotyczącej zdobywania środków jako wymagające wyzwanie dla stowarzyszeń. Pozostali respondenci zaznaczyli ocenę 4-6, tzn. 93,65% - największa liczba wskazań otrzymała ocena 5 – 1538 (46,75%). Oceny 4-6 są na bardzo zbliżonym poziomie w odniesieniu do zagadnienia 4,5 oraz 6 dotyczącego pytania nr 8 niniejszego raportu do ankiety – wszystkie wartości dla wskazanych wyżej ocen oscylują w granicy 90% ogółu ankietowanych. Co oznacza, że omawiane w tychże częściach raportu opisywane wyzwania są wymagające i powodujące duże problemy dla organizacji pozarządowych, tak aby mogły swobodnie realizować swoje cele statutowe.

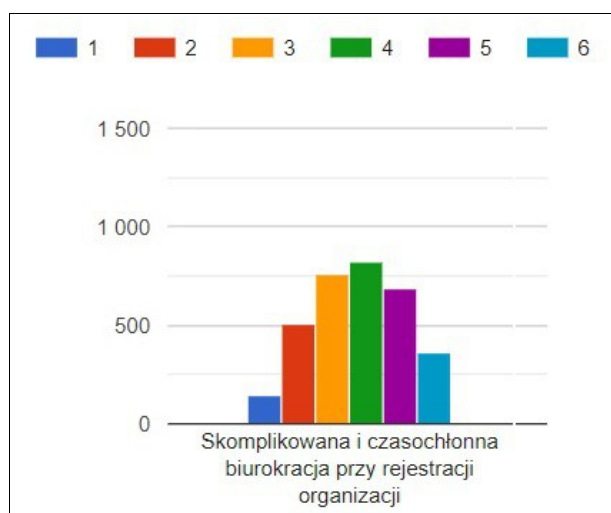
Fundusze dla organizacji pozarządowych (NGO) na działalność kulturalno-edukacyjną mogą pochodzić z różnych źródeł, w tym od administracji rządowej, fundacji, organizacji międzynarodowych oraz innych instytucji charytatywnych. Takie środki finansowe mogą posłużyć wsparciu projektów związanych z kulturą, sztuką, edukacją i działaniami społecznymi. Źródła finansowania dla NGO działających w obszarze kulturalno-edukacyjnym są bardzo zróżnicowane. Oto kilka przykładowych:

- Administracja centralna często przyznaje dotacje organizacjom pozarządowym na projekty kulturalno-edukacyjne. Te środki mogą pochodzić z ministerstw kultury, edukacji lub innych instytucji rządowych.
- Fundacje charytatywne chętnie udzielają grantów NGO na projekty kulturalno-edukacyjne. Fundacje te mogą mieć różne cele, ale wiele z nich jest zaangażowanych w wspieranie sztuki, kultury i edukacji.
- Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o finansowanie z programów Unii Europejskiej, takich jak programy kulturalne, edukacyjne czy programy wspierające społeczeństwo obywatelskie. Fundusze te są dostępne dla organizacji działających w krajach członkowskich UE.
- Przedstawiciele III sektora, którzy realizują projekty związane z ochroną dziedzictwa kulturowego, edukacją artystyczną czy promocją kultury, mogą ubiegać się o wsparcie finansowe od UNESCO i innych międzynarodowych organizacji kulturalnych.
- Niektóre przedsiębiorstwa są zaangażowane w wspieranie projektów kulturalno-edukacyjnych poprzez sponsorowanie wydarzeń, udzielanie grantów lub angażowanie się w partnerstwa społeczne.
- Organizacje pozarządowe mogą także pozyskiwać środki na swoje projekty poprzez crowdfunding, czyli finansowanie społecznościowe. W ramach tej formy finansowania osoby indywidualne lub firmy przekazują środki na projekt w zamian za różnego rodzaju korzyści lub nagrody.
- Fundusze można pozyskiwać także w ramach zbiórek publicznych lub akcji charytatywnych, organizowanych przez NGO na cele kulturalno-edukacyjne.

Aby zdobyć fundusze na działalność kulturalno-edukacyjną, organizacje pozarządowe muszą najpierw określić swoje cele i potrzeby finansowe, a następnie szukać odpowiednich źródeł finansowania. Ważne jest również sporządzenie profesjonalnego projektu, który przedstawia cele, plan działań, budżet i przewidywane efekty, co zwiększa szanse na uzyskanie wsparcia finansowego.²⁰

²⁰ <https://frdl.org.pl/opinie-frdl/fundusze-dla-organizacji-pozarządowych-ngo-na-działalność-kulturalno-edukacyjna>

Zdobywanie środków finansowych przez organizacje pozarządowe na podstawie powyższych przykładów nie jest łatwe. Należy na bieżąco śledzić ogłoszenia oraz strony internetowe podmiotów, które zarządzają środkami przeznaczonymi dla NGO. Chcąc zrealizować zadanie należy wpasować się w odpowiedni termin uzupełnić ogromną ilość dokumentacji merytorycznej oraz finansowej, co i tak nie gwarantuje uzyskania środków finansowych na dany cel. Źródeł uzyskania dochodów dla NGO jest bardzo wiele, jednak kryteria i warunki realizacji zadania mogą się okazać barierą nie do pokonania. W niniejszej ankiecie grupa ponad 90% badanych wskazała, że jego organizacja pozarządowa ma z tym problem. Należałoby przygotować zmiany systemowe dopasowane do możliwości organizacyjnych NGO.

W odniesieniu do ostatniego, 8. zagadnienia, tj. skomplikowana i czasochłonna biurokracja przy rejestracji organizacji ankietowani wskazali w większości oceny 4,5 oraz 6, tj. 56,97% (4 – 25,01%, 5 – 20,97%, 6 – 11,00%). NGO wskazują na problem przy rejestracji organizacji, jednak udział procentowy nie jest tak wysoki jak w poprzednich zagadnieniach (niskie wartości dla wskazań 1-3 przy opisywanych zagadnieniach od 2 do 7 dot. pytania nr 8). Porównując do poprzednich zagadnień na ocenę od 1-3 zdecydowało się w sumie 1875 NGO - 43,03% wszystkich organizacji, co może sugerować, że proces rejestracji nie jest, aż tak problematyczny jak zagadnienia opisywane powyżej. Z analizy powyższych wskazań należy zauważyć, że ankietowani najlepiej radzą sobie z zagadnieniami dotyczącymi brakiem wolontariuszy/członków oraz biurokracją związaną z rejestracją organizacji (wskazania ankietowanych na odpowiedzi 1 – 3 oscylują na poziomie powyżej 40%).

Najpopularniejsze formy organizacji pozarządowych to stowarzyszenia i fundacje. Przy czym ustawa - Prawo o stowarzyszeniach rozróżnia dwa rodzaje stowarzyszeń, które dla ułatwienia można nazywać jako stowarzyszenia „rejestrowe” i stowarzyszenia zwykłe. Każde stowarzyszenie to organizacja, w której najwyższą władzę zawsze mają członkowie stowarzyszenia (Walne Zebranie Członków). Do jego założenia jest potrzebna grupa ludzi (min. 7 osób do utworzenia stowarzyszenia rejestrowego; min. 3 osoby przy stowarzyszeniu zwykłym). Do założenia stowarzyszenia nie jest potrzebny majątek. Natomiast w odniesieniu do fundacji to zakłada ją fundator (lub fundatorzy). Niezbędnym elementem do jej założenia jest majątek, a kto ma najwyższą władzę w fundacji – o tym stanowi jej statut.

Stowarzyszenie rejestrowane w KRS oraz u starosty musi mieć co najmniej 7 założycieli. Osoby planujące założenie stowarzyszenia przygotowują statut, a następnie organizują i przeprowadzają zebranie założycielskie. Podczas takiego zebrania podejmują decyzję o założeniu stowarzyszenia, przyjmują statut i wybierają władze. Stowarzyszenie musi posiadać zarząd i organ kontroli wewnętrznej (zazwyczaj nazywany komisją rewizyjną).²¹

Na podstawie art. 10 ustawy Prawo o Stowarzyszeniach statut powinien określać w szczególności:

- 1) nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji;
- 2) teren działania i siedzibę stowarzyszenia;
- 3) cele i sposoby ich realizacji;
- 4) sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków;
- 5) władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje;
- 5a) możliwość otrzymywania przez członków zarządu wynagrodzenia za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją;
- 6) sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności uchwał władz stowarzyszenia;
- 7) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich;
- 8) zasady dokonywania zmian statutu;
- 9) sposób rozwiązywania się stowarzyszenia.

²¹ <https://poradnik.ngo.pl/jak-rozpozacz-dzialalnosc-spoleczna-stowarzyszenie-rejestrowe-zwykle-czy-fundacja>

Po przygotowaniu całości dokumentacji z Zebrania Założycielskiego (tj. w szczególności protokołu, podjętych uchwał, statutu, listy obecności) składa się odpowiedni wniosek do organu rejestrowego i czeka się na dokonanie wpisu do odpowiedniej ewidencji. W przypadku KRS złożenie dokumentów odbywa się elektronicznie.

Stowarzyszenie zwykłe to uproszczona forma stowarzyszenia. Dzięki prostym zasadom tworzenia i rejestracji wydaje się kuszącą alternatywą dla tych, którzy obawiają się skomplikowanych wymogów dotyczących rejestracji stowarzyszenia w KRS. Jest to też odpowiednia forma, jeśli grupa chcąca założyć stowarzyszenie liczy mniej niż 7 osób.

Aby powstało stowarzyszenie zwykłe potrzeba minimum 3 osób, które uchwalają regulamin działania i wybiorą spośród siebie przedstawiciela lub zarząd. Następnie składają wniosek o wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych do właściwego wydziału w starostwie powiatowym. Jeśli starosta nie ma uwag i zastrzeżeń wobec celu powstania stowarzyszenia oraz złożonych dokumentów, wpisuje stowarzyszenie zwykłe do ewidencji. Ma na to 7 dni od dnia wpłynięcia dokumentów (art. 40a ust. 2 Prawa o stowarzyszeniach).²²

Z powyższego opisu wynika jak wiele formalności wynika z założenia stowarzyszenia, stowarzyszenia zwykłego oraz fundacji (form organizacji pozarządowych jest o wiele więcej). Na podstawie powyższego badania należy wnioskować, że większość ankietowanych (ponad 50%) ma problem przy czynnościach wynikających z biurokracji dotyczącej rejestracji organizacji pozarządowej.

9. Czy uważasz, że tworzenie statutu organizacji wymaga pomocy prawnika?

²² <https://poradnik.ngo.pl/jak-rozpozacz-dzialalnosc-spoleczna-stowarzyszenie-rejestrowe-zwykłe-czy-fundacja>

Czy uważasz, że tworzenie statutu organizacji wymaga pomocy prawnika?

3 296 odpowiedzi

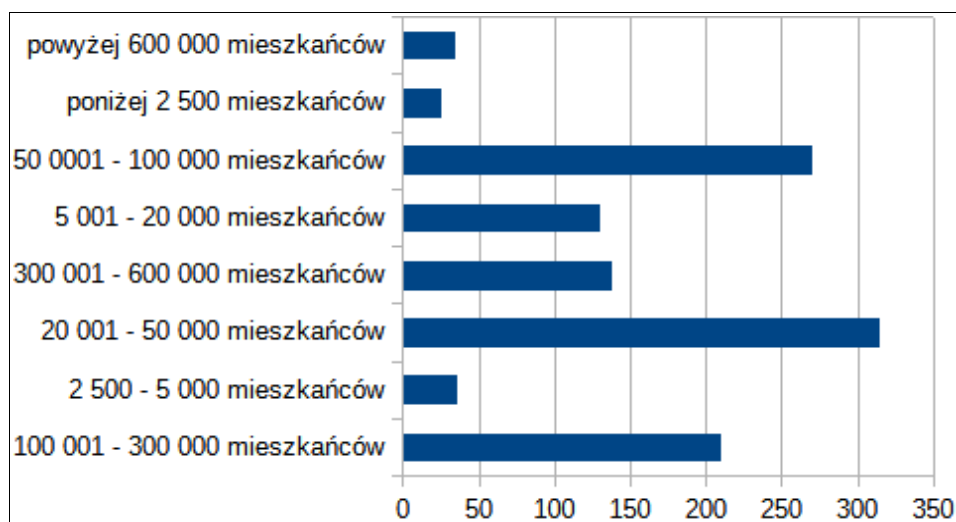

Na kolejne pytanie, tj. Czy uważasz, że tworzenie statutu organizacji wymaga pomocy prawnika? odpowiedziało w sumie 3296 organizacji.

Na podstawie powyższego diagramu wynika, iż 35,1% (zdecydowana większość) badanych wskazało, że organizacja, którą reprezentuje, zdecydowanie potrzebuje prawnika przy tworzeniu statutu organizacji. Ponadto 20,2% respondentów zaznaczyło odpowiedź, że w ich stowarzyszeniu przydałaby się pomoc osoby posiadającej odpowiednie kwalifikacje zawodowe przy tworzeniu wcześniej wymienionego dokumentu. Jednocześnie 30,7% ankietowanych stwierdziło, że korzysta z ogólnodostępnych wzorów, tj. dostępnych w internecie 18,3% oraz 12,4% dostępnych poza internetem. Pozostała grupa respondentów 13,8% wskazała, że nie jest im potrzebna specjalistyczna pomoc, są w stanie poradzić sobie sami. Ankietowanie mieli również możliwość wskazania innej odpowiedzi, jednak żadna z nich nie uzyskała wystarczającej liczby zaznaczeń, tak żeby mieć wpływ na wyniki przeprowadzonego badania i późniejszej analizy.

Analizując powyższe należy wskazać, że zdecydowana większość osób biorących udział w badaniu potrzebuje pomocy przy przygotowaniu statutu spełniającego wymogi prawne oraz formalne dla swojej organizacji, tj. 55,3%. Jednocześnie należy zauważyć, że jest dość spora grupa ankietowanych, która radzi sobie z przygotowaniem statutów korzystając ze wzorów znajdujących się w internecie jak również poza nim – w sumie ponad 30% badanych.

9.1 Zestawienie organizacji, które w pytaniu 9. zaznaczyły odpowiedź zdecydowanie potrzebuje prawnika przy tworzeniu statutu organizacji w odniesieniu do wielkości miejscowości, w której zarejestrowane jest dane NGO.

Na powyższym diagramie zostało przedstawione zestawienie organizacji, które w pytaniu 9. zaznaczyły odpowiedź zdecydowanie potrzebuje prawnika przy tworzeniu statutu organizacji (35,1% wskazań ankietowanych) w odniesieniu do wielkości miejscowości, w której zarejestrowane jest dane NGO. Najwięcej wskazań na podstawie powyższego diagramu uzyskały miejscowości: 20 – 50 tysięcy mieszkańców (314 - 27,14%), w przedziale pomiędzy 50.000 a 100.000 mieszkańców (270 – 23,34%) oraz pomiędzy 100 a 300 tysięcy mieszkańców (210 – 18,15%). Najmniej zaznaczeń uzyskały następujące miejscowości: 2,5 a 5 tysięcy mieszkańców (36 – 3,11%), powyżej 0,6 miliona mieszkańców (34 – 2,94%) oraz poniżej 2500 mieszkańców (25 – 2,16%). Pozostałe miejscowości uzyskały wartości około 11%. Miejscowości mieszczące się w przedziale pomiędzy 20.000 a 300.000 mieszkańców w zdecydowanej większości wskazali, że zdecydowanie potrzebuje prawnika przy tworzeniu statutu organizacji, tj. 794 – 68,15%. Oznacza to, że największe zapotrzebowanie na pomoc specjalistyczną (w tym przypadku pomoc prawnika) wykazują organizacje pozarządowe zarejestrowane w miejscowościach o średniej wielkości (pomiędzy 20 a 300 tysięcy mieszkańców). W małych miejscowościach do 5000 oraz bardzo dużych powyżej 600.000 mieszkańców nie jest potrzebna, aż tak zdecydowana pomoc prawnika.

10. Czy uważasz, że przepisy ustaw i rozporządzeń odnoszące się do organizacji pozarządowych są jasne i zrozumiałe?

Na 10. pytanie, tj. Czy uważasz, że przepisy ustaw i rozporządzeń odnoszące się do organizacji pozarządowych są jasne i zrozumiałe? odpowiedziało w sumie 3301 organizacji.

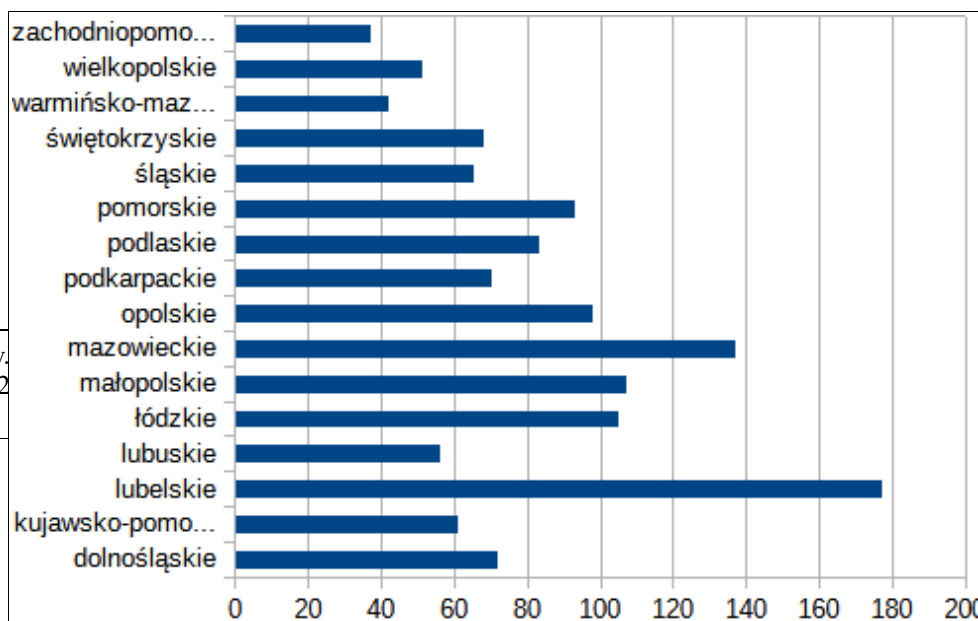
Na podstawie powyższego diagramu wynika, że największa grupa badanych osób (53,3%) uważa, że przepisy ustaw i rozporządzeń odnoszące się do organizacji pozarządowych nie jest jasna i zrozumiała, 25,6% respondentów wskazało odpowiedź większość przepisów jest niezrozumiała, ponadto 27,7% ankietowanych zaznaczyła stwierdzenie przepisy są często niezrozumiałe. Jedyne 6,7% badanych zaznaczyło odpowiedzi wskazujące, że przepisy ustaw i rozporządzeń odnoszące się do organizacji pozarządowych są jasne i zrozumiałe, tj. w większości przepisy są zrozumiałe (6,4%) oraz wszystko jest w pełni zrozumiałe (0,3% - 10 wskazań). Pozostała grupa respondentów, tj. 40,00% zaznaczyła odpowiedź część przepisów jest zrozumiała a część nie. Analizując odpowiedzi badanych w odniesieniu do pytania wskazanego powyżej można stwierdzić, że większość ankietowanych ma problem ze zrozumieniem i interpretowaniem przepisów prawa w odniesieniu do funkcjonowania organizacji pozarządowych i tylko niewielki odsetek radzi sobie bez pomocy specjalistów.

Jak rozwiązać konflikt pomiędzy dostępem do jasnej i rzetelnej informacji prawnej a kosztami jej uzyskania u prawnika? To problem szczególnie istotny, zwłaszcza że często sytuacja prawna stowarzyszeń związana jest właśnie z brakiem pieniędzy. Pieniądze zawsze są ograniczeniem w dostępie do wiarygodnych usług i informacji. W przypadku prawa nie powinno to jednak wpływać na generowanie nierówności społecznych. To zbyt ważna sprawa, aby tłumaczyć ją kosztami prawnika. Jak znaleźć balans? Nie będzie to możliwe tak długo, jak długo przepisy prawne będą tak niejasne, trudne i skomplikowane, że ich sens zrozumie tylko ekspert od prawa. Szlachetny państwowy program darmowej pomocy prawnej niestety nie zawsze spełnia swoją rolę. O ile obywatele w ogóle wiedzą, że taki program istnieje i jak można z niego skorzystać.

Istnieją narzędzia, które możemy stosować do zwiększania społecznej świadomości prawnej. Wystarczy chcieć ich użyć, żeby zmniejszyć wykluczenie prawne i pomóc ludziom poprawić ich sytuację. Te narzędzia to m. in.:

- Uproszczenie języka prawnego - tak, aby przepisy rozumiał każdy, nie tylko wykwalifikowani specjaliści.
- Edukacja prawnicza - aby prawo wchodziło nam w krew już od najmłodszych lat.
- Darmowe poradnictwo prawne - projekt, który już w Polsce funkcjonuje, ale nie zawsze się sprawdza.
- Dostępność zaufanych informacji prawnych - prosty i zrozumiały system powszechnego dostępu do informacji prawnej, któremu można zaufać.²³

10.1 Zestawienie organizacji, które w pyt. 10. zaznaczyły odpowiedź część przepisów jest zrozumiała a część nie w odniesieniu do regionu, z którego pochodzi dane NGO.

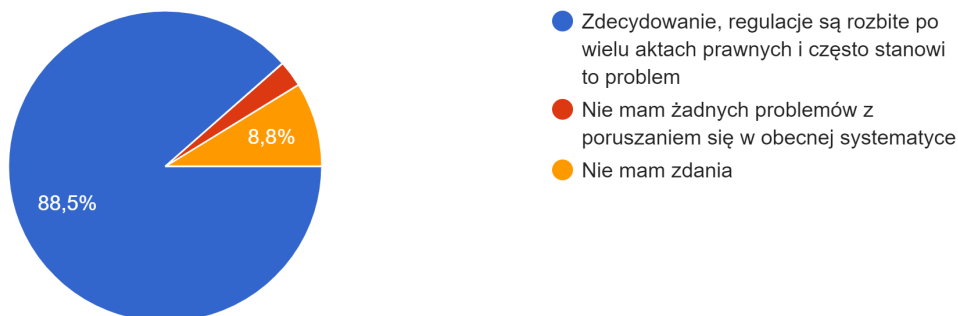

²³ <https://www.waszczyk,52>

Powyższy diagram przedstawia zestawienie organizacji, które w pyt. 10. zaznaczyły odpowiedź część przepisów jest zrozumiała a część nie (1322 - 40% wskazań – największa wartość) w odniesieniu do regionu, z którego pochodzi dane NGO. Na podstawie powyższego wykresu wynika, że najwięcej wskazań uzyskały następujące województwa: lubelskie (177- 13,39%) oraz mazowieckie (137 – 10,36%). Najmniej zaznaczeń w niniejszym badaniu uzyskały następujące województwa: warmińsko – mazurskie (42 – 3,18%) oraz zachodniopomorskie (37 – 2,80%). Pozostałe województwa uzyskały wartości wskazań w przedziale 3,86 a 8,09%. Połowiczna umiejętność odczytywania aktów prawnych jest wskazywana najczęściej w województwach mazowieckim i lubelskim. Najmniejsze wartości dla województw warmińsko – mazurskiego oraz zachodniopomorskiego może być spowodowana niewielką reprezentacją w całym badaniu. Prawo powinno być jasne i czytelne dla każdej organizacji. Jednak na podstawie tego badania NGO jasno wskazują, że tak nie jest. Należy się zastanowić w jaki sposób uprościć i usystematyzować prawo, aby było ono respektowane i przestrzegane przez wszystkie organizacje pozarządowe. Nieznajomość prawa nie zwalnia z jego przestrzegania.

11. Czy uważasz, że regulacje dotyczące działania organizacji powinny być lepiej usystematyzowane?

Czy uważasz, że regulacje dotyczące działania organizacji powinny być lepiej usystematyzowane?
3 298 odpowiedzi

Na kolejne pytanie, tj. Czy uważasz, że regulacje dotyczące działania organizacji powinny być lepiej usystematyzowane? odpowiedziało w sumie 3298 organizacji.

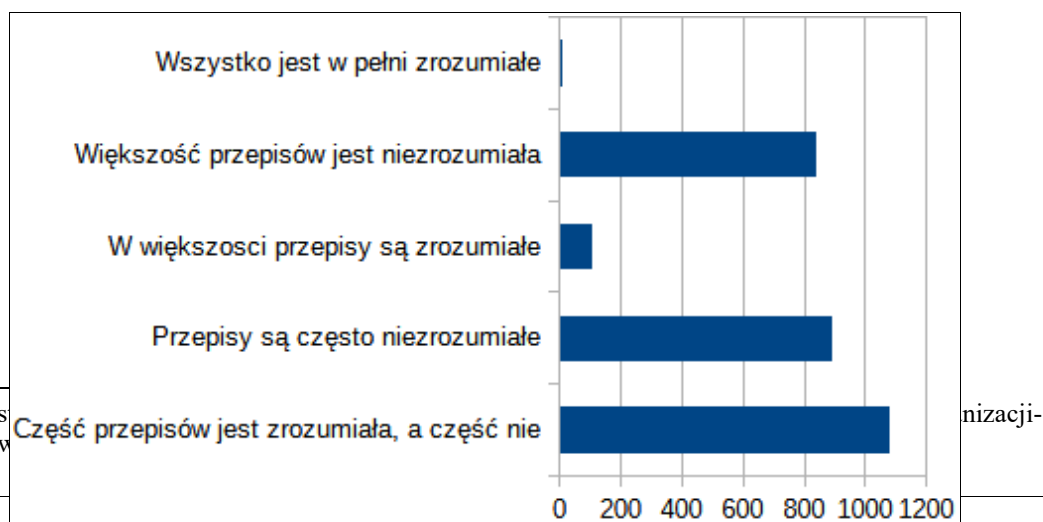
Na podstawie powyższego badania wynika, iż zdecydowanie największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 88,5% wskazało odpowiedź: zdecydowanie, regulacje są rozbite po wielu aktach prawnych i często to stanowi problem. Najmniejsza grupa respondentów (2,7% - 90 wskazań) stwierdziła, że nie ma żadnych problemów z poruszaniem się w obecnej systematyce. Pozostali ankietowani (8,8%) wstrzymali się od odpowiedzi zaznaczając stwierdzenie: nie mam zdania. Rozbicie wielu aktów prawnych dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych stanowi ogromny problem. Nie jest łatwe być jednocześnie prawnikiem, księgowym i świetnym społecznikiem w świetle funkcjonowania NGO. Dla lepszego funkcjonowania stowarzyszeń jest potrzeba angażowania ludzi posiadających odpowiednie umiejętności oraz wiedzę. Niestety często jest tak, że specjaliści w organizacjach wykonują swoją pracę „za darmo” – dla dobra społeczności lokalnej. Analizując odpowiedzi na pytanie zawarte w pkt. 11 zdecydowana większość organizacji jest za usystematyzowaniem wszelkich regulacji prawnych i ustawowych dla NGO.

Powszechnie obowiązujące prawo, czyli przede wszystkim ustawy i rozporządzenia, w wielu wymiarach reguluje działalność organizacji pozarządowych w Polsce, począwszy od tworzenia i likwidowania różnych form prawnych organizacji, poprzez prowadzoną przez nie działalność, pozyskiwanie i gospodarowanie funduszami, sprawozdawczość na zobowiązaniach

podatkowych czy kwestiach zatrudniania pracowników i wolontariuszy kończąc. Do tego dochodzą jeszcze uchwały Rady Ministrów czy wytyczne Instytucji Zarządzającej funduszami europejskimi w Polsce, czyli tak zwane prawo wewnętrzne, które także odnosi się do organizacji pozarządowych. Obecnie jest co najmniej 200 aktów prawa powszechnego i wewnętrznego regulujących działalność społeczną. Część z nich dotyczy wszystkich organizacji, np. ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, część tylko tych, które prowadzą określony rodzaj działalności, np. ustawa o pomocy społecznej.

Tak duża liczba aktów prawnych nie ułatwia funkcjonowania organizacjom pozarządowym, tym bardziej, że organizacje z reguły nie mają dostępu do prawników, którzy pomagaliby w tym zakresie. Dodatkowo wiele ustaw czy rozporządzeń nie jest dostosowanych do specyfiki działalności organizacji pozarządowych, traktuje je często jak przedsiębiorców albo jak instytucje publiczne. Rodzi to wiele problemów oraz wyzwań dla organizacji, utrudnia i ogranicza ich działania, zmusza do niepotrzebnej biurokracji. Skomplikowanie przepisów i brak ich klarowności rodzi w organizacjach poczucie niepewności prawa i obawy, że zostanie ono zinterpretowane przez instytucje publiczne na ich niekorzyść. A to z kolei zniechęca do podejmowania i prowadzenia działalności społecznej. Możliwe, że usystematyzowanie przepisów dotyczących funkcjonowania organizacji pozwoliłoby na lepsze wykorzystanie kapitału ludzkiego w tej sferze.²⁴

11.1 Zestawienie organizacji, które w pyt. 11 zaznaczyły odpowiedź zdecydowanie, regulacje są rozbite po wielu aktach prawnych i często to stanowi problem w stosunku do odpowiedzi jakie wskazały NGO na pytanie 10. Czy uważasz, że przepisy ustaw i rozporządzeń odnoszące się do organizacji pozarządowych są jasne i zrozumiałe?

24 <https://pros.pozaradov>

Powyższy diagram przedstawia zestawienie organizacji, które w pyt. 11 zaznaczyły odpowiedź zdecydowanie, regulacje są rozbite po wielu aktach prawnych i często to stanowi problem (88,5% wskazań - 2917) w stosunku do odpowiedzi jakie wskazały NGO na pytanie 10. Czy uważasz, że przepisy ustaw i rozporządzeń odnoszące się do organizacji pozarządowych są jasne i zrozumiałe? Największy udział zaznaczeń uzyskały następujące odpowiedzi:

- część przepisów jest zrozumiała, a część nie (1080 – 37,02%),
- przepisy są często nie zrozumiałe (892 – 30,58%),
- większość przepisów jest niezrozumiała (837 – 28,69%).

Najmniejsza liczba zaznaczeń wśród wskazanej grupy ankietowanych otrzymały następujące odpowiedzi: w większości przepisy są zrozumiałe (104 – 3,57%) oraz wszystko jest w pełni zrozumiałe (4 – 0,14%). W sumie na odpowiedzi wskazujące na brak zrozumienia przepisów wskazało 2809 NGO, co stanowi ponad 95% osób poddanych analizie w tej części raportu. Jedyne około 4% badanych uważa, że przepisy ustaw i rozporządzeń są zrozumiałe. Jest to niewielki odsetek i jasno pokazuje, że prawo w tym zakresie wymaga zmian.

12. Jak wielość aktów prawnych wpływa na funkcjonowanie organizacji?

Jak wielość aktów prawnych wpływa na funkcjonowanie organizacji?

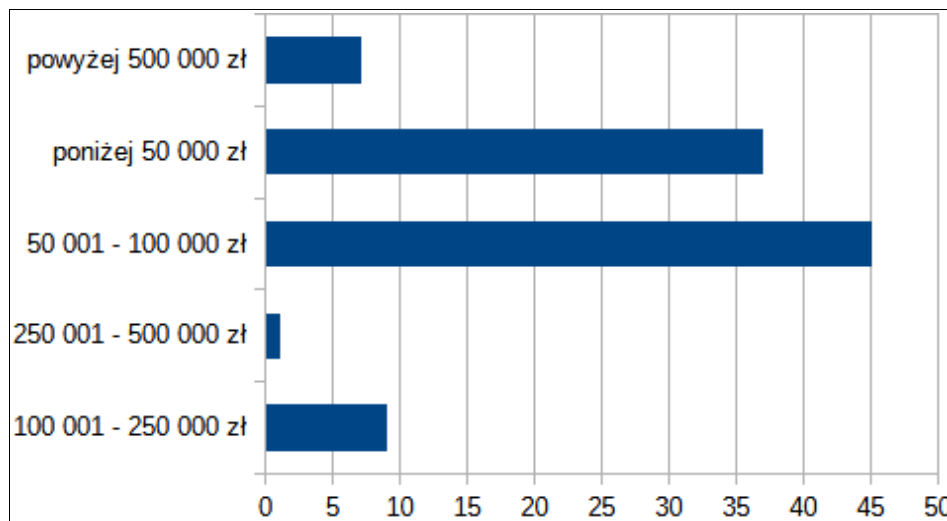
3 300 odpowiedzi

Dwunaste pytanie dotyczyło określenia jak wielość aktów prawnych wpływa na funkcjonowanie organizacji ? (3300 odpowiedzi).

Na podstawie powyższego diagramu wynika, iż zdecydowanie największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 87,8% wskazało odpowiedź: aktów prawnych jest zbyt dużo, czasem trudno znaleźć odpowiednią regulację. Kolejna grupa respondentów (9,2%) stwierdziła, że liczba aktów prawnych nie ma znaczenia dla funkcjonowania organizacji pozarządowych. Pozostali ankietowani (3% - 99 wskazań) zaznaczyła stwierdzenie: nie uważam, żeby aktów prawnych było zbyt wiele. Zdecydowana większość organizacji biorących udział w ankiecie stwierdziła, że ilość aktów prawnych jest za duża. Ten wynik w sposób jednoznaczny nadaje kierunek w postaci uproszczenia i usystematyzowania regulacji prawnych względem funkcjonowania organizacji pozarządowych. Dla zwykłego człowieka, który rozpoczyna swoją przygodę z prowadzeniem organizacji pozarządowej napotyka na wiele formalnych barier, które stanowią dla ankietowanych wiele problemów. Jest oczywiście grupa ludzi (w organizacjach), która w znaczny sposób pomaga w funkcjonowaniu stowarzyszeń. Jednak jeżeli 9 na 10 badanych uważa, że aktów prawnych jest zbyt wiele, to oznacza, że skala problemu jest duża. Jedynie co 10 organizacja wskazała, że radzi sobie w istniejącym otoczeniu prawnym. Jednak jest sporo do zrobienia w kwestii zmiany przepisów dla zdecydowanej większości by NGO skupiły się przede wszystkim na realizacji swoich celów.

12.1 Zestawienie organizacji, które w pytaniu nr 12 zaznaczyły odpowiedź: nie uważam, żeby aktów prawnych było zbyt wiele w stosunku do poziomu przychodów NGO w poprzednim roku kalendarzowym.

Na powyższym wykresie przedstawiono zestawienie organizacji, które w pytaniu nr 12 zaznaczyły odpowiedź: nie uważam, żeby aktów prawnych było zbyt wiele (99 – jedynie 3% ogółu badanych) w stosunku do przychodów NGO w poprzednim roku kalendarzowym. Na podstawie powyższego diagramu wynika, że największe wartości uzyskały stowarzyszenia osiągające przychody w 2023 w przedziale: 50.000 – 100.000 zł (45 – 45,45%) oraz poniżej 50 tysięcy złotych (37 – 37,37%). Najmniej zaznaczeń dotyczących odpowiedzi na pytanie 12 posiadają organizacje, które w roku poprzednim uzyskały przychód na poziomie pomiędzy 250.000 a 500.000 zł (1 – 1,01%). Pozostałe zakresy przychodów za 2023 osiągnęły następującą wartość zaznaczeń: 100 – 250 tysięcy złotych (9 – 9,09%) oraz powyżej 500.000 zł (7 – 7,07%). Na podstawie powyższej analizy wynika, że odpowiedź o treści nie uważam, żeby aktów prawnych było zbyt wiele w odpowiedzi na pytanie 12 znajdujące się w niniejszym raporcie zaznaczyły w zdecydowanej większości organizacje pozarządowe uzyskujące w poprzednim roku kalendarzowym przychody na poziomie do 100.000 złotych (82 – 82,82%). Biorąc pod uwagę, co powyżej należy zauważyć, że im mniejsze przychody tym ilość aktów prawnych jest bardziej akceptowalna przez organizacje pozarządowe. Może to być związane z tym, że jeśli dane stowarzyszenie osiąga wyższe przychody musi korzystać z większej ilości aktów prawnych i jest zobowiązana do większej sprawozdawczości i biurokracji. Na podstawie powyższego należy zauważyć, że organizacje chcąc osiągnąć większe

przychody musi korzystać z wiedzy specjalistów i posiadać strukturę organizacyjną pozwalającą funkcjonować w bardzo zbiurokratyzowanym otoczeniu prawnym, by móc funkcjonować i realizować cele statutowe.

13. Jaki jest dla Twojej organizacji największy problem dotyczący kwestii prawnych?

(Pytanie z możliwością wyboru wielu odpowiedzi)

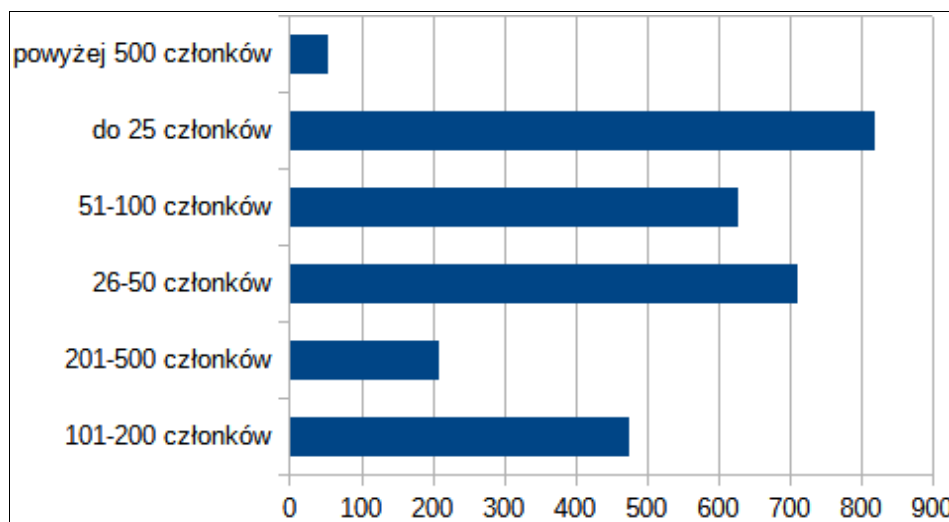

Na 13. pytanie, tj. Jaki jest dla Twojej organizacji największy problem dotyczący kwestii prawnych? odpowiedziało w sumie 3297 organizacji. Organizacje miały do wyboru 4 propozycje odpowiedzi. Każde stowarzyszenie miało możliwość dokonać wielokrotnego wyboru:

1. Wielość aktów prawnych,
2. Wadliwość lub brak przepisów regulujących działania organizacji,
3. Zbyt dużo obowiązków organizacyjno-prawnych, które spowalniają realizację celów statutowych,
4. Skomplikowane formalności wymagane do zdobycia środków finansowych.

Każda z ww. odpowiedzi na pytanie wynikające z pkt 13. uzyskało w ankiecie powyżej 45% wskazań, tj. Wielość aktów prawnych – 55,4% (pkt.1), Wadliwość lub brak przepisów regulujących działania organizacji – 45,9% (pkt.2), Skomplikowane formalności wymagane do zdobycia środków finansowych – 49,8% (pkt.4). Natomiast największa liczba osób biorących udział w ankiecie zaznaczyło odpowiedź Zbyt dużo obowiązków organizacyjno-prawnych, które spowalniają realizację celów statutowych – (61,4% - 2024 wskazania). Każda organizacja, mając do wyboru kilka odpowiedzi, wskazała pkt. 3 w odniesieniu do pytania nr 13 jako największy problem dotyczący kwestii prawnych. Badania wskazują, iż jednym z głównych powodów spowolnienia realizacji celów statutowych organizacji pozarządowych jest nadmierna ilość obowiązków formalno – prawnych.

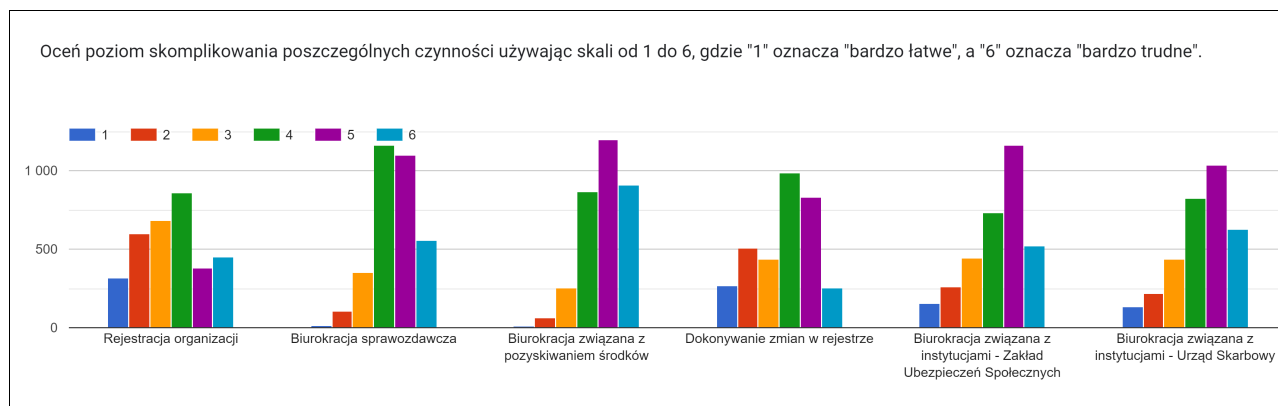
13.1 Zestawienie organizacji, które w pytaniu nr 12 odpowiedziały: aktów prawnych jest zbyt dużo, czasem trudno znaleźć odpowiednią regulację w stosunku do wielkości NGO

Powyższy wykres przedstawia zestawienie organizacji, które w pytaniu nr 12 odpowiedziały: aktów prawnych jest zbyt dużo, czasem trudno znaleźć odpowiednią regulację w stosunku do wielkości NGO. Najwięcej wskazań na podstawie powyższego diagramu uzyskały organizacje pozarządowe do 100 członków (2156 – 74,52%), tj. do 25 członków (820 – 28,34%), 26 – 50 członków (710 – 24,54%) oraz 51 – 100 członków (626 – 21,64%). Najmniej zaznaczeń uzyskały organizacje największe (posiadające powyżej 500 członków), tj. 54 – 1,87%. Pozostałe

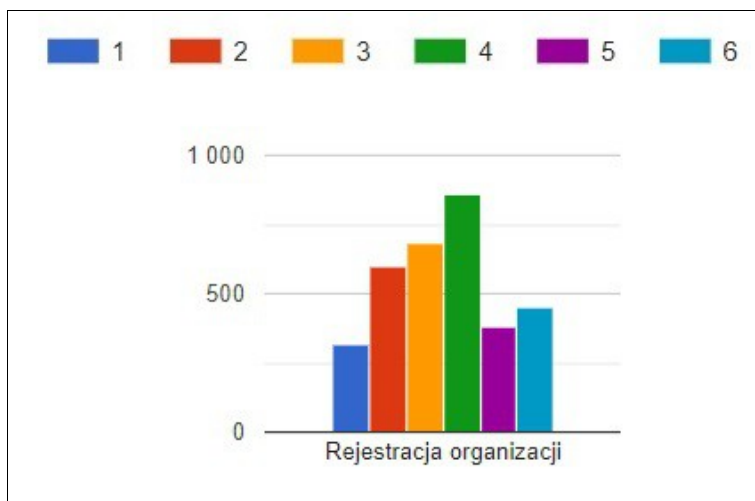
wielkości organizacji pozarządowych posiadała następujące wartości w niniejszym badaniu (13.1),: 101 – 200 członków (474 – 16,38%) oraz 201 – 500 członków (209 – 7,22%). Na podstawie powyższych danych wynika, że zdecydowana większość w niniejszym badaniu (ponad 75%) stanowią organizacje małe i średnie do 100 członków w stowarzyszeniu. Im mniejsze organizacje pozarządowe tym bardziej muszą liczyć na swoją wiedzę i umiejętności a w mniejszym na zasoby ludzkie jakie posiadają, dlatego ilość aktów prawnych niezbędnych do funkcjonowania organizacji jest dla nich barierą. Na podstawie powyższego wykresu wynika również, że im większa organizacja tym mniejszy udział zaznaczeń na odpowiedź aktów prawnych jest zbyt dużo, czasem trudno znaleźć odpowiednią regulację. Większym organizacjom łatwiej jest znaleźć grupę ludzi znających się na wielu dziedzinach, które w znacznym stopniu ułatwią funkcjonowanie organizacji czy zatrudnić specjalistę, który zajmie się formalnościami prawnymi i finansowymi.

14. Oceń poziom skomplikowania poszczególnych czynności używając skali od 1 do 6, gdzie "1" oznacza "bardzo łatwe", a "6" oznacza "bardzo trudne".

Pytanie 14 polegało na ocenie skomplikowania w skali od 1 do 6 poszczególnych czynności realizowanych przez organizacje:

1. Rejestracja organizacji,
2. Biurokracja sprawozdawcza,
3. Biurokracja związana z pozyskiwaniem środków,
4. Dokonywanie zmian w rejestrze,
5. Biurokracja związana z instytucjami - Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
6. Biurokracja związana z instytucjami - Urząd Skarbowy.

W odniesieniu do pierwszej czynności, tj. rejestracja organizacji respondenci wskazali w większości oceny 4-6 (51,36%), tj. ocena 4 (561 – 26,11%), 6 (452 – 13,71%) oraz 5 (381 – 11,55%). Co oznacza, że wg badanych ww. problem jest, jednak nie jest on, aż tak duży jak w przypadku opisywanych czynności w dalszej części raportu. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (317 – 9,61%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które nie mają problemów przy rejestracji NGO. Jednocześnie należy wskazać, że oceny trudności 2 – (601 – 18,22%) oraz 3 – (686 – 20,80%) pokazują, że w skali wszystkich organizacji jest grupa podmiotów, która radzi sobie z czynnościami dotyczącymi rejestracji, tj. 48,64% (ocena 1-3).

Przykładowa ścieżka rejestracyjna dla nowej organizacji pozarządowej. Po podpisaniu aktu notarialnego, w przypadku fundacji, lub odbyciu zebrania założycielskiego, w przypadku stowarzyszenia, kolejny krok, to złożenie wniosku rejestracyjnego do KRS. Wniosek składa się na urzędowych formularzach, do których trzeba dołączyć odpowiednie, oryginalne dokumenty (m. in. statut, uchwały) obrazujące to, co zgłasza stowarzyszenie lub fundacja. Wnioskiem złożonym przez organizację zajmuje się sędzia lub referendarz sądowy. Kolejne etapy postępowania rejestrowego:

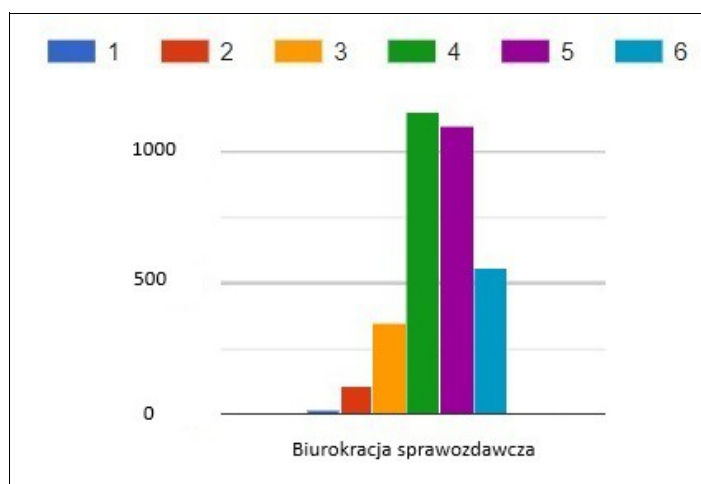
- Pierwszym etapem jest tzw. badanie warunków formalnych wniosku. W trakcie tego badania ustala się, czy wniosek jest złożony do właściwego wydziału KRS (może się zdarzyć, że organizacja np. pomyli wydziały), czy jest złożony na urzędowym, prawidłowo wypełnionym formularzu, a jeśli podlega opłacie i ogłoszeniu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, czy jest prawidłowo opłacony.

- Następnie odbywa się tzw. materialne badanie wniosku. Sąd sprawdza czy założyciele spełniają ustawowe warunki, aby być założycielami, czy statut jest zgodny z przepisami prawa i czy organizacja spełnia warunki określone w ustawie oraz czy dokumenty są poprawne i oryginalne – negatywna odpowiedź na któreś z tych pytań skutkuje odmową zarejestrowania organizacji.

W wyniku tych czynności możemy dostać z sądu korespondencję mówiącą o:

- wpisie do rejestru,
- odmowie wpisu lub
- zwrocie wniosku.

Odmowa wpisu oznacza, że sąd odrzucił wniosek i wymaga on gruntownej zmiany np. zmiany zapisów statutu, które sąd uznał za niezgodne z prawem. Zazwyczaj przy odmowie wpisu przepada opłata, jeśli była ponoszona. Zwrot wniosku, to odesłanie wniosku do uzupełnienia. Referendarz wskazuje, które błędy należy poprawić i jak je zgłosić. W tym przypadku, jeśli organizacja złoży poprawki do wniosku w terminie 7 - dniowym (lub innym wskazanym w zarządzeniu) może liczyć na utrzymanie daty pierwotnego złożenia wniosku - dzięki temu proces rejestracji będzie szybciej postępował niż wtedy, gdyby musiała czekać na nowy termin wszczęcia

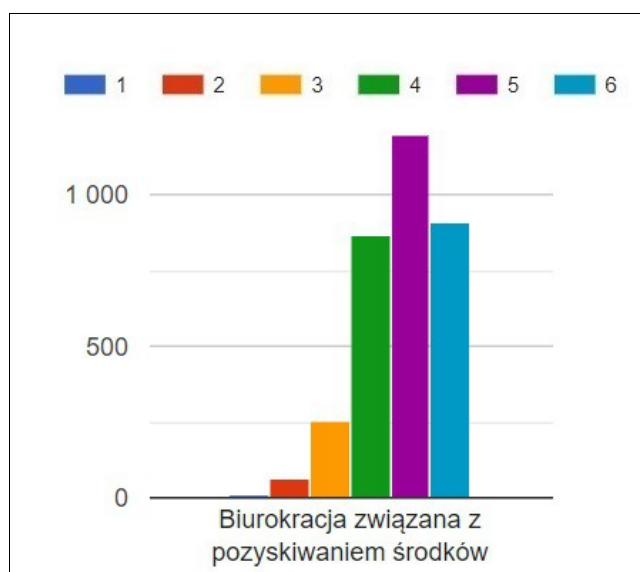
W nawiązaniu do kolejnego zagadnienia, tj. biurokracja sprawozdawcza ankietowani wskazali w zdecydowanej większości na oceny 4-6 (85,75%), tj. ocena 4 (1163 – 35,34%), 5 (1102 – 33,49%) oraz 6 (557 – 16,92%). Co oznacza, że wg badanych ww. problem ma bardzo duży wpływ na trudności organizacyjne przy realizacji celów statutowych i jest skomplikowany. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (12 – poniżej 0,5%). W skali

wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które zaliczyłyby biurokrację sprawozdawczą do czynności łatwych.

Sprawozdanie z działalności ma na celu pokazać jakie działania podjęła organizacja w określonym czasie. Działania te powinny być zgodne z celami statutowymi organizacji i mieścić się w sposobach realizacji tych celów, również wymienionych w statucie. Coroczny obowiązek sprawozdawczy z działalności mają fundacje oraz organizacje pożytku publicznego. Sprawozdania z działalności fundacji zawierają wiele informacji o charakterze finansowym, chociaż fundacja może zawrzeć w nich również bardziej przystępny (nie koncentrujący się wyłącznie na kwotach) opis działań. Po sporządzeniu sprawozdania z działalności fundacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami, zostaje ono wysłane do właściwego ministra. Stowarzyszenia nie mają takiego obowiązku. W praktyce jednak większość stowarzyszeń musi lub chce sprawozdania sporządzać aby podnosić swoją wiarygodność w oczach obywateli i darczyńców, czy na potrzeby wniosków o dotacje. Nie ma jednego obowiązującego wszystkie organizacje wzoru sprawozdania. Fundacja przygotowuje sprawozdanie w oparciu o zapisy rozporządzenia udostępnianego przez ministra sprawiedliwości. Nie ma natomiast odrębnych aktów prawnych, które służyłyby stowarzyszeniu do sporządzenia sprawozdania merytorycznego działalności.

Na stronach poszczególnych ministerstw spotkamy opisane trzy sposoby wysyłki sprawozdań: na adres e-mailowy ministerstwa, przez elektroniczną skrzynkę podawczą oraz w sposób analogowy (czyli pocztą tradycyjną). Przy tym niektóre resorty dopuszczają wiele sposobów (np. e-mail i elektroniczna skrzynka podawcza), a inne tylko jeden wybrany. Wydaje się, że najbezpieczniejszą formą wysłania będzie użycie e-maila. Mamy wtedy ślad, że zrealizowaliśmy obowiązek, a sam sposób wymaga najmniejszych i zwykle posiadanych przez większość osób kompetencji. Trzeba jednak uważać i zastosować odpowiedni adres e-mailowy. Zwykle znajdziemy go na stronie naszego ministerstwa. Jeżeli fundacja prowadzi działalność gospodarczą podlega dodatkowym obowiązkom sprawozdawczym do KRS. Fundacje ze statusem organizacji pożytku publicznego zamieszczają sprawozdanie merytoryczne w bazie sprawozdań OPP, prowadzonej przez Dyrektora Narodowego Instytutu Wolności. W związku z tym, są zwolnione z obowiązku składania sprawozdania z działalności właściwemu ministrowi.²⁵

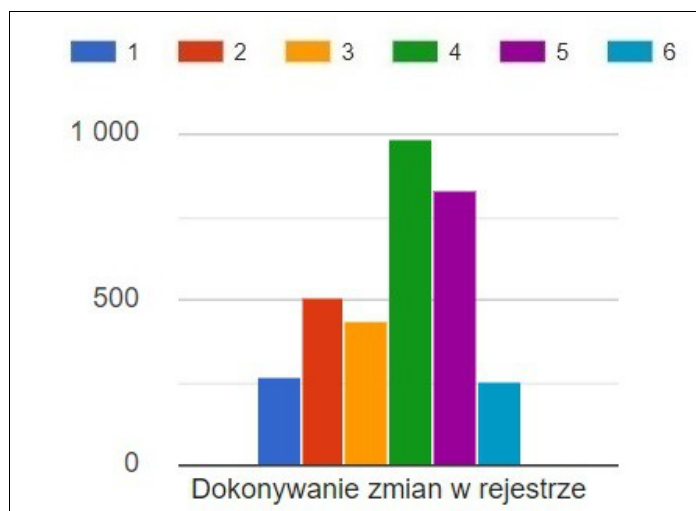
²⁵ <https://poradnik.ngo.pl/sprawozdanie-z-dzialalnosci-fundacji-i-sprawozdania-merytoryczne-innych-organizacji>

Analizując diagram odnoszący się do trzeciego zagadnienia, tj. biurokracja związana z pozyskiwaniem środków respondenci wskazali w zdecydowanej większości ocenę 4-6 (w sumie 90,23%), tj. ocena 5 – 1.198 – 36,36%, 6 – 907 – 27,53%, 4 – 868 – 26,34%. Organizacje wskazują na bardzo dużą trudność w związku z biurokracją związaną z pozyskiwaniem środków. Jedynie 8 NGO zaznaczyło, że ww. czynność należy do bardzo łatwych – 0,24% ogółu badanych. Suma wszystkich zaznaczeń na odpowiedzi 1-3 wynosi 322, co stanowi 9,77%. Jedynie co dziesiąta organizacja pozarządowa zaznaczyła odpowiedź, że w jakimś stopniu radzi sobie z biurokracją związaną z pozyskiwaniem środków dla swojego NGO, jednak zdecydowana większość uważa to za bardzo istotny problem.

Ubieganie się o środki nie jest proste, ale nie ze względu na opisywane wcześniej formalności lub postawione wymagania. Czynnikiem, który ma decydujący wpływ jest rosnąca konkurencja. Pojawia się coraz więcej organizacji pozarządowych, które aplikują o dotacje, więc procent środków przyznawanych w konkursach jest coraz niższy. Zdarzają się konkursy, w których środki dostaje 5% złożonych wniosków. Sposoby aplikacji różnią się też w zależności od źródeł finansowania. Inaczej aplikuje się o środki europejskie, inaczej o krajowe, a jeszcze inaczej w regionalnych konkursach. Ale we wszystkich przypadkach procedura jest podobna – należy napisać wniosek i złożyć go w określonym terminie i miejscu. To właśnie one są przy aplikacji kluczowe. Nawet najlepiej przygotowany wniosek nie przyniesie pożądanego efektu, jeśli nie złożymy go w określonym terminie. Funkcjonowanie organizacji pozarządowych w zdecydowanej

większości przypadków jest możliwe dzięki funduszom – najczęściej są to środki z grantów i projektów. Dlatego pilnowanie terminów jest tak ważne.²⁶

Odwołując się do wykresu dotyczącego 4. zagadnienia, tj. dokonywanie zmian w rejestrze ankietowani wskazali w większości ocenę 4-6 (w sumie 63,04%), tj. ocena 5 – 25,25%, 4 – 30,09%, 6 – 7,70%. Organizacje wskazują na dużą trudność w związku z dokonywaniem zmian w rejestrze. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (270 – 8,21%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które nie mają problemów przy zmianach w rejestrze NGO. Jednocześnie należy wskazać, że oceny trudności 2 – (506 – 15,39%) oraz 3 – (439 – 13,36%) pokazują, że w skali wszystkich organizacji jest grupa stowarzyszeń która radzi sobie z czynnościami dotyczącymi zmian w rejestrze, tj. 36,96% (ocena 1-3).

Od 1 lipca 2021 r. wszystkie organizacje prowadzące działalność gospodarczą, takie które już są zarejestrowane i te, które powstają składają dokumenty o rejestrację, zmiany albo wykreślenie elektronicznie poprzez Portal Rejestrów Sądowych. Formularze w wersji elektronicznej dostępne są po zarejestrowaniu i zalogowaniu na PRS. Z tej formy zgłaszania zmian mogą też skorzystać organizacje, które nie prowadzą działalności gospodarczej. Wniosek o zmianę danych organizacji jest podpisywany przez zarząd zgodnie ze sposobem reprezentacji określonym w statucie np. "do składania oświadczeń woli uprawniony jest prezes" albo "wszelkie, dokumenty, pisma, oświadczenia podpisuje dwóch członków zarządu działających łącznie". W związku z tym, wszystkie osoby, które będą podpisywać elektroniczny wniosek muszą mieć zarejestrowane konto

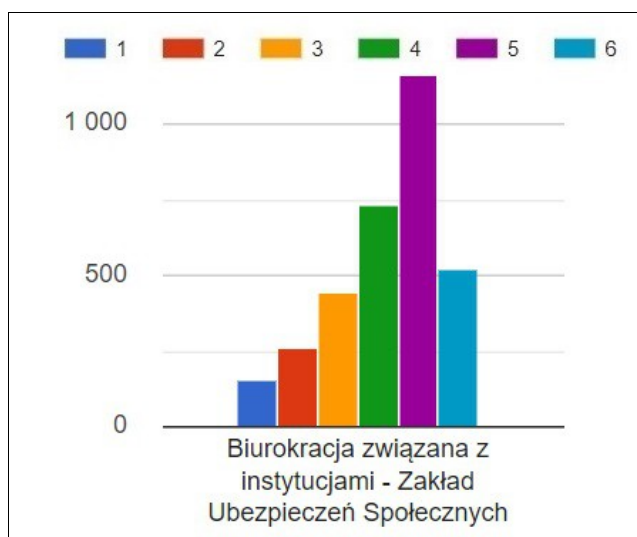
²⁶ <https://publicystyka.ngo.pl/pozyskiwanie-grantow-w-ngo-jak-to-robic?>

w Portalu Rejestrów Sądowych (PRS). Do podpisania można używać profilu zaufanego albo płatnego podpisu kwalifikowanego. Dokumenty potrzebne do zgłoszenia zmian są różne, w zależności od tego czego dotyczy zmiana, kto podejmuje decyzję. To co ważne, to zebranie tych dokumentów i przygotowanie ich w preferowanej przez nas formie.

Jeśli posiadamy dokumenty papierowe to:

- należy zrobić ich skany, poświadczyć je profilem zaufanym przez osobę/osoby z zarządu i dołączyć je (te poświadczone skany) jako załączniki,
- wysłać papierowe oryginały do sądu w ciągu 3 dni od daty złożenia wniosku, dobrze jest dołączyć pismo przewodnie z nadanym przez system numerem wniosku,

Jeśli posiadamy dokumenty elektroniczne (czyli podpisane elektronicznie np. profilem zaufanym) to należy je dołączyć do wniosku.²⁷

W nawiązaniu do kolejnego zagadnienia, tj. biurokracja związana z instytucjami - Zakład Ubezpieczeń Społecznych ankietowani wskazali w zdecydowanej większości na oceny 4-6 (2413 – 73,70%), tj. ocena 4 (733 – 22,39%), 5 (1160 – 35,43%) oraz 6 (520 – 15,88%). Co oznacza, że wg badanych problem dotyczący biurokracji związanej z instytucjami ZUS jest skomplikowany. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (154 – 4,70%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które zaliczyłyby ww. czynność do czynności łatwych. Jednocześnie należy wskazać, że oceny trudności 2 – (263 – 8,03%) oraz 3 – (444 – 13,56%) pokazują, że w skali wszystkich organizacji jest grupa

²⁷ <https://poradnik.ngo.pl/zglaszanie-zmian-do-kr>

stowarzyszeń która radzi sobie z czynnościami wynikającymi z obowiązku współpracy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, tj. 26,30% (ocena 1-3). Jednak porównując te wyniki do zagadnienia poprzedniego (dokonanie zmian w rejestrze – oceny 1-3 36,96%) liczba ankietowanych jest niższa, która dobrze ocenia biurokrację związaną z instytucjami ZUS niż z dokonywaniem zmian w rejestrze.

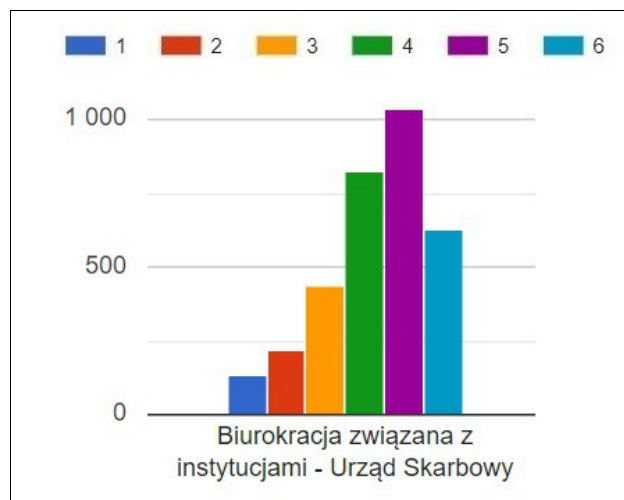
Organizacja pozarządowa jest zobowiązana do odprowadzenia składek ZUS dotyczących ubezpieczeń społecznych, ubezpieczeń zdrowotnych i funduszu pracy za zatrudnione (ubezpieczone) osoby. System naliczania składek ZUS i rejestracji ubezpieczonych jest dość zawiły. By ułatwić, a w niektórych przypadkach w ogóle umożliwić przesyłanie danych, niezbędnych do rozliczenia z ZUS, dostępny jest darmowy program Płatnik (w oddziałach ZUS lub na stronie internetowej zus.gov.pl) oraz aplikacja internetowa ePłatnik dostępna na platformie usług elektronicznych pue.zus.pl. Za ich pomocą sporządzane są wszystkie dokumenty związane ze zgłaszaniem niezbędnych danych i rozliczaniem należnych składek. Sporządzane w nich dokumenty są w dużej mierze weryfikowane, co pozwala uniknąć wielu błędów. Program Płatnik i ePłatniku umożliwiają także przekazywanie dokumentów drogą elektroniczną. Może z tej formy przekazu skorzystać każdy rozliczający się z ZUS.

Płatnicy składek są zobowiązani do złożenia formularza – zgłoszenie płatnika składek w terminie 7 dni od:

- daty zatrudnienia pierwszego pracownika lub powstania stosunku prawnego uzasadniającego objęcie ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi pierwszej osoby
- daty powstania obowiązku ubezpieczeń emerytalnych i rentowych dla ubezpieczonych, wyłącznie zobowiązanych do płacenia składek na własne ubezpieczenia albo składek na ubezpieczenie osób z nimi współpracujących.

Poza zgłoszeniem organizacji jako płatnika, każda zatrudniona osoba, za którą organizacja musi zapłacić składki do ZUS, musi zostać oddzielnie zgłoszona, zgodnie z tym, jakim składkami jest objęta jej wynagrodzenie. Zależnie od tego, jakimi składkami objęte jest wynagrodzenie, zgłoszenie obejmuje zgłoszenie do samych składek ubezpieczenia zdrowotnego albo składek ubezpieczenia zdrowotnej i określony składkę ubezpieczenia społecznego. Każda osoba, w stosunku do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń. Zgłoszenie wyrejestrowania płatnik składek musi złożyć w terminie 7 dni od daty

zaistnienia tego faktu (tj. momentu zakończenia zatrudnienia). Poza wyrejestrowaniem zatrudnionych osób, jeśli płatnik składek zakończył ostatnie zatrudnienie zobowiązujące go do płacenia składek – zobowiązany jest złożyć zgłoszenie wyrejestrowania w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu. Płatnik składek zobowiązany jest zawiadomić Zakład Ubezpieczeń Społecznych o wszelkich zmianach w stosunku do danych zawartych w swoim zgłoszeniu, w terminie 14 dni od zaistnienia tych zmian.²⁸

W odniesieniu do ostatniego 6. zagadnienia, tj. biurokracja związana z instytucjami - Urząd Skarbowy respondenci wskazali w większości ocenę 5 (1039 – 31,68%), 4 (824 – 25,12%) oraz 6 (628 – 19,15%). Co oznacza, że wg badanych problem dotyczący biurokracji związany z instytucjami US jest skomplikowany. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (136 – 4,15%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które zaliczyłyby ww. czynność do czynności łatwych.

Każda organizacja pozarządowa musi – na odpowiednim formularzu CIT-8 – złożyć do urzędu skarbowego rozliczenie z podatku dochodowego od osób prawnych za dany rok do 31 marca następnego roku. Dotyczy to także tych organizacji, które są zwolnione z płacenia tego podatku.

Organizacje, pozarządowe, które otrzymały darowizny, wykazują je, wypełniając formularz CIT-D do 31 marca. Obowiązek sporządzania tej deklaracji dotyczy każdej otrzymanej darowizny, która u darczyńcy może być podstawą odliczenia podatkowego. Gdy wartość darowizny od osoby prawnej, jednorazowej przekracza 15.000 zł lub wartość wszystkich darowizn otrzymanych

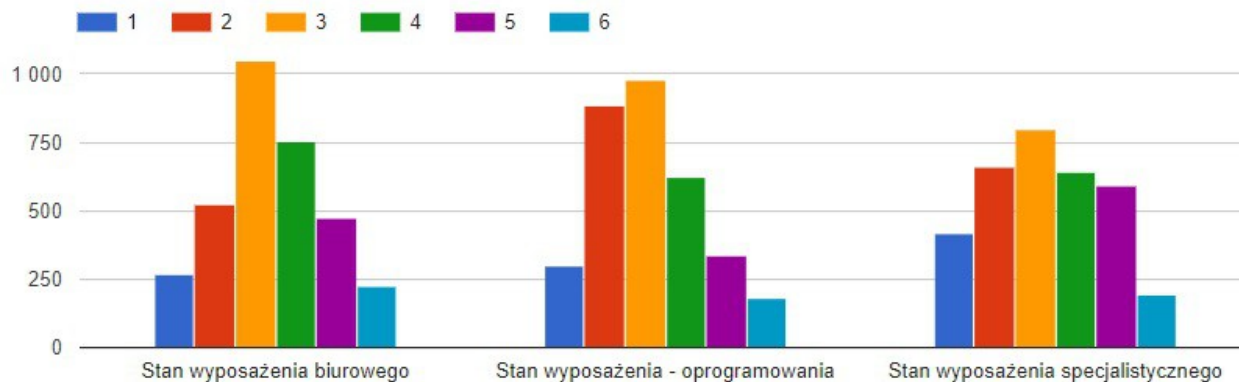
²⁸ <https://poradnik.ngo.pl/o-czym-pamietac-podstawowe-obowiazki>

w danym roku od jednego darczyńcy przekracza 35.000 zł wówczas darczyńca taki musi być wykazany w deklaracji z podaniem jego danych.

Organizacja pozarządowa, która posiada nieruchomość lub wynajmuje lokal od gminy (urzędu) składa do 31 stycznia odpowiednią deklarację do urzędu gminy oraz opłaca podatek. Organizacje pożytku publicznego składają deklarację zerową, jeśli wynajmują lokal na działalność statutową. Organizacja pozarządowa, która z racji określonej wysokości uzyskanych dochodów, pochodzących z działalności gospodarczej lub przychodów pochodzących z działalności odpłatnej musi odprowadzać podatek VAT, rozlicza się z tego podatku do 25 następnego miesiąca (za miesiąc poprzedzający). Każda organizacja pozarządowa, która zatrudnia osoby na umowy o dzieło, na zlecenie lub umowy o pracę musi do 31 stycznia rozliczyć – na formularzu PIT4R – rozliczenie wszystkich zaliczek, które – jako pracodawca - były płacone w ciągu roku w związku z tymi umowami. Do końca lutego organizacja pozarządowa musi wysłać – na formularzu PIT 11 – pracownikom, z którymi zawierała umowy, informację o dochodach i odprowadzonym podatku (podatku dochodowym od osób fizycznych). Każda organizacja pozarządowa, która zatrudnia osoby na umowy o dzieło, na zlecenie lub umowy o pracę musi przekazywać zaliczki na podatek (podatek dochodowy od osób fizycznych), związane z tymi umowami do 20 dnia następnego miesiąca (za miesiąc poprzedzający).

15. Oceń stan wyposażenia NGO w skali 1-6, gdzie "1" oznacza "bardzo zły stan wyposażenia", a "6" oznacza "bardzo dobry stan wyposażenia" w stosunku do potrzeb organizacji.

Oceń stan wyposażenia organizacji w skali 1-6, gdzie "1" oznacza "bardzo zły stan wyposażenia", a "6" oznacza "bardzo dobry stan wyposażenia" w stosunku do potrzeb organizacji.

Pytanie 15 polegało na ocenie stanu wyposażenia organizacji w skali od 1 do 6 w stosunku do potrzeb organizacji wg niżej wskazanych kryteriów:

1. Stan wyposażenia biurowego,
2. Stan wyposażenia – oprogramowania,
3. Stan wyposażenia specjalistycznego.

W odniesieniu do 1. kryterium, tj. stan wyposażenia biurowego respondenci wskazali w większości oceny 1-3 (1851 – 56,11%), tj. ocena 3 (1059 – 32,10%), 2 (523 – 15,85%) oraz 1 (269 – 8,15%). Co oznacza, że wg badanych stan wyposażenia organizacji pozarządowych jest na bardzo niskim poziomie. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 6 (222 – 6,73%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które nie mają problemów przy wyposażeniu swoich siedzib w wyposażenie biurowe. Można wnioskować na podstawie odpowiedzi wcześniejszych pytań, że organizacje mają problem ze znalezieniem środków na sfinansowanie wyposażenia biur do funkcjonowania. Jednocześnie należy zauważyć, że wiele organizacji nie posiada biur do funkcjonowania. Najczęściej adresem siedziby organizacji jest jeden z adresów osób będących w organie zarządzającym.

Systematyczność działań organizacji ściśle wiąże się z zasobami, którymi dysponują. Z jednej strony zapotrzebowanie na środki materialne zależy od zakładanej intensywności działania,

z drugiej – zasoby te umożliwiają organizacjom stabilność oraz rozwój. Wyniki badania wskazują na duże rozwarstwienie sektora w kwestiach majątkowych. Ciekawy przypadek, stanowi użyczenie lokalu organizacjom działającym w symbiotycznym związku z instytucjami publicznymi lub nawiązującym z nimi bliską, partnerską współpracę. Mogą one korzystać z lokali oraz wyposażenia biurowego instytucji partnerskich. Przykładem niech będą uczniowskie kluby sportowe oraz stowarzyszenia działające na rzecz szkół. Korzystają one w dowolny sposób i w dowolnym czasie z wyposażenia oraz lokali placówek, w których prowadzą działalność. Podobną rolę mogą wobec organizacji pełnić sołectwa, domy kultury, biblioteki i inne instytucje publiczne. W niektórych przypadkach dostępność lokalu i zasobów sprzętowych bywa jednak ograniczana godzinami pracy instytucji partnerskiej.

Warto podkreślić, że organizacje działające aktywnie, angażujące czas swoich członków jedynie sporadycznie, nie zawsze widzą konieczność posiadania własnego lokalu. Specyfika ich działalności decyduje o tym, że własna siedziba nie jest im potrzebna. Jednocześnie ograniczony zakres działania takich fundacji i stowarzyszeń powoduje, że na ogół brak im środków finansowych na utrzymanie lokalu lub zakup sprzętu biurowego. Funkcjonujące w ten sposób organizacje w okresach największej mobilizacji, związanej z realizacją projektu, korzystają więc z prywatnych zasobów swoich członków – spotykają się w ich domach, używają sprzętu będącego ich własnością lub korzystają z pomocy lokalnych instytucji (szkoła, urząd gminy, biblioteka itp.).²⁹

W nawiązaniu do kolejnego zagadnienia, tj. stan wyposażenia - oprogramowanie ankietowani wskazali w zdecydowanej większości na oceny 1-3 (2158 -65,43%), tj. ocena 2 (882 – 26,74%), 3 (978 – 29,65%) oraz 1 (298 – 9,04%). Co oznacza, że wg badanych ww. kwestia pokazuje stan wyposażenia organizacji w oprogramowanie na bardzo niskim poziomie, co ma duży wpływ na trudności organizacyjne przy realizacji celów statutowych. W dzisiejszych czasach problemy związane z oprogramowaniem stanowią ogromne wyzwanie dla NGO. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 6 (181 – 5,49%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które oceniają stan swojego oprogramowania w biurze na bardzo dobrym poziomie. Niestety w większości przypadków małych organizacji oraz tych, którzy zaczynają swoją przygodę z działalnością społeczną korzystają z „zasobów prywatnych”. Dopiero po jakimś czasie, kiedy uda się uzyskać

²⁹ <https://api.ngo.pl/media/get/119276>

dofinansowanie i wziąć udział w jakimś projekcie (oczywiście tam gdzie jest to dozwolone) jest szansa na doposażenie NGO w takie wartości niematerialne omawiane powyżej.

W jaki sposób można usprawnić codzienną pracę organizacji pozarządowej w dynamicznie rozwijającej się erze cyfrowej? Odpowiedź jest oczywista – za pomocą licznych narzędzi i systemów online, które pomagają m. in. w płynnej komunikacji, zarządzaniem procesami czy prowadzeniem działań marketingowych. Od razu na myśl nasuwa się jednak pytanie, jak to robić w przypadku ograniczonych funduszy – na szczęście wielu producentów oferuje bezpłatnie swoje rozwiązania NGOsom. Jakie narzędzia tego typu najlepiej się sprawdzą w przypadku każdej organizacji pozarządowej? Poniżej opiszę działanie kilku darmowych programów, które w znaczny sposób mogą poprawić funkcjonowanie organizacji za stosunkowo niewielkie środki:

W codziennej działalności każdej organizacji – niezbędny jest komunikator, który pozwoli wszystkim osobom być ze sobą w stałym kontakcie. Slack polecany jest szczególnie z uwagi na możliwość tworzenia licznych kanałów oraz wątków tematycznych, dzięki czemu można do minimum ograniczyć problem rozproszenia komunikacyjnego. Sprawdza się zarówno w organizacjach posiadających kilkanaście, jak i kilkaset pracowników czy wolontariuszy. W dzisiejszych czasach żadna organizacja nie jest w stanie funkcjonować bez regularnego prowadzenia komunikacji w social mediach – i to najlepiej na kilku, najlepiej dopasowanych do potrzeb platformach. Tworzenie atrakcyjnego contentu wymaga dużego zaangażowania, zwłaszcza czasowego. Buffer to bezpłatne narzędzie, które wesprze w tym trudzie – pozwala na planowanie postów wraz z grafikami czy wideo na 3 kontach SM jednocześnie, a następnie publikuje je zgodnie z ustalonym harmonogramem. Wszystko w jednym miejscu, a na dodatek z dostępem dla każdej zaangażowanej osoby. CallHub wykorzystywany jest przez takie organizacje pozarządowe jak Amerykański Czerwony Krzyż czy Amnesty International. Pozwala prowadzić działania call center (nastawione na pozyskanie środków na działalność). W ramach Collective Calling Campaign firma zapewnia NGOsom możliwość wykonania kilka tysięcy połączeń.

Powyżej przedstawiono kilka darmowych narzędzi dla organizacji pozarządowych, które pokazują ich zróżnicowanie w zakresie obszarów funkcjonowania, które wspierają. Wybór odpowiednich rozwiązań oferowanych przez licznych producentów powinien zostać podyktowany

aktualnymi potrzebami NGO, zwłaszcza w zakresie kompetencji poszczególnych członków zespołu.³⁰

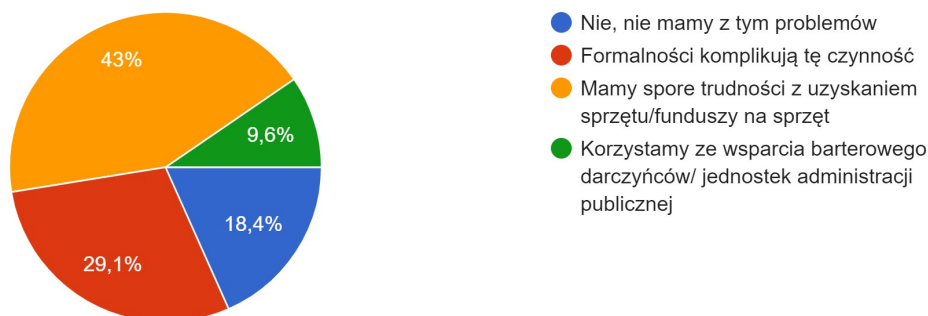
Analizując diagram odnoszący się do trzeciego zagadnienia, tj. stan wyposażenia specjalistycznego respondenci wskazali w zdecydowanej większości (podobnie jak w dwóch wcześniejszych przypadkach powyżej) oceny 1-3 (1873 - 56,79%), tj. ocena 3 – 799 – 24,23%, 2 – 658 – 19,95%, 1 – 416 – 12,61%. Organizacje wskazują na niski poziom wyposażenia biurowego w odniesieniu do sprzętu specjalistycznego. Jedynie 192 NGO zaznaczyło, że ww. kryterium ich nie dotyczy – 5,82%. Wiele organizacji nie dysponuje żadnym majątkiem. Dobra, będące w posiadaniu stowarzyszeń i fundacji, to najczęściej przedmioty i dobra niematerialne używane w codziennej pracy, takie jak wyposażenie biurowe, sprzęt i wyposażenie specjalistyczne (np. sprzęt sportowy, rehabilitacyjny, medyczny, reflektory), sprzęt edukacyjny, instrumenty muzyczne), oprogramowanie komputerowe, licencje, patenty, prawa autorskie.

Na podstawie pyt. 15 można stwierdzić, że organizacje pozarządowe oceniają swój stan wyposażenia (biurowego, oprogramowania oraz specjalistycznego) na bardzo słabym poziomie. Jest wiele powodów dlaczego tak się dzieje. W większości przypadków organizacje nie działają w celu osiągnięcia zysków. Korzystają jedynie z grantów i wsparcia wielu organizacji. Na podstawie powyższego badania ważnym tematem wydaje się sfinansowanie dla początkujących organizacji oraz tych rozwijających się wyposażenie miejsca pracy (sprzęt biurowy, oprogramowanie, sprzęt specjalistyczny) dla bardziej efektywnego funkcjonowania NGO, które działają dla dobra społeczności lokalnych.

16. Czy zdobywanie sprzętu lub funduszy na sprzęt jest problematyczne dla Twojej organizacji?

³⁰ <https://firmbee.com/pl/darmowe-narzedzia-dla-ngo>

Czy zdobywanie sprzętu lub funduszy na sprzęt jest problematyczne dla Twojej organizacji?
3 299 odpowiedzi

Na szesnaste pytanie, tj. Czy zdobywanie sprzętu lub funduszy na sprzęt jest problematyczne dla Twojej organizacji? odpowiedziało w sumie 3299 organizacji.

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że zdecydowana większość badanych osób (81,6%) uważa, że zdobywanie sprzętu lub funduszy na sprzęt jest problematyczne dla organizacji. 43% respondentów wskazało odpowiedź Mamy spore trudności z uzyskaniem sprzętu/funduszy na sprzęt, 29,1% osób biorących udział w ankiecie stwierdziło, że formalności związane z pozyskiwaniem sprzętu lub funduszy stanowią dużą barierę i wyzwanie dla NGO, ponadto 9,6% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź: Korzystamy ze wsparcia barterowego darczyńców/jednostek administracji publicznej. Jedyne 18,4% badanych zaznaczyło odpowiedź wskazującą, że zdobywanie sprzętu lub funduszy na sprzęt nie jest problematyczne.

Oprócz środków finansowych uzyskiwanych przez organizacje w różnych formach (np. dotacje projekty, 1,5%) istnieje możliwość uzyskiwania formy wsparcia w postaci bezfinansowej. Darowizny to pieniądze lub dary rzeczowe bezpłatnie przekazywane organizacji przez osoby fizyczne i osoby prawne (firmy, spółki itd.). Również same organizacje – jako osoby prawne – mogą przekazać darowiznę innej organizacji. Dary rzeczowe przekazywane organizacji pozarządowej to np. jedzenie, ubrania, sprzęt komputerowy (zazwyczaj organizacje przekazują otrzymane dary swoim podopiecznym). Darowizny może otrzymać każda fundacja i zarejestrowane stowarzyszenie, w tym również stowarzyszenie zwykłe. Środki finansowe lub rzeczowe na rzecz organizacji pozarządowej mogą zostać przekazane przez sponsora. Sponsoring polega na

wzajemnych świadczeniach sponsora i sponsorowanego. W rezultacie sponsor daje do dyspozycji sponsorowanego ustaloną kwotę pieniędzy lub inne zasoby, a sponsorowany wykonuje uprzednio uzgodnione świadczenia, które przyczyniają się do realizacji celów promocyjnych sponsora. Jednocześnie ciekawą formą wsparcia NGO jest crowdfunding. Crowdfunding to pozyskiwanie środków za pośrednictwem internetowych platform crowdfundingowych na specyficzne działania lub projekty.³¹

Choć coraz więcej organizacji społecznych w naszym kraju może pochwalić się sukcesami w crowdfundingu, nadal zdecydowana większość zbiorów kończy się niepowodzeniem. Umiemy dużo więcej niż kilka lat temu, ale wciąż umiemy za mało. Wiedza polskich organizacji pozarządowych nt. crowdfundingu również jest niewielka. Brakuje doświadczeń i edukacji w zakresie fundraisingu. Lata pandemii sprawiły jednak, że bardzo wiele NGO-sów zaczęło pozyskiwać pieniądze w sieci w ramach crowdfundingu i wykorzystywać gotowe platformy, takie jak zrzutka.pl. W ostatnim czasie szczególnie widoczne są dwa nowe kierunki rozwoju crowdfundingu i pozyskiwania pieniędzy na cele społeczne. Pierwszy to skoordynowane działania firm ich pracowniczek oraz pracowników, którzy zbierają razem środki dla wybranych organizacji społecznych. U początku wojny w Ukrainie bardzo wiele przedsiębiorstw zdecydowało się na pomoc właśnie w taki sposób wykorzystując mechanicznym zrzutek patronowanych w serwisie zrzutka.pl. Wiedząc o popularności tego typu rozwiązań, warto proponować firmom tego typu działania, które pozwalają budować ducha wspólnoty w zespole i pokazywać społeczne zaangażowanie konkretnych działań. Drugie narzędzie, które rozwija się aktualnie bardzo dynamicznie to licytacje internetowe. Łączą one osoby, które chcą dać coś od siebie (np. przedmiot lub usługę), darczyńców, którzy pragną przekazać pieniądze w uznaniu dla celu aukcji oraz organizacje, które wsparcie otrzymują. Często w tym układzie pojawiają się też liderzy i liderki, którzy organizują i koordynują licytacje. Ten dość skomplikowany mechanizm trudno przełożyć na istniejące w sieci narzędzia fundraisingowe, dlatego najczęściej organizowany jest na Facebooku, a konkretnie w specjalnie założonych do tego celu grupach.³²

Analizując odpowiedzi badanych w odniesieniu do pytania wskazanego powyżej można stwierdzić, że większość ankietowanych ma problem ze zdobywaniem sprzętu lub funduszy na sprzęt.

31 <https://www.iwop.pl/aktualnosci/jak-finansowac-dzialalnosc-organizacji-pozarządowej/>

32 <https://publicystyka.ngo.pl/crowdfunding-trendy-narzedzia-i-praktyczne-rady-od-tomasza-cholasta-ze-zrzutka-pl-film>

Jedynie nieliczne NGO wskazały, że bardzo dobrze sobie radzą w odniesieniu do zdobywania funduszy i sprzęt niezbędny do funkcjonowania organizacji pozarządowych. Może warto przemyśleć z jakich form wsparcia skorzystać i otworzyć się na nowe możliwości.

16.1 Zestawienie organizacji, które w pyt. 16 zaznaczyły odpowiedź: Mamy spore trudności z uzyskaniem sprzętu/funduszy na sprzęt w stosunku do rodzaju organizacji.

Na powyższym diagramie zostało przedstawione zestawienie organizacji, które w pyt. 16 zaznaczyły odpowiedź: Mamy spore trudności z uzyskaniem sprzętu/funduszy na sprzęt (43% - 1416 NGO) w stosunku do rodzaju organizacji. Na podstawie powyższego wykresu wynika, że najczęściej wskazań na odpowiedź, o której mowa powyżej uzyskały następujące rodzaje organizacji: koła gospodyń wiejskich (240 – 16,95%) oraz kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej (237 – 16,74%). Najmniej wskazań dot. odpowiedzi na pyt. 16 (mamy spore trudności z uzyskaniem sprzętu/funduszy na sprzęt) uzyskały spółki akcyjne oraz spółki z o.o., tj. 142 – 10,02%. Pozostałe formy organizacyjne uzyskały wartości odpowiedzi w przedziale 12,71% (stowarzyszenia zwykłe) do 15,61% (uczniowskie kluby sportowe zarejestrowane u starosty). Na podstawie danych zawartych powyżej należy stwierdzić, że nie ma jednej formy organizacyjnej, która jako jedyna miała by problem z pozyskiwaniem środków/funduszy na sprzęt niezbędny do funkcjonowania NGO. Wartości dla poszczególnych rodzajów organizacji pozarządowych

rozkładają się w przedziale od 10,02% do 16,95%. W skali wszystkich osób biorących udział w badaniu wskazane wartości są na bardzo zbliżonym poziomie. Co oznacza, że problem dotyczący uzyskiwania środków na sprzęt dla organizacji dotyczy wszystkich NGO. Dlatego należałoby wprowadzić działania naprawcze i stworzyć warunki i programy wsparcia dotyczące omawianej kwestii. Jest to bardzo istotne dla funkcjonowania organizacji pozarządowych, gdyż brak podstawowych narzędzi dla NGO w znacznym stopniu utrudnia możliwości działalności organizacji pozarządowych.

17. Z czego wynikają trudności w pozyskaniu sprzętu/funduszy na sprzęt? Pomiń to pytanie jeżeli Twoja organizacja nie ma takich trudności. (pytanie otwarte, nieobowiązkowe – 900 odpowiedzi)

W odpowiedzi na ww. pytanie organizacje miały możliwość wskazania trudności na jakie natrafiają podczas ubiegania się o sprzęt lub fundusze na sprzęt dla NGO. Najczęściej wskazywane trudności zostały wyszczególnione poniżej:

- *formalności,*
- *zawilości prawne,*
- *skomplikowane procedury,*
- *brak dotacji na rozwój instytucjonalny,*
- *problemy z uzyskaniem wkładu własnego niezbędnego do złożenia oferty,*
- *brak transparentnych procedur,*
- *niewielka ilość konkursów skierowanych do konkretnej grupy organizacji,*
- *brak ogólnodostępnej informacji gdzie szukać wsparcia,*
- *brak możliwości rozliczenia sprzętu podczas realizacji projektu,*
- *brak bezpośrednich programów dotacyjnych, ograniczony dostęp,*
- *Trudności w pozyskaniu sprzętu i funduszy na sprzęt wynikają głównie z nadmiernego formalizmu i biurokracji. Procesy aplikacyjne są skomplikowane, wymagają wypełniania wielu dokumentów, co jest czasochłonne i obciąża naszą organizację. Dodatkowo, przepisy często są niejasne i trudne do zinterpretowania,*

co sprawia, że musimy poświęcać dodatkowe zasoby na spełnienie wszystkich wymogów formalnych. To wszystko znacząco utrudnia nam dostęp do niezbędnych środków i sprzętu.

Organizacje społeczne podejmują mnóstwo działań. Co ważne, za bardzo mało potrafią zrobić bardzo wiele. Jednocześnie te niewielkie (oczywiście nie zawsze) środki finansowe powodują najwięcej bólu głowy. Drugim kłopotem organizacji, poza niewielkimi środkami, jest trudność z ich rozliczaniem. Badania przeprowadzane w organizacjach pozarządowych potwierdzają, że aktywiści NGO jako jeden z największych problemów wskazują właśnie kłopoty z rozliczaniem finansów. Zdarza się czasem przyznana kwota dotacji bardziej obciąża niż pomaga. NGO spotykają się z wieloma problemami, nieprzespanymi nocami, korektami faktur, błędami w rozliczeniach i innymi stresami związanymi z realizacją zadania. Widoczne jest, jak wiele zapalonych do działania osób realizując coraz ciekawsze i bardziej ambitne zadania, rozwija skalę ich organizacji. Niestety, w końcu przychodzi moment, gdy ten zapalony praktyk nie ma już czasu na prowadzenie warsztatów, treningów czy też ukochanych spotkań. Zaczynają się nieprzespane noce, bo trzeba długo siedzieć przed komputerem i rozliczeniami. Poziom stresu zaczyna rosnąć. Okazuje się, że super zespół, który świetnie potrafi przygotować piknik czy festiwal albo poprowadzić wyjazdowe warsztaty czy przeprowadzić świetną kampanię, niestety nie radzi sobie z kontrolą dokumentów. Problemem okazuje się pilnowanie bieżących kosztów, porządkowanie faktur czy choćby zmotywowanie do przesyłania na bieżąco tabelk z Excela, w których każdy trzyma swojej notatki, wyliczenia i rozliczenia. A potem, zaczynają się kolejne „horror”. Porównywanie plików, w celu zdiagnozowania, który jest najbardziej aktualny, nieprzyjemne „odkrycia”, że faktura, która jest wpisana w rozliczeniu, formalnie wychodzi już poza terminy projektu. Za rozliczenia, faktury i sprawozdania bardzo często odpowiadają osoby, które nie mają do nich odpowiedniego przygotowania – są stworzone do zupełnie innej pracy, są wykształcone w innym obszarze. Muszą jednak zajmować się administracją, ponieważ ktoś musi to zrobić. Z braku środków na działania administracyjne organizacji, zadania te przypadają pracownikom merytorycznym.³³

33 <https://2do2.org.pl/z-jakimi-problemami-zmagaja-sie-organizacje-pozarządowe-o-finansach-w-ngo-slow-kilka/>

18. Jak można zaradzić trudnościom w pozyskaniu sprzętu/funduszy na sprzęt? Pomiń to pytanie jeżeli Twoja organizacja nie ma takich trudności. (pytanie otwarte, nieobowiązkowe – 886 odpowiedzi)

W odpowiedzi na ww. pytanie organizacje miały możliwość wskazania jakie rozwiązania pomogłyby organizacjom w pozyskiwaniu sprzętu lub funduszy na sprzęt. Najczęściej wskazywane rozwiązania zostały wyszczególnione poniżej:

- *systemowe wspieranie instytucjonalne - proporcjonalnie do skali realizowanych projektów społecznych, ryczałtowe rozliczanie kosztów administracyjnych w grantach,*
- *dotacje na rozwój organizacji a nie tylko na programy i realizacje celów,*
- *uruchomić programy i fundusze wspierające organizację w jej początkowej fazie funkcjonowania,*
- *likwidacja wkładu własnego,*
- *uproszczenie procedur; ułatwienie funkcjonowania stowarzyszeniom,*
- *stały fundusz na zakup sprzętu w urzędach dla NGO - z opcją skorzystania co kilka lat lub wraz z zatrudnieniem nowego pracownika, pod warunkiem, że organizacja może się wykazać konkretnymi działaniami lub jako fundusz na start dla nowych organizacji.*

Analizując odpowiedzi na pytania 16-18 niniejszej ankiety należy wskazać, że pomimo problemów i trudności stowarzyszeń związanych z zakupem sprzętów oraz ich finansowaniem; organizacje są w stanie je zidentyfikować i zaproponować rozwiązania, które w znaczny sposób pomogłyby realizować cele statutowe stowarzyszeń. Należy jednak zaznaczyć, że zaproponowane zmiany nie są zależne od organizacji pozarządowych. Zmiany systemowe (tj. zmiany ustaw, ujednoczenie zasad, uruchomienie odpowiednich programów skierowanych dla NGO oraz uproszczenie procedur) wymagają interwencji instytucji rządowych i samorządowych. Raport z tej ankiety jest swoistym zebraniem potrzeb NGO i próbą stworzenia odpowiednich warunków funkcjonowania dla organizacji pozarządowych. Ponadto należałoby zastanowić się nad skorzystaniem z nowoczesnym form wsparcia organizacji pozarządowych szczegółowo opisanych w pytaniu nr 16.

19. Czy zawiłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych spowalniają lub przeszkadzają w realizacji celów statutowych?

Na dziewiętnaste pytanie, tj. Czy zawiłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych spowalniają lub przeszkadzają w realizacji celów statutowych? Odpowiedziało w sumie 3295 organizacji.

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że zdecydowana większość badanych osób (86,3%) uważa, że zawiłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych spowalniają i przeszkadzają w realizacji celów statutowych. 58,8% respondentów wskazało odpowiedź Zawiłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych nas spowalniają lub nie pozwalają na realizację wszystkich celów, ponadto 27,5% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź: Przez zawiłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych nie jesteśmy w stanie zrealizować celów statutowych. Jedynie 13,7% badanych zaznaczyło odpowiedź wskazującą, że organizacje nie mają problemu z formalnościami prawnymi dotyczącymi uzyskiwania środków finansowych. Większość badanych w odniesieniu do pytania wskazanego powyżej uważa, że zawiłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych spowalniają i przeszkadzają w realizacji celów statutowych organizacjom pozarządowym. Jedynie nieliczne NGO wskazały, że nie mają problemów z zawiłościami prawnymi związanymi z uzyskaniem środków finansowych.

Należy zauważyć, że obecnie obowiązująca ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, mimo wszystkich jej wad, była krokiem w stronę zaznaczenia regulacji macierzystej dla organizacji pozarządowych, w szczególności dzięki szerokiej definicji ngo. Definicji, która zaczęła być respektowana w regulacjach podstawowych dla innych dziedzin, np. w przepisach podatkowych czy przepisach postępowania cywilnego. Jednak warto podkreślić, że już w przepisach postępowania administracyjnego lub karnego Ustawodawca wciąż pozostaje przy pojęciu starszym i konkurencyjnym - organizacji społecznej, zwiększając zamieszanie w niektórych nowszych regulacjach szczegółowych.

Drugą słabością wydaje się być niezbyt wysoka jakość tych regulacji, w szczególności kluczowej aktualnie ustawy o pożytku. Dotyczy to zarówno warstwy redakcyjnej, jak i - co dużo ważniejsze - normatywnej zawartości, gdy oceniać ją wg kryterium spójności, gwarancji pozycji prawnej, ochrony interesów i praw organizacji pozarządowych. Co wynika choćby z pobieżnych analiz porównawczych przepisów dotyczących zawierania współpracy finansowej i jej realizacji w ustawach wdrożeniowych środków europejskich, czy też prowadzenia działalności pożytku oraz kontroli władz państwowych, z regulacjami odpowiednich zagadnień w Prawie przedsiębiorców.

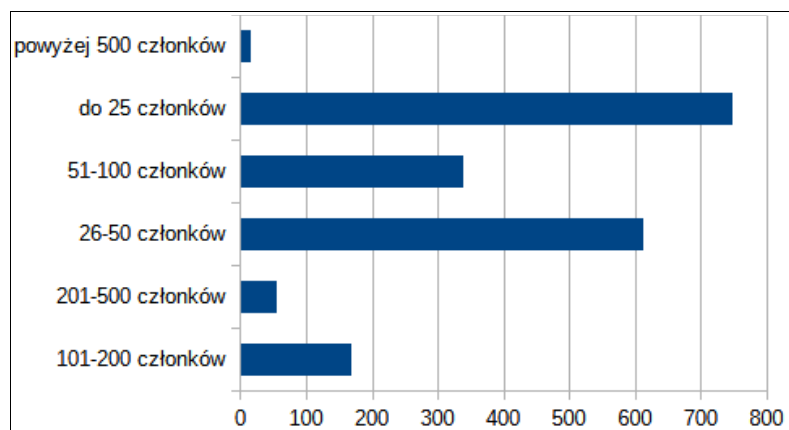
Trzecią słabością jest brak szerszego orzecznictwa. Gdy porównać to z orzecznictwem dotyczącym korzystania ze środków europejskich czy stosowania KSH, a nawet Prawa spółdzielczego, orzecznictwo w zakresie prawa organizacji pozarządowych jest ubogie. A choć oczywiście orzeczenia sądowe nie są źródłem prawa w Polsce, to w praktyce stosowania prawa są jednym z głównych źródeł wyboru kierunku wykładni oraz budowania argumentacji prawniczej. Wydaje się, że ich brak nie jest związany z brakiem problemów organizacji pozarządowych ze stosowaniem prawa, w tym w ramach relacji z władzami publicznymi, a bardziej ze słabością ekonomiczną lub/i słabością pozycji organizacji pozarządowych w ich relacji z władzami. Dotyczy to zarówno kwestii kontroli czy współpracy finansowej, jak i kwestii dotyczących praktykowania określonych form prawnych.

Czwarta, powiązana z trzecią, słabość to nieduża ilość opracowań naukowych, dotyczących prawa ngo. Tu również należy wskazać, że bogata, niebędąca prostym przedstawieniem innymi słowami przepisów literatura prawnicza jest bardzo ważnym źródłem nie tylko dla praktykujących daną dziedzinę prawa, ale również dla stabilizowania sposobu jego rozumienia. Dość wspomnieć, że brakuje obecnie pogłębionego komentarza do fundamentalnej ustawy dla ngo, jaką jest ustawa o pożytku. W końcu sama świadomość, czym jest prawo organizacji pozarządowych, czy też - co

osobno można poddać rozwadze - prawo organizacji trzeciego sektora. Powyższe problemy, wydaje się, mają ujemny wpływ na rozwój takiej świadomości. Tymczasem świadomość rozumienia, czym jest prawo organizacji, oznacza również zrozumienie aksjologii stojącej za prawem organizacji, funkcjonalnych powiązań, a w efekcie powstawania trafniejszych regulacji z tej dziedziny i ich stosowanie. W efekcie należy stwierdzić, że rozproszenie i słabość przepisów, ubogie orzecznictwo oraz literatura powodują, że stosujący prawo ngo są w dużej mierze zdani sami na siebie. To zaś - w szczególności w sytuacjach konfliktowych pomiędzy władzami a organizacjami - z pewnością nie prowadzi do zwiększenia komfortu prawnego, w tym zadbania o słuszne interesy organizacji.³⁴

Opisywana powyżej kwestia dotycząca ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie ma bardzo istotny wpływ przy finansowaniu i działalności organizacji pozarządowych. Zawiłości prawne, tj. rozproszenie i słabość przepisów, ubogie orzecznictwo oraz literatura powodują problemy z uzyskaniem środków finansowych oraz spowalniają realizację celów statutowych.

19.1 Zestawienie organizacji, które w odpowiedzi na pyt 19. zaznaczyły odpowiedź: zawiłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych nas spowalniają lub nie pozwalają na realizację wszystkich celów w stosunku do wielkości organizacji.

Na powyższym diagramie zostało przedstawione zestawienie organizacji, które w odpowiedzi na pyt 19. zaznaczyły odpowiedź: zawiłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych nas spowalniają lub nie pozwalają na realizację wszystkich celów statutowych (58,8% - 1933) w stosunku do wielkości organizacji. Najwięcej wskazań w niniejszej analizie uzyskały organizacje pozarządowe do 50 członków, tj. do 25 członków – 747 – 38,64% oraz 26-50 członków (611 – 31,61%). Zdecydowanie najmniej wskazań uzyskały spółki akcyjne oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, tj. 15 – 0,78%. Pozostałe organizacje uzyskały wartości mieszczące się w przedziale pomiędzy 2,79% (201 – 500 członków) a 17,43% (51-100 członków).

³⁴ <https://proste.ngo/prawo-ngo/>

Na podstawie powyższych danych wynika, że zdecydowana większość ankietowanych w niniejszym badaniu (ponad 70%) stanowią organizacje małe do 50 członków w stowarzyszeniu. Im mniejsze organizacje pozarządowe tym bardziej muszą liczyć na swoją wiedzę i umiejętności a w mniejszym na zasoby ludzkie jakie posiadają, dlatego zawiłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych dla organizacji jest dla nich barierą. Na podstawie powyższego wykresu wynika również, że im większa organizacja tym mniejszy udział zaznaczeń na odpowiedź zawiłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych nas spowalniają lub nie pozwalają na realizację wszystkich celów. Większym organizacjom łatwiej jest znaleźć grupę ludzi znających się na wielu dziedzinach, które w znacznym stopniu ułatwią funkcjonowanie organizacji czy zatrudnić specjalistę, który zajmie się formalnościami prawnymi i finansowymi, co w znacznym stopniu ułatwiłoby realizację celów statutowych.

20. Jakie są źródła finansowania organizacji? Możliwy jest wybór wielu odpowiedzi.

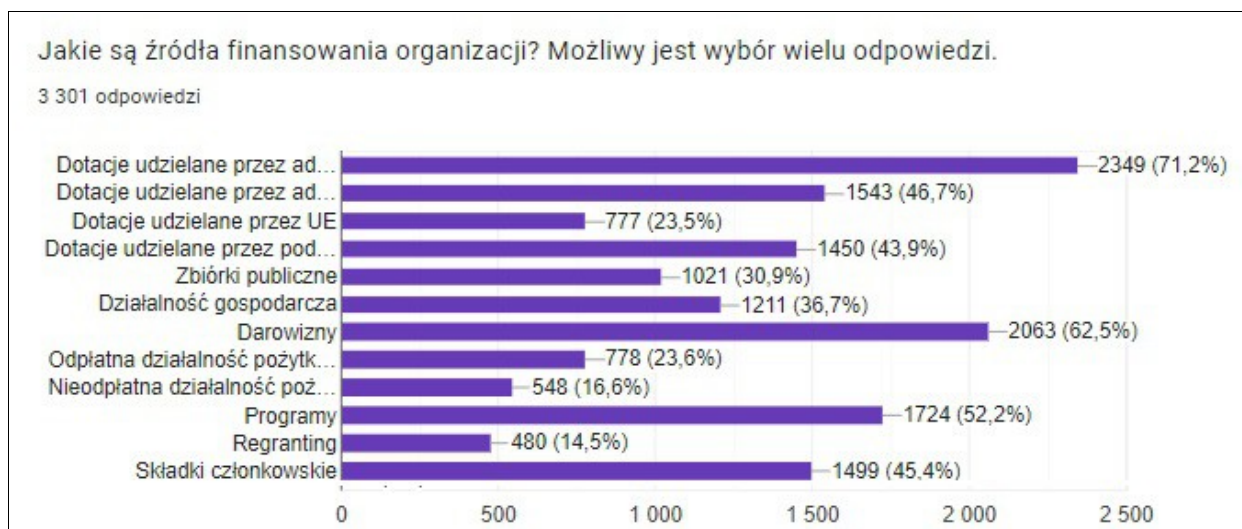

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

*Projekt finansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki
w ramach Programu „Nauka dla Społeczeństwa II”*

NAUKA DLA
SPOŁECZEŃSTWA

Na 20. pytanie, tj. Jakie są źródła finansowania organizacji? odpowiedziało w sumie 3301 organizacji. Organizacje miały do wyboru 12 propozycji odpowiedzi. Każde stowarzyszenie miało możliwość dokonać wielokrotnego wyboru:

1. Dotacje udzielane przez administrację samorządową
2. Dotacje udzielane przez administrację rządową
3. Dotacje udzielane przez UE
4. Dotacje udzielane przez podmioty niepubliczne
5. Zbiórki publiczne
6. Działalność gospodarcza
7. Darowizny
8. Odpłatna działalność pożytku publicznego
9. Nieodpłatna działalność pożytku publicznego
10. Programy
11. Regranting
12. Składki członkowskie

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że zdecydowana większość badanych osób (2349 - 71,2%) odpowiedziało na pyt. 20, iż głównym źródłem finansowania organizacji pozarządowej są dotacje udzielane przez administrację samorządową. Kolejną grupą odpowiedzi ankietowanych mieszczącą się w przedziale pomiędzy 40 – 62,5% stanowią następujące źródła

finansowania wskazane przez badanych: darowizny – (2063 - 62,5%), dotacje udzielane przez podmioty niepubliczne – (1450-43,9%), dotacje udzielane przez administrację rządową – (1543 -46,7%), składki członkowskie (1499 – 45,4%) oraz różnego rodzaju programy wsparcia – (1724– 52,2%). Następną grupą odpowiedzi badanych, mieszczących się w przedziale pomiędzy 20 a 40% tworzą następujące źródła finansowania wskazane przez ankietowanych: działalność gospodarcza – (1211 - 36,7%), zbiórki publiczne – (1021- 30,9%), odpłatna działalność pożytku publicznego – (778 - 23,6%), dotacje udzielane przez Unię Europejską – (777-23,5%). Najmniej organizacji wskazała jako swoje źródła finansowania regranting (480-14,5%) oraz nieodpłatna działalność pożytku publicznego (548-16,6%). Analizując wyniki powyższego badania w odniesieniu do pyt. 20 można stwierdzić, że w organizacjach występują bardzo duża dywersyfikacja źródeł finansowania. Najwięcej stowarzyszeń korzysta z dotacji udzielanych przez administrację samorządową. Najmniejsza ilość badanych wskazała regranting. Pozostałe źródła finansowania mieszczą się w przedziale pomiędzy 16,6% a 62,5%.

21. Które ze źródeł finansowania są przeważające? Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

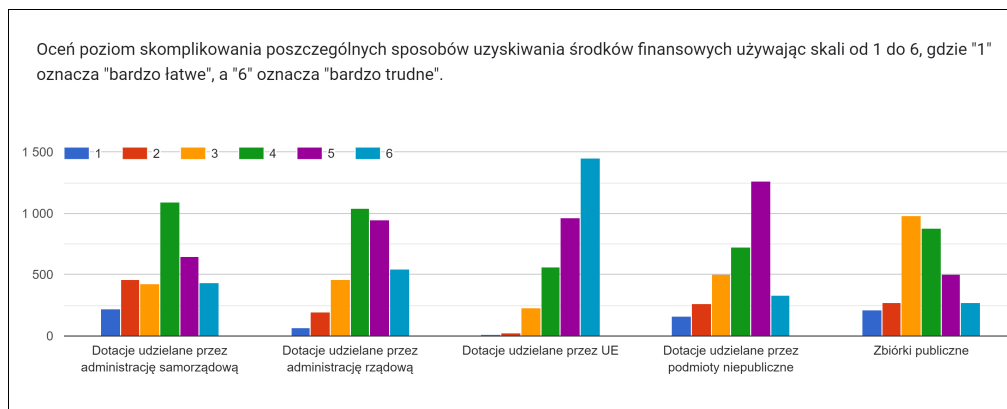

Na 21. pytanie, tj. Które ze źródeł finansowania są przeważające? Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi odpowiedziało w sumie 3301 organizacji. Organizacje miały do wyboru 12 propozycji odpowiedzi. Każde stowarzyszenie miało możliwość wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi:

1. Dotacje udzielane przez administrację samorządową
2. Dotacje udzielane przez administrację rządową
3. Dotacje udzielane przez UE
4. Dotacje udzielane przez podmioty niepubliczne
5. Zbiórki publiczne
6. Działalność gospodarcza
7. Darowizny
8. Odpłatna działalność pożytku publicznego
9. Nieodpłatna działalność pożytku publicznego
10. Programy
11. Regranting
12. Składki członkowskie

Na podstawie powyższego badania wynika, iż zdecydowanie największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 1315 – 39,8% ankietowanych wskazało odpowiedź: dotacje udzielane przez administrację samorządową. Mając do wyboru maksymalnie 3 odpowiedzi organizacje wskazały, że w większości przypadków jest to przeważające źródło finansowania większości stowarzyszeń w Polsce. Najmniej wskazań otrzymały następujące źródła finansowania NGO: nieodpłatna działalność pożytku publicznego – 112 – 3,4%, regranting – 167 – 5,1% oraz odpłatna działalność pożytku publicznego (197 – 6%). W związku z powyższym uznaje się wyżej wymienione źródła dochodu jako najmniej efektywne, jeśli chodzi o funkcjonowanie organizacji pozarządowych. Pozostałe źródła finansowania NGO mieszczą się w przedziale pomiędzy 10,5% (dotacje udzielane przez UE) a 31,4% (działalność gospodarcza). Należy wskazać, że pozostałe źródła finansowania wskazane przez organizację stanowi jedynie uzupełnienie do przeważającego źródła finansowania stowarzyszeń jakim są dotacje udzielane przez administrację samorządową, tj. darowizny – 1034 – 31,3%, programy (839 -25,4%), dotacje udzielane przez podmioty niepubliczne – 776 – 23,5%, dotacje udzielane przez administrację rządową – 639 – 19,4%, zbiórki publiczne – 471 – 14,3% oraz składki członkowskie 382 – 11,6%. Dywersyfikacja źródeł dochodów wśród organizacji pozarządowych jesty bardzo duża jednak powyższy wykres wskazuje z jakich źródeł środki publiczne jest najłatwiej uzyskać. Praktycznie 40% NGO korzysta ze wsparcia administracji samorządowej. Natomiast prawie co trzecie stowarzyszenie wskazało jako jedno z głównych przychodów działalność gospodarcza oraz darowizny.

22. Oceń poziom skomplikowania poszczególnych sposobów uzyskiwania środków finansowych używając skali od 1 do 6, gdzie "1" oznacza "bardzo łatwe", a "6" oznacza "bardzo trudne".

Pytanie 22 polegało na ocenie skomplikowania w skali od 1 do 6 poszczególnych sposobów uzyskiwania środków finansowych:

1. Dotacje udzielane przez administrację samorządową,
2. Dotacje udzielane przez administrację rządową,
3. Dotacje udzielane przez Unię Europejską,
4. Dotacje udzielane przez podmioty niepubliczne,
5. Zbiórki publiczne.

Dotacja to bezzwrotna pomoc finansowa, którą organizacja otrzymuje od donatora/sponsora, na określony przez niego cel społeczny. Cel ten powinien być zgodny z celami statutowymi organizacji. Cechą charakterystyczną dotacji jest konieczność przygotowania tzw. projektu (wniosku, oferty, listu intencyjnego), który ma odpowiadać na cele i potrzeby zdefiniowane przez donatora/sponsora. Dotacje są przyznawane zwykle w trybie konkursowym, w naborach organizowanych w określonym czasie, przez np. firmy, fundacje korporacyjne, administrację rządową, samorządy. Po zrealizowaniu zadania organizacja składa sprawozdanie z jego realizacji. Dotacja najczęściej jest udzielana na zrealizowanie jakiegoś konkretnego działania (np.

zorganizowanie letniego obozu dla dzieci). Może być też przeznaczona na wsparcie instytucjonalne organizacji, czyli np. na zakup sprzętu, szkolenia dla pracowników itp.

Dotacje ze środków publicznych to środki z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz z państwowych funduszy celowych przeznaczone na podstawie ustawy o finansach publicznych, odrębnych ustaw w szczególności ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub umów międzynarodowych, na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych lub inwestycji związanych z realizacją tych zadań. W ustawie o finansach publicznych opisane są trzy rodzaje dotacji:

- celowe (art. 127)
- podmiotowe (art. 131)
- przedmiotowe (art. 130).

W przypadku samorządów wprowadzono również rozporządzenie narzucające im stosowanie jednolitych wzorów umowy, formularzy ofert i sprawozdań.

W przypadku administracji centralnej konkursy mogą być ogłaszane w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub w oparciu o inne akty prawne np. konkursy ogłaszane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w których mogą brać udział organizacje pozarządowe ogłaszane są na podstawie Rozporządzeń Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego a te głównie na podstawie Ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz niektórych innych ustaw.

Dotacje celowe, zgodnie z ustawą o finansach publicznych, to środki przeznaczone na:

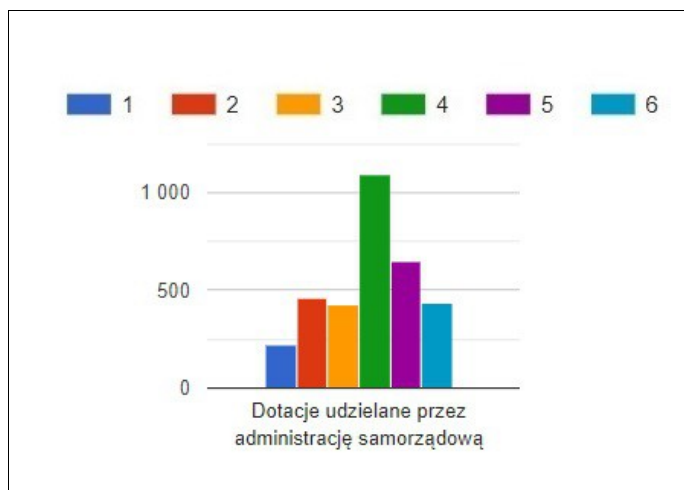
- finansowanie lub dofinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,
- finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań, w tym zadań z zakresu mecenatu państwa nad kulturą, realizowanych przez jednostki inne niż jednostki samorządu terytorialnego,

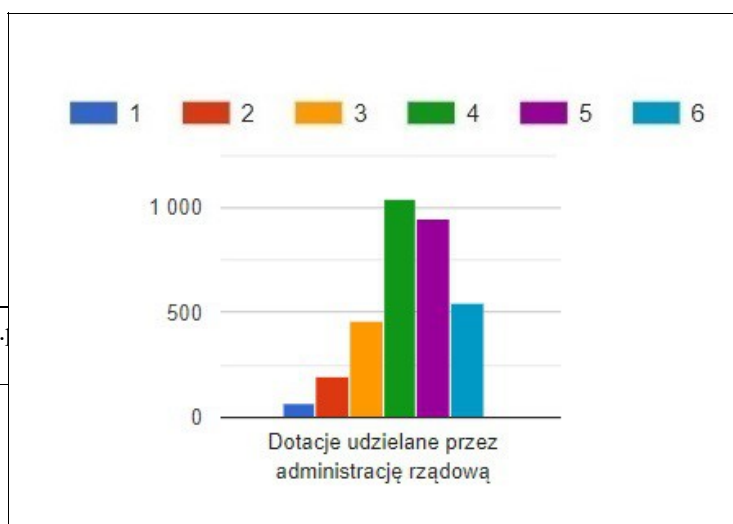
- finansowanie lub dofinansowanie bieżących zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego,
- finansowanie lub dofinansowanie zadań agencji wykonawczych,
- finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym,
- finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji,
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych w zakresie określonym w odrębnych ustawach,
- realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi, wydatkowane przez podmioty realizujące te programy, inne niż państwowe jednostki budżetowe,
- realizację projektów pomocy technicznej finansowanych z udziałem środków europejskich i środków przeznaczonych na realizację programów w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna, programów, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1638/2006 z dnia 24 października 2006 r. określającym przepisy ogólne w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa oraz programów Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa,
- finansowanie lub dofinansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty, ze środków przekazywanych przez agencje wykonawcze, państwowe fundusze celowe oraz inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego,
- współfinansowanie realizacji programów finansowanych z udziałem środków europejskich,
- wyprzedzające finansowanie Wspólnej Polityki Rolnej, o którym mowa w odrębnych przepisach, w części podlegającej refundacji ze środków Unii Europejskiej.

Dotacje podmiotowe, zgodnie z ustawą o finansach publicznych, obejmują środki dla podmiotu wskazanego w odrębnej ustawie lub w umowie międzynarodowej, wyłącznie na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie określonym w odrębnej ustawie lub umowie międzynarodowej. Dotacje przedmiotowe, zgodnie z ustawą o finansach publicznych, to środki

przeznaczone na dopłaty do określonych rodzajów wyrobów lub usług, kalkulowane według stawek jednostkowych. Dotacje przedmiotowe mogą być udzielane na podstawie odrębnych ustaw lub przepisów Unii Europejskiej, z uwzględnieniem równoprawności, dla przedsiębiorców wytwarzających określone rodzaje wyrobów lub świadczących określone rodzaje usług oraz dla podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa.³⁵

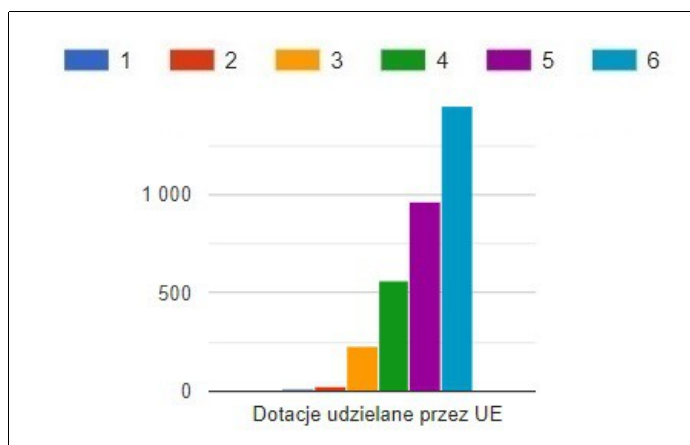

W odniesieniu do pierwszego sposobu uzyskiwania środków finansowych, tj. dotacje udzielane przez administracje samorządową respondenci wskazali w większości oceny 4-6 (66,26% - 2178), tj. ocena 4 (1095 – 33,31%), 5 (648 – 19,71%) oraz 6 (435 – 13,23%). Co oznacza, że wg badanych ww. sposób stanowi bardzo duży problem w uzyskiwaniu środków finansowych przez NGO. Najmniej zaznaczonych zostało przyporządkowanych do oceny 1 (221 – 6,72%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które nie mają problemów z dotacjami udzielanymi przez administracje samorządową. Jednocześnie należy wskazać, że oceny trudności 2 – (464 – 14,12%) oraz 3 – (424 – 12,90%) pokazują, że w skali wszystkich organizacji jest grupa podmiotów, która radzi sobie z dotacjami udzielanymi przez samorządy i nie jest to zbyt skomplikowane, tj. 33,74% (ocena 1-3).

35 <https://poradnik.ngo>.

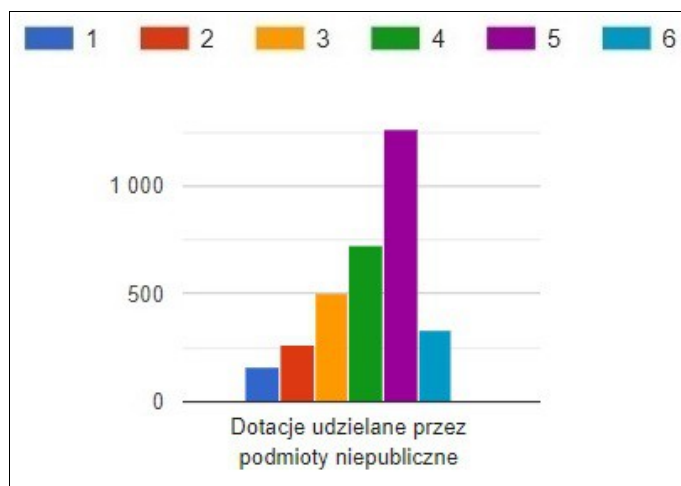
W nawiązaniu do kolejnego zagadnienia, tj. dotacje udzielane przez administrację rządową, ankietowani wskazali w zdecydowanej większości na oceny 4-6 (2535 – 77,69%), tj. ocena 4 (1042 – 31,93%), 5 (945 -28,96%) oraz 6 (548 - 16,79%). Co oznacza, że wg badanych ww. dla zdecydowanej większości badanych jest dosyć skomplikowanym źródłem finansowania. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (72 – 2,21%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które zaliczyłyby dotacje udzielane przez administrację rządową do czynności bardzo łatwych. Na podstawie powyższych dwóch wykresów wynika, iż wg ankietowanych biorących udział w badaniu bardziej skomplikowaną formę posiadają dotacje udzielane przez administrację rządową. Udział badanych, którzy zaznaczyli odpowiedzi 4-6 w obydwu przypadkach (przyp. administracja rządowa – 77,69%, administracja samorządowa 66,26%) sugeruje, iż forma wsparcia ngo przez administrację samorządową mniej skomplikowaną formą i bardziej przystępną dla organizacji niż finansowanie przez administrację rządową.

Analizując diagram odnoszący się do trzeciego zagadnienia, tj. dotacje udzielane przez Unię Europejską, respondenci wskazali w zdecydowanej większości ocenę 4-6 (2986 – 91,85%), tj. ocena 5 – 968 – 29,78%, 6 – 1451 – 44,63%, 4 – 567 – 17,44%. Organizacje wskazują na bardzo

dużą trudność w pozyskiwaniu środków z dotacji udzielanych przez Unię Europejską. Jedynie 11 NGO zaznaczyło, że ww. czynność należy do bardzo łatwych – 0,34% (ocena 1). Należy zwrócić uwagę również na bardzo niskie wartości wskazań na ocenę 2 oraz 3 odpowiednio: 27 – 0,83% oraz 227 – 6,98%. W sumie na oceny 1-3 dokonano wskazań w ilości 265, co stanowi jedynie 8,15%.

Fundusze unijne są proste dla ludzi, którzy znają przepisy prawne. Środki unijne są pieniędzmi publicznymi i ich dystrybucja odbywa się na podstawie określonych przepisów, m. in. ustawy o finansach publicznych. Zarówno organizacja pozarządowa, która realizuje projekt o wartości do 50 tys. zł, jak i beneficjent, który ma projekt wart 1 mln zł, prowadzą taki sam typ księgowości. Dla małego stowarzyszenia czy fundacji, która nie ma pracowników biurowych, prowadzenie księgowości to może być bardzo duży problem. Wniosek o dofinansowanie zarówno w przypadku małego, jak i dużego projektu jest taki sam: kilkadziesiąt stron wypełnianych w generatorze wniosków oraz późniejsze rozliczenie stanowi ogromny problem. Ponadto konkurencja na rynku europejskim jest dużo większa niż „na rynku” lokalnym. Ankietowani w zdecydowanej większości (ponad 90%) wskazali, że dotacje udzielane przez Unię Europejską nie są atrakcyjną formą wspierania NGO, ze względu na bardzo trudną formę uzyskiwania środków z ww. źródła.

Dotacje mogą być również przyznawane przez podmioty niepubliczne, takie jak np. (firmy, instytucje). O większość dotacji możemy się ubiegać wtedy, gdy sponsor ogłosi nabór wniosków. Informacja o naborze najczęściej znajduje się na stronie internetowej sponsora, w różnych serwisach informacyjnych, może być też opublikowana w prasie ogólnopolskiej lub lokalnej.

W ogłoszeniu określone są podstawowe informacje o konkursie, czyli w jakich obszarach tematycznych będą mogły być realizowane projekty, kto może się ubiegać o dotację, w jakim terminie i gdzie trzeba złożyć wniosek, gdzie znaleźć formularz do wniosku i szczegółowe wytyczne dla ubiegających się o dofinansowanie.

W szczegółowych wytycznych znajdziemy wiele dodatkowych informacji (np. jakie trzeba dostarczyć załączniki, jak ma być skonstruowany budżet, jakie wydatki będzie można sfinansować a jakich nie można). W razie jakichkolwiek wątpliwości można zgłaszać się do sponsora po pomoc i informacje. Dobrą praktyką jest publikowanie na stronie internetowej najczęściej zadawanych pytań i odpowiedzi na nie.

Po złożeniu wniosku będzie on poddany ocenie, która zwykle składa się z dwóch etapów:

- oceny formalnej – to min. sprawdzenie czy wniosek jest złożony w terminie, czy zawiera wszystkie wymagane załączniki, podpisy itp.;
- merytorycznej – podczas której ocenia się zgodność projektu z założeniami konkursu i atrakcyjność, innowacyjność działań.

Odwołując się do wykresu dotyczącego 4. zagadnienia, tj. dotacje udzielane przez podmioty niepubliczne ankietowani wskazali w większości ocenę 4-6 (2327 – 71,38%), tj. ocena 5 – 1268 – 38,90%, 4 – 723 – 22,18%, 6 – 336 – 10,31%. Organizacje wskazują na wysoki poziom skomplikowania w uzyskiwaniu dotacji udzielanych przez podmioty niepubliczne. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (163 – 5,00%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które nie mają problemów przy uzyskiwaniu dotacji udzielanych przez podmioty niepubliczne. Jednocześnie należy wskazać, że oceny trudności 2 – (263 – 8,07%) oraz 3 – (507 – 15,55%) pokazują, że w skali wszystkich organizacji jest grupa stowarzyszeń która radzi sobie dosyć dobrze z uzyskiwaniem dotacji udzielanych przez podmioty niepubliczne, tj. 933 – 28,62% (ocena 1-3).

W nawiązaniu do ostatniego sposobu uzyskiwania środków finansowych, tj. zbiórki publiczne ankietowani wskazali w większości na oceny 4-6 (1651 – 52,88%), tj. ocena 4 (880 – 28,19%), 5 (500 – 16,02%) oraz 6 (271 - 8,68%). Co oznacza, że wg badanych problem dotyczący poziomu skomplikowania uzyskiwania środków finansowych poprzez zbiórki jest dość wysoki. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 1 (216 – 6,92%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które nie mają problemów ze zbiórkami publicznymi. Jednocześnie należy wskazać, że oceny trudności 2 – (270 – 8,65%) oraz 3 – (985 – 31,55%) pokazują, że w skali wszystkich organizacji jest dość duża grupa podmiotów, która radzi sobie bardzo dobrze ze zbiórkami publicznymi i nie jest to dla nich skomplikowany sposób na uzyskiwanie środków finansowych, tj. 1471 – 47,12% (ocena 1-3).

Zasady dotyczące zbiórek publicznych (ale też wskazujące co zbiórką publiczną nie jest) reguluje ustawa z 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych. To akt prawny, uchwalony przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i realizujący wiele ich postulatów dotyczących zbiórek. Warto zwrócić uwagę, że ustawa z 2014 r. nie jest zbyt często nowelizowana, nie objęła ją z pewnością żadna poważniejsza zmiana. Świadczy to o stabilnym charakterze przepisów o ziórkach.

Kto może zorganizować zbiórkę publiczną?

- przede wszystkim zbiórki mogą prowadzić organizacje pozarządowe (fundacja, stowarzyszenie, stowarzyszenie zwykłe, klub sportowy, ale też związek zawodowy, organizacje pracodawców, spółdzielnie socjalne),
- tzw. organizacje kościelne i wyznaniowe,

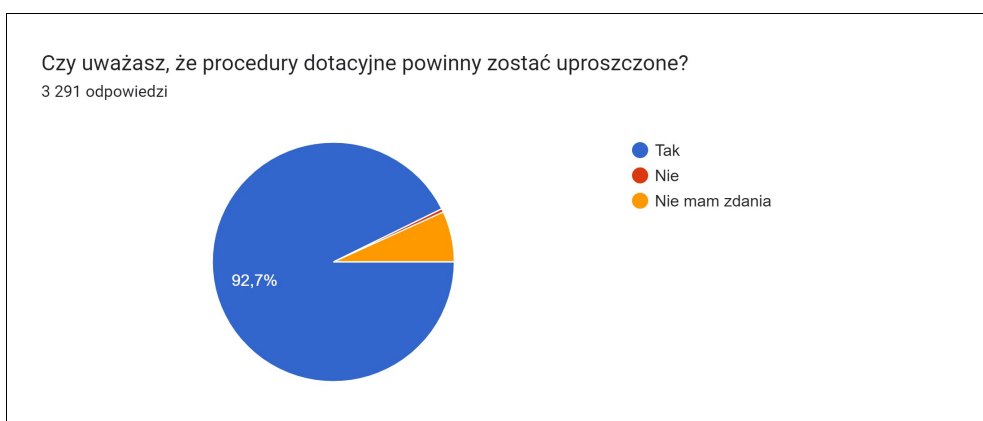
- komitety społeczne powołane w celu przeprowadzenia zbiórki publicznej.

Na jakie cele może być prowadzona zbiórka publiczna?

- cel zbiórki musi być ze „sfery zadań publicznych” – możliwy cel określono poprzez odniesienie do katalogu zadań publicznych z art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- można też zbierać pieniądze i dary na cele religijne.

W odniesieniu do wszystkich sposobów uzyskiwania środków finansowych należy wskazać, iż najłatwiejszymi formami finansowania stowarzyszeń w ocenie badanych są: dotacje uzyskiwane od administracji samorządowej (ok. 34% oceny 1-3) oraz zbiórki publiczne (około 47% oceny 1-3). Jednocześnie analizując wyniki badań najbardziej skomplikowanym sposobem finansowania NGO jest wg ankietowanych dotacje udzielane przez Unię Europejską (ponad 90% wskazało oceny 4-6). Pozostałe sposoby finansowania stowarzyszeń można zaliczyć do dość skomplikowanych (przedział wskazań na oceny 4-6 oscyluje pomiędzy 70% - 80%). Należy również wskazać, że wśród badanych jest grupa NGO, która radzi sobie z każdym sposobem finansowania stowarzyszenia, jednak w skali wszystkich badanych jest ona niewielka (ocena 1 średnio 0.34% - 6,92%)

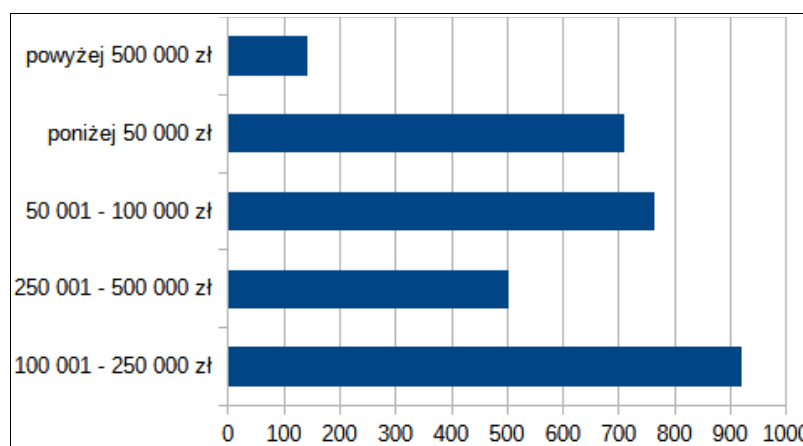
23. Czy uważasz, że procedury dotacyjne powinny zostać uproszczone?

Na kolejne pytanie, tj. Czy uważasz, że procedury dotacyjne powinny zostać uproszczone? odpowiedziało w sumie 3291 badanych. Na podstawie powyższego badania wynika, iż zdecydowanie największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 92,7% wskazało odpowiedź: tak.

Najmniejsza grupa respondentów (15 - 0,5%) stwierdziła, że procedury dotacyjne nie powinny być uproszczone. Pozostali ankietowani (6,9%) wstrzymali się od odpowiedzi zaznaczając stwierdzenie: nie mam zdania. Analizując odpowiedzi na pytanie zawarte w pkt. 23 zdecydowana większość organizacji jest za uproszczeniem procedury dotacyjnej dla stowarzyszeń. Powyższy wynik jest spójny z ilością zaznaczonych odpowiedzi w pytaniu 22, gdzie większość NGO wskazała wysoki poziom skomplikowania, jeżeli chodzi o uzyskiwanie źródeł finansowania stowarzyszeń (udział zaznaczeń ocen 4-6 w poprzednim pytaniu osiągał poziom nawet 90% - w przypadku dotacji udzielanych przez UE).

23.1 Zestawienie organizacji, które w pytaniu 23 udzieliły odpowiedzi: tak w stosunku do wielkości przychodów w 2023 poszczególnego NGO.

Na powyższym diagramie przedstawiono zestawienie organizacji, które w pytaniu 23 udzieliły odpowiedzi: tak (3036 – 92,7%) w stosunku do wielkości przychodów w 2023 roku poszczególnego NGO. Najwięcej zaznaczeń uzyskały organizacje, które uzyskały w poprzednim roku przychody na poziomie: w przedziale pomiędzy 100 a 250 tysięcy złotych (920 – 30,30%). Najmniejszy udział uzyskały organizacje posiadające przychody w 2023 powyżej 500.000 zł, tj. (142 – 4,68%). Pozostałe stowarzyszenia uzyskały wartości w przedziale pomiędzy 16,57 a 25,13%. Wartości dla poszczególnych wielkości przychodów za 2023 przedstawiają się następująco: 50.000 – 100.000 złotych (763 – 25,13%), poniżej 50 tysięcy złotych (708 – 23,32%) oraz 250 a 500 tysięcy złotych (503 – 16,57%). Na podstawie powyższego wykresu wynika, że za zmianą (uproszczeniem) procedury dotacyjnej w większości są organizacje, które osiągnęły przychody w poprzednim roku kalendarzowym przychody na poziomie do 250.000 zł (2391 –

78,75% ogółu badanych w tej analizie). Najmniej zaznaczeń uzyskały organizacje posiadające największe przychody. To oznacza, że ta grupa ankietowanych dobrze sobie radzi z procedurą dotacyjną. Jednak ta grupa jest niewielka w stosunku do pozostałej grupy ankietowanych, ponieważ stanowi niecałe 5% ogółu badanych. Jest to jednoznaczny sygnał, że procedura dotacyjna powinna zostać uproszczona. Kwestia w jakim zakresie. O tym ankietowani mieli okazję napisać w pytaniu 24. szczegółowa analiza znajduje się poniżej.

24. W jaki sposób procedury dotacyjne powinny zostać uproszczone? Jeżeli na poprzednie pytanie odpowiedź brzmiała "nie" lub "nie mam zdania" to proszę o przejście do następnego pytania.

W odpowiedzi na ww. pytanie organizacje miały możliwość wskazania w jaki sposób procedury dotacyjne powinny zostać uproszczone (1149 odpowiedzi). Najczęściej wskazywane rozwiązania zostały wyszczególnione poniżej:

- *Umowy dotacyjne i wynikające z niej obowiązki powinny być uproszczone. Umowy z polskimi urzędami, fundacjami korporacyjnymi, biznesem potrafią mieć nawet 20 stron, kiedy bardzo wysokie finansowanie zza granicy potrafi się sprowadzić do 1-3 stron.*
- *Przy konkursach stosujących formularz wzoru oferty z ustawy o działalności pożytku publicznego - zmniejszenie liczby podawanych danych (dookreślenie co powinno znajdować się w części dot. uzyskiwanych produktową co w tabeli z rezultatami i sposobem dokumentowania).*
- *Ryczałtowy sposób rozliczania kosztów administracyjnych i pełna kwalifikowalność kosztów, zgodnie z obowiązującym prawem - co da możliwość elastycznego i efektywnego zarządzania i pokrywania adekwatnych do pojawiających się potrzeb wydatków związanych z zarządzaniem, HR i administrowaniem projektem.*
- *Ujednolicone zasady i regulamin do wszystkich dotacji publicznych. Te same jasne i przejrzyste zasady dla wszystkich realizowanych projektów z pieniędzy publicznych. Możliwość większych zmian w budżecie i rozliczania środków w różnych terminach.*
- *Wnioski o dotacje wymagają odpowiedzi na z góry ustalone pytania, nie uwzględniają nietypowych pomysłów wnioskodawców i nie pozwalają na uzasadnienie potrzeb*

finansowych tych pomysłów. W ten sposób pozyskanie środków finansowych na pomysły odbiegające od wyobraźni urzędników są z góry skazane na niepowodzenie.

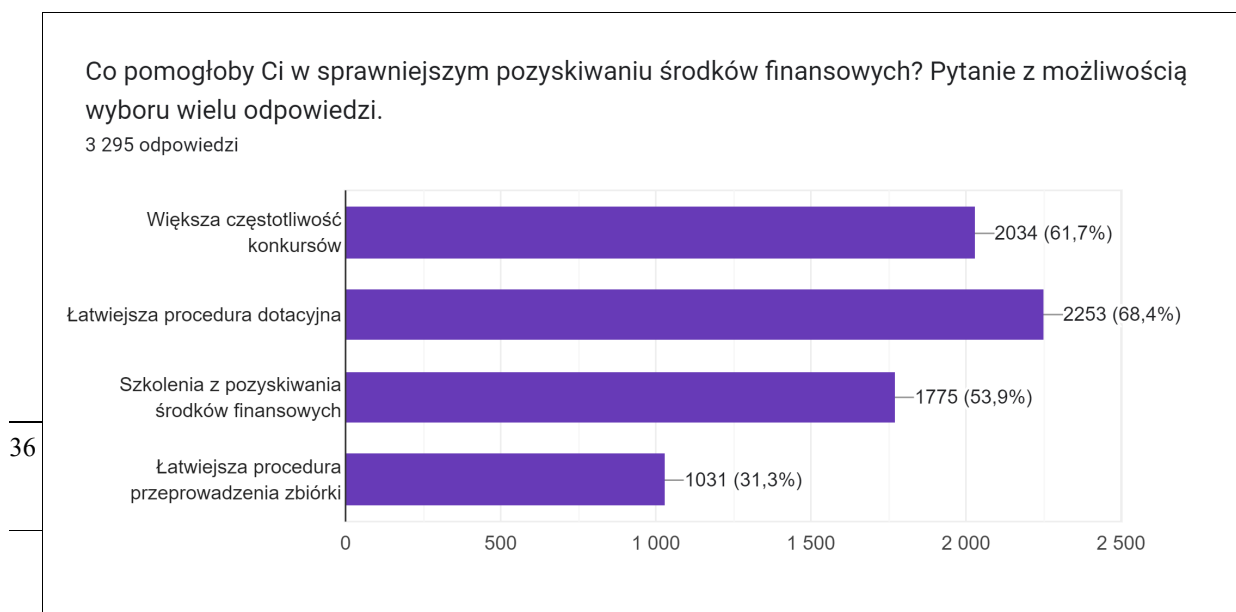
- *W Polsce sposoby rozliczania są dużo bardziej skomplikowane i czasochłonne niż w UE, wprowadzono ponadto liczne kontrole w trakcie i po zakończeniu programu. Kolejne kontrole potrafią kwestionować poprzednio zaakceptowane sposoby rozliczeń i dokumentacji.*
- *Jedna platforma do składania wniosków dotacyjnych do wszystkich dotacji publicznych.*
- *Powinien zostać stworzony jeden akt prawny zawierający zbiór przepisów prawnych odnoszących się do działalności organizacji pozarządowych*
- *Skrócony, uproszczony wniosek, uproszczona sprawozdawczość.*

Oprócz przedstawionych powyżej szczegółowych zmian w procedurze dotacyjnej należałoby zmienić podejście finansowania obywatelskiego na szczeblu lokalnym. Należy wzmocnić i w sposób wyraźny oddzielić finansowanie aktywności obywatelskiej (rozumianej jako realizacja prawa do zrzeszania się) od zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych (rozumianego jako realizacja zasady pomocniczości). Identyczne procedury konkursowe nie powinny być stosowane do zadań mających na celu pobudzenie aktywności obywatelskiej, jak i np. prowadzenie na zlecenie gminy konkretnego ośrodka kultury lub schroniska dla zwierząt. należy uznać organizacje pozarządowe za równoprawnych realizatorów zadań publicznych, w celu przywracania obywatelom i obywatelkom roli pierwszych wykonawców działań na ich rzecz i w celu ograniczania biurokratyzacji życia społeczno-gospodarczego, a system zlecenia realizacji zadań publicznych należy zreformować, poprzez jego uelastycznienie oraz dostosowanie do zmieniających się realiów działania organizacji (zwiększenie maksymalnej wartości małych dotacji do kwoty 20 tys. złotych i coroczna waloryzacja tej kwoty o wskaźnik inflacji, umożliwienie powszechnego rozliczania zadań przez rezultaty ustalone z JST, zapewnienie finansowania wieloletniego dla inicjatyw i usług publicznych bez konieczności corocznego aplikowania o środki oraz wprowadzenie w konkursach rozwiązań gwarantujących środki na rozwój instytucjonalny organizacji pozarządowych). System przekazywania dotacji na szczeblu centralnym i lokalnym należy realnie uspołecznic oraz oprzeć o wiedzę ekspercką i odpowiednie przepisy – tak, aby eliminować polityczną uznaniowość, konflikty interesów oraz brak rzeczywistej

kontroli w dystrybucji środków publicznych (m. in. przeniesienie odpowiedzialności za rozstrzygnięcia konkursów na niezależne komisje oceny).

System przekazywania dotacji nie rozróżnia wsparcia aktywności obywatelskiej realizowanej w organizacjach pozarządowych od zlecenia realizacji zadań publicznych. Identyczne procedury stosowane są do zlecenia organizacjom pozarządowym zadań mających na celu animację lokalną, jak i prowadzenia noclegowni dla osób w kryzysie bezdomności. Dla tych pierwszych łączy się to z nadmiernym poziomem sformalizowania, dla tych drugich – brakiem stabilności poprzez trwanie w systemie konkursowym. W każdym przypadku dotacje należy wydatkować w całości i od organizacji pozarządowych często wymagany jest wkład własny do projektu – nie tylko nie wzmacnia to organizacji pozarządowych, ale wręcz drenuje ich zasoby. Konstrukcja organizacji pozarządowej jako podmiotu prowadzącego działalność ekonomiczną, przede wszystkim wyrażającą się prowadzeniem przez organizację pozarządową działalności gospodarczej, wymaga szczególnego namysłu. Praktyka działania i praktyka stanowienia prawa pokazują, że obecna konstrukcja jest w wielu miejscach wadliwa. Mimo wyraźnych różnic w założeniach między działalnością ekonomiczną służącą celom biznesowym a działalnością ekonomiczną służącą celom społecznym rozwiązania prawne przestają oddawać te różnice. Co więcej – nowo tworzone przepisy nakładające obowiązki na przedsiębiorców, w obecnym kształcie działalności ekonomicznej organizacji pozarządowych nakładają te same obowiązki również na organizacje.³⁶

25. Co pomogłoby Ci w sprawniejszym pozyskiwaniu środków finansowych? (Pytanie z możliwością wyboru wielu odpowiedzi).

Na 25. pytanie, tj. *Co pomogłoby Ci w sprawniejszym pozyskiwaniu środków finansowych?* odpowiedziało w sumie 3295 organizacji. Organizacje miały do wyboru 4 propozycje odpowiedzi. Każde stowarzyszenie miało możliwość dokonać wielokrotnego wyboru:

1. Większa częstotliwość konkursów,
2. Łatwiejsza procedura dotacyjna,
3. Szkolenie z pozyskiwania środków finansowych,
4. Łatwiejsza procedura przeprowadzenia zbiórki.

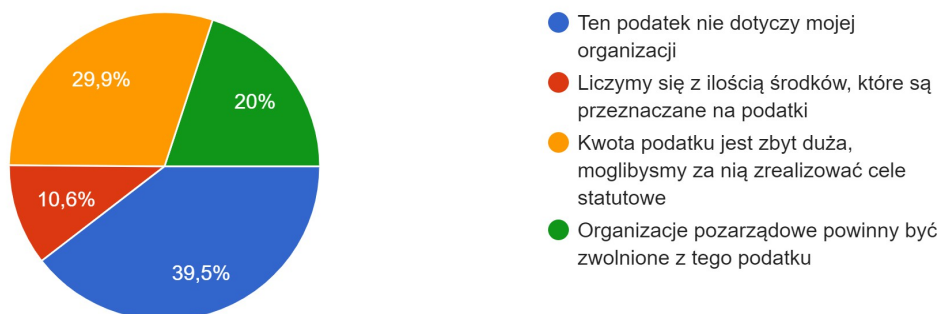
Odpowiedzi nr 1-3 na pytanie wynikające z pkt 25. uzyskało w ankiecie powyżej 1770 wskazań, tj. Większa częstotliwość konkursów – 2034 – 61,7% (pkt.1), Łatwiejsza procedura dotacyjna – 2253 – 68,4% (pkt.2), Szkolenie z pozyskiwania środków finansowych – 1775 – 53,9% (pkt.3). Natomiast najmniejsza liczba osób biorących udział w ankiecie zazaczyło odpowiedź Łatwiejsza procedura przeprowadzenia zbiórki – 1031 – 31,3%.

Każda organizacja, mając do wyboru kilka odpowiedzi, wskazała pkt. 1-3 w odniesieniu do pytania nr 25 jako najważniejsze kwestie ułatwiające pozyskiwanie środków finansowych. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że odpowiedź 4, tj. Łatwiejsza procedura przeprowadzenia zbiórki uzyskała najniższy wynik ze wszystkich wyżej wymienionych czynników mających wpływ na sprawniejsze uzyskiwanie środków finansowych. Oznacza to, że podobnie jak w pytaniu nr 22 (gdzie ocenie podległ stopień skomplikowania uzyskiwania poszczególnych źródeł finansowania NGO) respondenci wskazali potrzebę ułatwienia procedury zbiórek, jednak jest dość duża grupa stowarzyszeń, która radzi sobie sprawnie w uzyskiwaniu środków finansowych z tego źródła i ocenia ją jako przystępną.

26. Co sądzisz o kwocie płaconego podatku od nieruchomości?

Co sądzisz o kwocie płaconego podatku od nieruchomości?

3 298 odpowiedzi

Na 26. pytanie, tj. Co sądzisz o kwocie płaconego podatku od nieruchomości? odpowiedziało w sumie 3298 organizacji.

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że zdecydowana większość badanych osób (29,9%) uważa, że kwota podatku jest zbyt duża, organizacje mogłyby za nie zrealizować cele statutowe. 39,5% respondentów wskazało odpowiedź Ten podatek nie dotyczy mojej organizacji. Kolejna grupa osób biorących udział w ankiecie (20,0%) stwierdziło, że organizacje pozarządowe powinny być zwolnione z tego podatku. Pozostała grupa respondentów (10,6%) zaznaczyła odpowiedź: Liczymy się z ilością środków które są przeznaczane na podatki.

Regulacje na temat podatku od nieruchomości zawarte są w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych w rozdziale drugim.

Organizacje pozarządowe płacą podatek od nieruchomości, jeśli są:

- właścicielem lub posiadaczem samoistnym nieruchomości;
- użytkownikiem wieczystym gruntów;
- użytkownikiem nieruchomości na podstawie umowy ze Skarbem Państwa lub jednostką samorządu terytorialnego, np. na podstawie umowy najmu, użyczenia od gminy, powiatu itp.

Stawki podatku od nieruchomości ustala Rada gminy, w drodze uchwały. Ich wielkość nie może jednak przekroczyć wartości wskazanych w art. 5 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

Wysokość podatku od nieruchomości ustala się raz w roku, a płaci się go w miesięcznych ratach – do 15 dnia każdego miesiąca, chyba że wysokość podatku nie przekracza 100 zł (wtedy opłaca się go w terminie pierwszej raty). Termin składania deklaracji rocznej DN-1 wraz z załącznikiem ZDN-1 to 31 stycznia. Deklarację należy złożyć do urzędu właściwego dla miejsca położenia danej nieruchomości.

Zwolnione z podatku od nieruchomości są:

- te części nieruchomości, które są wykorzystywane wyłącznie na prowadzenie nieodpłatnej działalności statutowej przez organizacje pożytku publicznego. Oznacza to, że w budynku jedno pomieszczenie może być zwolnione z podatku od nieruchomości (to, w którym jest prowadzona nieodpłatna działalność statutowa), a od drugiego pomieszczenia w tym samym budynku trzeba będzie zapłacić podatek (jeśli jest ono wykorzystywane np. w związku z działalnością gospodarczą lub odpłatną działalnością statutową);
- grunty, budynki lub ich części zajęte wyłącznie na potrzeby prowadzenia przez stowarzyszenia statutowej działalności wśród dzieci i młodzieży w zakresie oświaty, wychowania, nauki i techniki, kultury fizycznej i sportu, z wyjątkiem wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej, oraz grunty zajęte trwale na obozowiska i bazy wypoczynkowe dzieci i młodzieży.³⁷

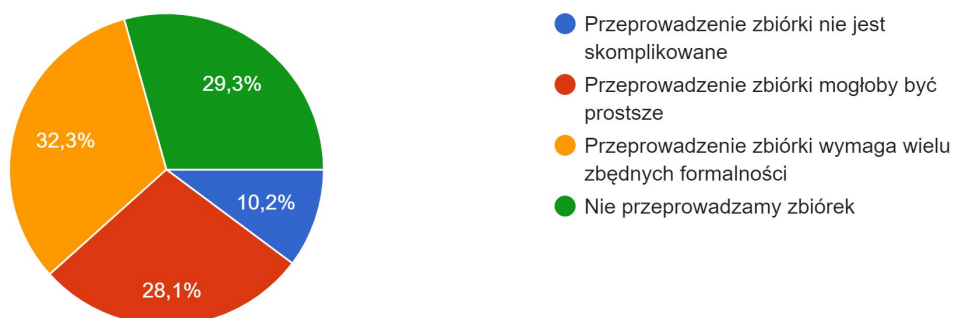
Biorąc pod uwagę, co powyżej niewielka liczba ankietowanych liczy się z ponoszeniem kosztów związanych z podatkami, natomiast największa grupa ankietowanych (49,9%) uważa, że kwota podatku jest zbyt wysoka i organizacje powinny być zwolnione z tego obowiązku; dzięki czemu mogłyby ww. środki przeznaczyć na cele statutowe.

27. Przeprowadzenie zbiórki a formalności:

³⁷ <https://www.iwop.pl/aktualnosci/jakie-obowiazki-podatkowe-maja-organizacje-pozarządowe/>

Przeprowadzenie zbiórki a formalności:

3 293 odpowiedzi

Na dwudzieste siódme pytanie, tj. Przeprowadzenie zbiórki a formalności odpowiedziało w sumie 3293 organizacje.

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że zdecydowana większość badanych osób (32,3%) uważa, że przeprowadzenie zbiórki wymaga wielu zbędnych formalności. 29,3% respondentów wskazało odpowiedź Nie przeprowadzamy zbiórek. Kolejna grupa osób biorących udział w ankiecie (28,1%) stwierdziło, że Przeprowadzenie zbiórek mogłoby być prostsze. Pozostała grupa respondentów (10,2%) zaznaczyła odpowiedź: Przeprowadzenie zbiórki nie jest skomplikowane.

Zbiórką publiczną jest zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze w miejscu publicznym na określony, zgodny z prawem cel pozostający w sferze zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Regulowane jest zbieranie pieniędzy i darów rzeczowych w miejscach publicznych, ponieważ gotówka lub dary zbierane w ten sposób nie są ewidencjonowane i nie pozostaje ślad ich przepływu – informacje o przekazanej gotówce i darach, a także o darczyńcy są niedostępne dla kontroli skarbowej. Przepisy wyjaśniają co jest zbiórką publiczną, a co nią nie jest. Zbiórki publiczne, które mieszczą się w definicji z ustawy muszą zostać zgłoszone. W działaniach organizacji pozarządowych możemy spotkać się często z zastosowaniem określenia „zbiórki

publiczne” do szerszego spektrum działań polegających na zbieraniu środków i rzeczy, niż te, które wskazuje ustawa. Zgłaszać trzeba jednak tylko zbiórki odpowiadające definicji.

Możliwy cel zbiórki publicznej określono poprzez odniesienie do katalogu zadań publicznych z art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Można zbierać na cele określone w art. 4 ust. 1 o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a więc cele opisane dość szeroko: np. na działalność charytatywną, działalności na rzecz mniejszości narodowych, promocję zdrowia, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; naukę; kulturę; ekologię. Ustawa dopuszcza możliwość zmiany celu zbiórki w trakcie jest trwania, ale nadal musi to być cel zgodny z ustawą o pożytku lub religijny. W takim przypadku organizator zbiórki musi powtórnie zgłosić zbiórkę (art. 12 ust. 2). Możliwe jest również spożytkowanie zebranych ofiar na cel inny niż podany w zgłoszeniu, jeżeli cel podany w zgłoszeniu został osiągnięty lub nie może być kontynuowany (ale nadal musi być to cel zgodny z ustawą o pożytku lub cel religijny).

Zbiórką publiczną nie jest taki rodzaj zbierania, po którym pozostaje ślad przepływu pieniędzy albo ewidencjonowania darów, np:

- przelewy na konto bankowe stowarzyszenia, fundacji, apele o takie wpłaty,
- wpłaty na konto on-line, przekazywanie darów, pieniędzy za pomocą wirtualnych platform (np. crowdfunding),
- publikowanie w mediach, internecie, wysyłanie za pomocą środków komunikacji elektronicznej (mailing, SMS-y), także z wykorzystaniem bazy danych (w tym również zakupionej bazy danych) apeli o: przekazywanie wpłat na konto, złożenie zleceń stałych / przelewów na konto bankowe lub o przesłanie SMS-ów na określony numer,
- SMS-y charytatywne dla organizacji pozarządowych,
- sprzedaż, np. biletów na koncert (to sprzedaż więc powinna odbywać się w ramach działalności gospodarczej, więcej na ten temat dalej).

Uprawnione do prowadzenia zbiórek publicznych są:

1. fundacja, stowarzyszenie, stowarzyszenie zwykłe, klub sportowy, ale też związek zawodowy, organizacje pracodawców, spółdzielnie socjalne

2. tzw. organizacje kościelne i wyznaniowe
3. komitety społeczne powołane w celu przeprowadzenia zbiórki publicznej

To, jak i kiedy składać sprawozdanie z przeprowadzonej zbiórki publicznej, zależy od rodzaju zbiórki.

Organizator i okres trwania zbiórki:

- Organizacja prowadzi zbiórkę nie dłużej niż 12 miesięcy (zbiórka krótkoterminowa)
- Organizacja prowadzi zbiórkę dłużej niż 12 miesięcy (zbiórka długoterminowa)
- Komitet społeczny prowadzi zbiórkę trwającą nie dłużej niż 12 miesięcy (zbiórka krótkoterminowa)
- Komitet społeczny prowadzi zbiórkę dłużej niż 12 miesięcy (zbiórka długoterminowa)

Rodzaje sprawozdań:

- z przeprowadzonej zbiórki,
- z rozdysponowania zebranych ofiar.

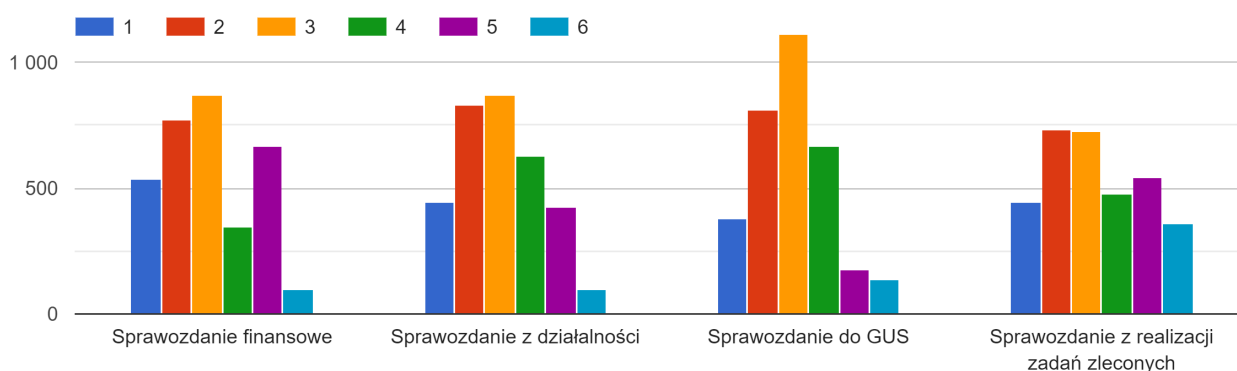
Sprawozdania zamieszcza się na portalu zbiórek publicznych w postaci dokumentu elektronicznego, potwierdza je osoba / osoby za pomocą ePUAP (lub płatnym podpisem elektronicznym). Jeśli sprawozdanie jest papierowe podpisuje je osoba upoważniona do reprezentowania organizatora zbiórki. Jeśli złożone sprawozdania mają braki ministerstwo niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od daty wpływu sprawozdania dla sprawozdań elektronicznych i nie później niż w terminie 7 dni roboczych dla sprawozdań papierowych, wzywa organizatora zbiórki do uzupełnienia braków sprawozdania w terminie 14 dni z pouczeniem, że nieusunięcie braków spowoduje niezamieszczenie przesłanego sprawozdania na portalu zbiórek publicznych.³⁸

Podobnie jak w pyt. 22 oraz 25 w związku z pytaniami dotyczącymi zbiórek publicznych respondenci wskazali potrzebę ułatwienia procedury zbiórek, jednak jest grupa stowarzyszeń, która radzi sobie sprawnie w uzyskiwaniu środków finansowych z tego źródła i ocenia ją jako przystępną.

28. Oceń sprawozdania używając skali od 1 do 6, gdzie "1" oznacza "regulacje dotyczące tego sprawozdania wymagają gruntownej zmiany", a "6" oznacza "regulacje dotyczące tego sprawozdania nie wymagają żadnych zmian".

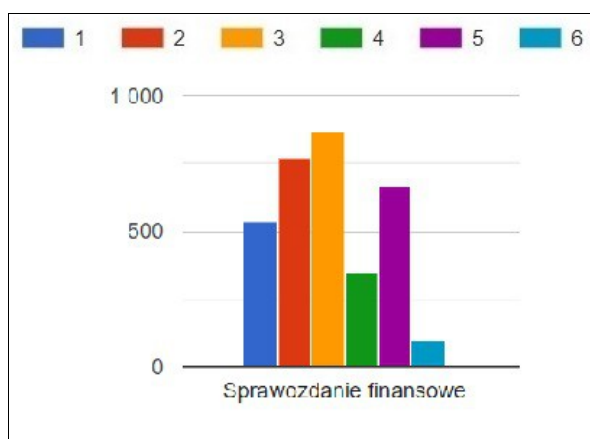
³⁸ <https://poradnik.ngo.pl/zbiorki-publiczne>

Oceń sprawozdania używając skali od 1 do 6, gdzie "1" oznacza "regulacje dotyczące tego sprawozdania wymagają gruntownej zmiany", a "6" oz... tego sprawozdania nie wymagają żadnych zmian".

Pytanie 28 polegało na ocenie czy niżej wymienione rodzaje sprawozdań wymagają zmian w skali od 1 do 6:

1. Sprawozdania finansowe,
2. Sprawozdania z działalności,
3. Sprawozdania do GUS,
4. Sprawozdania z realizacji zadań zleconych,

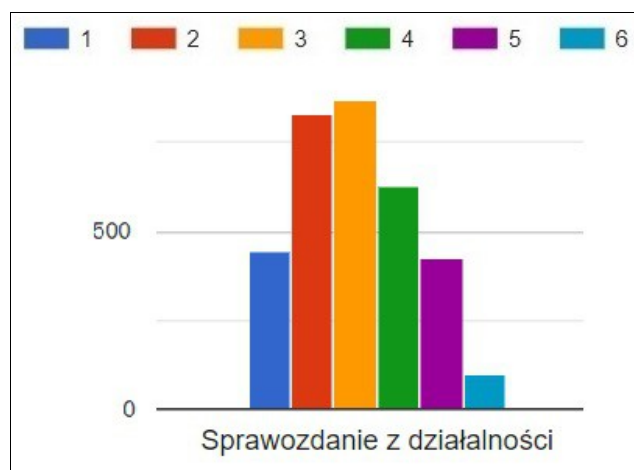
W odniesieniu do pierwszego rodzaju dokumentów rozliczeniowych, tj. sprawozdań finansowych respondenci wskazali w większości oceny 1-3 (66,22%), tj. ocena 3 (872 – 26,46%), 2

(775 – 23,52%) oraz 1 (535 – 16,24%). Co oznacza, że wg badanych ww. rodzaj sprawozdania wymaga gruntownej zmiany. Najmniej zaznaczeń zostało przyporządkowanych do oceny 6 (99 – 3,00%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które uważają, że regulacje dotyczące tego sprawozdania nie wymagają żadnych zmian.

W przypadku organizacji pozarządowych (NGO), o tym czy dana organizacja ma obowiązek sporządzać roczne sprawozdania finansowe decyduje rodzaj prowadzonej przez nią księgowości. Organizacje pozarządowe, które są zobowiązane zgodnie z przepisami prawa podatkowego naszego kraju sporządzać sprawozdania finansowe to jednostki prowadzące pełną księgowość, a co za tym idzie -prowadzące księgi rachunkowe zgodnie z Ustawą o rachunkowości. Mniejsze organizacje pozarządowe, gdy spełniają odpowiednie warunki, mogą prowadzić księgowość według uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów, w ich przypadku nie muszą być sporządzane sprawozdania finansowe.

Sprawozdanie finansowe organizacji non-profit zawiera: wprowadzenie do sprawozdawania finansowego, bilans, rachunek zysków i strat oraz informacje dodatkowe tj. dodatkowe objaśnienia, dotyczące na przykład liczbowej części sprawozdania. Sprawozdanie finansowe organizacji pozarządowej jest sporządzane najczęściej przez dział księgowy jednostki, zatwierdzone (podpisywane) przez osoby, które wyznaczone zostały w statucie tej organizacji i następnie przesyłane w formie elektronicznej do odpowiedniej jednostki (e-sprawozdania). Zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych organizacji pozarządowych, uwzględnionych w Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, określony został w załączniku 6 do Ustawy o rachunkowości. We wprowadzeniu do sprawozdania finansowego można znaleźć ogólne informacje dotyczące organizacji takie jak: pełna nazwa organizacji, jej adres oraz adres jej siedziby, jak również jej numer we właściwym rejestrze sądowym (KRS). W sprawozdaniu finansowym zostanie wskazany też okres objęty danym sprawozdaniem (istnieje obowiązek corocznego sporządzania sprawozdania finansowego przez NGO, najczęściej okres objęty danym sprawozdaniem to od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku) oraz podany zostanie też okres działalności organizacji, a także informacja o przyjętych przez jednostkę zasadach polityki rachunkowości. Z części bilansowej sprawozdania można dowiedzieć się, jaki jest stan majątkowy organizacji, to jest w tabelarycznej formie będą ujęte tam poszczególne kwoty dotyczące stanu aktywów i stanu pasywów na początku oraz na końcu opisanego w danym sprawozdaniu finansowym roku obrotowego. W przypadku organizacji pozarządowych cel działania i struktura

jednostki zostają uregulowane w formie aktów nazywanych statutami organizacji. Działalność statutowa to konkretna działalność, która jest zgodna z ustalonymi w statucie celami i co ważne działalność ta nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. W kontekście działalności organizacji pozarządowych bardzo ważną kwestią jest jawność finansowa NGO to znaczy jej transparentność. Transparentność organizacji nie jest jedynie wymogiem prawnym, ale także moralnym i etycznym obowiązkiem każdej NGO, stąd szczegółowe dane zawarte w rocznych sprawozdaniach finansowych organizacji pozarządowych są jawne i udostępniane publicznie, tak aby każdy mógł mieć do nich wgląd. Jednak biorąc pod uwagę powyższe badanie należy stwierdzić, że sprawozdanie finansowe wymaga zmian, tj. głównie uproszczeń lub dla mniejszych organizacji całkowitego zwolnienia.³⁹

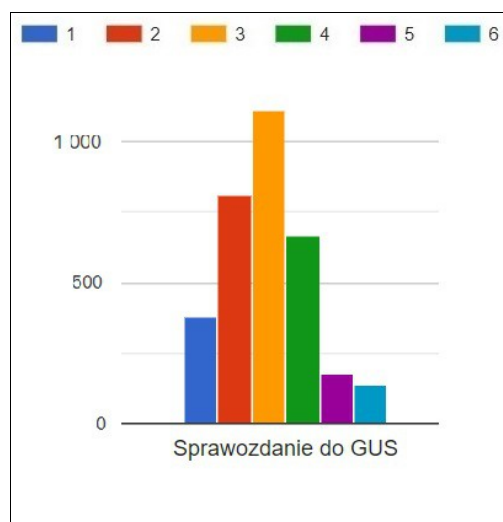

W nawiązaniu do kolejnego rodzaju dokumentów rozliczeniowych, tj. sprawozdań z działalności respondenci wskazali w większości oceny 1-3 (2145 – 65,02%), tj. ocena 2 (828 – 25,10%), 3 (872 – 26,43%) oraz 1 (445 – 13,49%). Co oznacza, że wg badanych ww. rodzaj sprawozdania wymaga gruntownej zmiany. Najmniej zaznaczonych zostało przyporządkowanych do oceny 6 (100 – 3,03%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które zaliczyłyby sprawozdania z działalności do czynności bardzo łatwych i nie wymagających gruntownych zmian.

Sprawozdanie z działalności ma na celu pokazać jakie działania podjęła organizacja w określonym czasie. Działania te powinny być zgodne z celami statutowymi organizacji i mieścić się w sposobach realizacji tych celów, również wymienionych w statucie. Coroczny obowiązek

³⁹ <https://levelupngo.com/sprawozdanie-finansowe-organizacji-pozarzadowej-ngo/>

sprawozdawczy z działalności mają fundacje oraz organizacje pożytku publicznego. Sprawozdania z działalności fundacji zawierają wiele informacji o charakterze finansowym, chociaż fundacja może zawrzeć w nich również bardziej przystępny (nie koncentrujący się wyłącznie na kwotach) opis działań. Po sporządzeniu sprawozdania z działalności fundacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami, zostaje ono wysłane do właściwego ministra. Stowarzyszenia nie mają takiego obowiązku. W praktyce jednak większość stowarzyszeń musi lub chce sprawozdania sporządzać aby podnosić swoją wiarygodność w oczach obywateli i darczyńców, czy na potrzeby wniosków o dotacje (do których zwykle należy dołączyć takie sprawozdanie). Nie ma jednego obowiązującego wszystkie organizacje wzoru sprawozdania. Fundacja przygotowuje sprawozdanie w oparciu o zapisy rozporządzenia udostępnianego przez ministra sprawiedliwości. Nie ma natomiast odrębnych aktów prawnych, które służyłyby stowarzyszeniu do sporządzenia sprawozdania merytorycznego działalności.⁴⁰

Analizując diagram odnoszący się do sprawozdań do GUS, respondenci wskazali w zdecydowanej większości ocenę 1-3 (2303 – 70,00%), tj. ocena 2 – 811 – 24,65%, 3 – 1112 – 33,80%, 1 – 380 – 11,55%. Organizacje wskazują na konieczność przeprowadzenia gruntownych zmian w sprawozdaniach dotyczących rozliczenia z Głównym Urzędem Statystycznym. Jedynie 140 NGO zaznaczyło, że ww. sprawozdanie nie wymaga zmian – 4,26%. W sumie zaznaczeń dotyczących odpowiedzi 4-6 (wg skali ocen oznacza, że nie wymaga zmian) dokonało 987 organizacji, co stanowi 30,00% ogółu wszystkich osób biorących udział w badaniu.

40 <https://poradnik.ngo.pl/sprawozdanie-z-dzialalnosci-fundacji-i-sprawozdania-merytoryczne-innych-organizacji>

Główny Urząd Statystyczny co dwa lata przeprowadza badania fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych realizując obowiązek sprawozdawczy:

- SOF-1 sprawozdanie o działalności fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych
- SOF-4 sprawozdanie z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego oraz organizacji pracodawców.

Obowiązek sporządzania sprawozdań przez organizacje pozarządowe wynika z przepisów ustawy o statystyce publicznej (art. 30 pkt.3). Z treści ustawy wynikają obowiązki na rzecz statystyki, przy czym ich konkretyzacja następuje corocznie w programie badań statystycznych statystyki publicznej (PBSSP) wprowadzanym rozporządzeniem Rady Ministrów. Badaniem objęte były i będą wszystkie zarejestrowane w Polsce fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne mające osobowość prawną, w tym również kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła łowieckie oraz organizacje wyznaniowe prowadzące działalność społeczną, a także organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz organizacje pracodawców.⁴¹

Odwołując się do wykresu dotyczącego 4. zagadnienia, tj. sprawozdania z realizacji zleconych zadań ankietowani wskazali w większości ocenę 1-3 (1905 – 57,92%), tj. ocena 2 – 735 – 22,35%, 3 – 724 – 22,01%, 1 – 446 – 13,56%. Organizacje wskazują na konieczność przeprowadzenia gruntownych zmian w omawianym rodzaju sprawozdań. Najmniej zaznaceń zostało przyporządkowanych do oceny 6 (362 – 11,01%). W skali wszystkich stowarzyszeń biorących udział w ankiecie stanowi to niewielki odsetek organizacji, które uważają, że nie ma

⁴¹ <https://poradnik.ngo.pl/czy-i-jakie-obowiazki-sprawozdawcze-maja-stowarzyszeniefundacje-wobec-gus>

potrzeby dokonywać żadnych zmian w sprawozdaniach z realizacji zadań zleconych. Jednak należy zauważyć, że suma wskazań na odpowiedzi 4-6 jest na dość wysokim poziomie porównując do pytania 28 – zagadnienia 1-3, tj. 1384 – 42,08%.

Dotacje przyznane na realizację zadań publicznych wymagają od organizacji prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej zgodnie z zasadami wynikającymi z Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Oznacza to, że w planie kont księgowych organizacji należy wyodrębnić zarówno na koncie przychodów jak i na koncie kosztów konto księgowe, związane z każdą otrzymaną dotacją. Takie wyodrębnienie może być weryfikowane podczas kontroli dokonywanej przez administrację. Może być również pomocne dla samej organizacji, której dzięki temu łatwiej będzie przygotować sprawozdanie finansowe z realizacji zadania publicznego. Księgowość może i powinna być dla osób zarządzających organizacją lub koordynatorów projektów narzędziem pomocniczym przy monitorowaniu wydatków i sprawozdawczości związanej z dotacjami. Aby tak było konieczna jest bliska współpraca z osobami zajmującymi się księgowością już od momentu podpisania umowy.

Wyodrębnienie kont księgowych może być bardzo proste czyli oznaczać stworzenie pojedynczych kont księgowych – jednego na przychody z dotacji drugiego na koszty z nią związane. Można jednak we współpracy z księgowością stworzyć przy kontach kosztowych bardziej rozbudowany system podkont (w księgowości zwanych podanalitkami), które będą odpowiadać dokładnie strukturze budżetu danej dotacji. Wystarczy, po podpisaniu umowy przekazać zatwierdzoną wersję budżetu do księgowości. Ona na jego podstawie rozbuduje podkonta w planie kont organizacji. Dzięki temu przygotowanie sprawozdania będzie bardzo proste - będzie wiernym przeniesieniem zapisów księgowych do formularza sprawozdania finansowego.⁴²

Analizując diagram odnoszący się do wszystkich rodzajów sprawozdań wynika, że ankietowani oceniając poszczególne dokumenty rozliczeniowe odpowiadali bardzo podobnie. Organizacje wskazały na odpowiedzi 1-3 w odniesieniu do każdego rodzaju sprawozdania w przedziale 57,92 a 70,00%. Jednocześnie na ocenę 6 (regulacje dotyczące tego sprawozdania nie wymagają żadnych zmian) respondenci wskazali w każdym rodzaju sprawozdań w przedziale od 3 do 4,2%. Wyjątkiem jest zagadnienie 4 – sprawozdanie z realizacji zadań, gdzie ankietowani wskazali ocenę 6 w ilości 362, co stanowiło ponad 11% wskazań ogółu. Oznacza to, że dla

⁴² <https://poradnik.ngo.pl/dotacje-na-realizacje-zadan-publicznych>

ankietowanych każdy rodzaj sprawozdania jest skomplikowany i sprawia trudności w przygotowaniu. Wszystkie sprawozdania w większości przypadków wymagają gruntownych zmian na podstawie wskazań biorących udział w badaniu.

29. Jakich zmian wymagają przepisy dot. sprawozdań?

W odpowiedzi na ww. pytanie organizacje miały możliwość wskazania jakich zmian wymagają przepisy dotyczące sprawozdań. Najczęściej wskazywane rozwiązania zostały wyszczególnione poniżej:

- Sprawozdania powinny być mniej sformalizowane,
- Lepszego usystematyzowania istniejących przepisów,
- Ujednolicenie przepisów dla różnych typów NGO,
- Uproszczenie ustaw, rozporządzeń, ujednolicenie i skonsolidowanie aktów prawnych,
- Uproszczenie i prowadzenie wspólnych baz danych (sprawozdaje się podobne kwestie do różnych podmiotów).

Większość ankietowanych w odpowiedzi na pytanie 29. wskazuje, że sprawozdania wymagają lepszego usystematyzowania. Przepisy dotyczące rozliczania zadań oraz sprawozdawczości powinny być uproszczone oraz skonsolidowane. Uproszczenie, skonsolidowanie i ujednolicenie ustaw w znacznym stopniu ułatwiłoby sprawozdawczość NGO i usprawniło ich działanie.

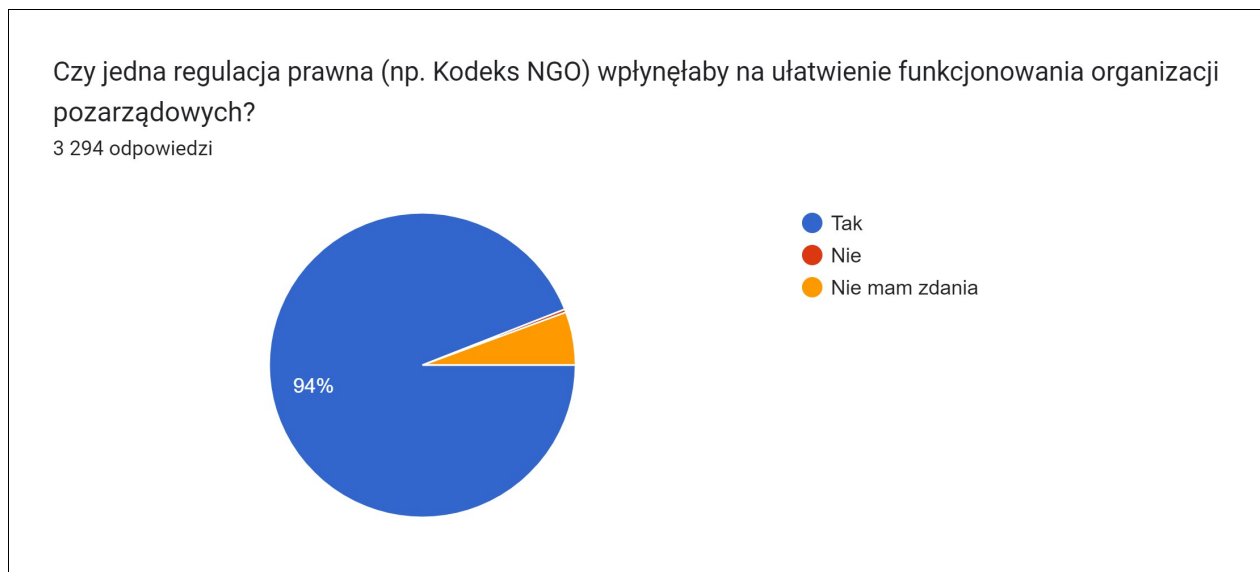
Miejsce, do którego organizacje pozarządowe będą wysyłać informacje wymagane nowymi przepisami, właściwie już istnieje. To prowadzona przez Narodowy Instytut Wolności baza sprawozdań. Ale dziś baza ta zbiera sprawozdania tylko organizacji pożytku publicznego. W zamyśle autorów projektu (UD217⁴³ - do dnia tworzenia niniejszego raportu projekt nie został przyjęty przez RM) jej funkcjonalność ma zostać rozszerzona i objąć wszystkie sprawozdania. Rozwiązaniem mającym na celu znaczące uproszczenie systemu sprawozdawczości organizacji pozarządowych jest zawarta w projekcie propozycja utworzenia jednolitego systemu

43 <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-sprawozdawczosci-organizacji-pozarzadowych2>

informatycznego służącego do składania sprawozdań (i informacji) przez organizacje pozarządowe. System obejmie utworzenie generatora sprawozdań obejmującego formularze dokumentów, do składania których zobowiązane będą organizacje pozarządowe. Składane dokumenty zbierane będą w bazie prowadzonej przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, który będzie odpowiadał za proces dostarczania tych dokumentów do uprawnionych podmiotów (Szef KAS, KRS, GUS, minister nadzorujący fundację). Jednocześnie za pomocą bazy zapewniana zostanie transparentność finansowania organizacji pozarządowych, ponieważ dokumenty zamieszczane w bazie będą ogólnodostępne.

30. Czy jedna regulacja prawna (np. Kodeks NGO) wpłynęłaby na ułatwienie funkcjonowania organizacji pozarządowych?

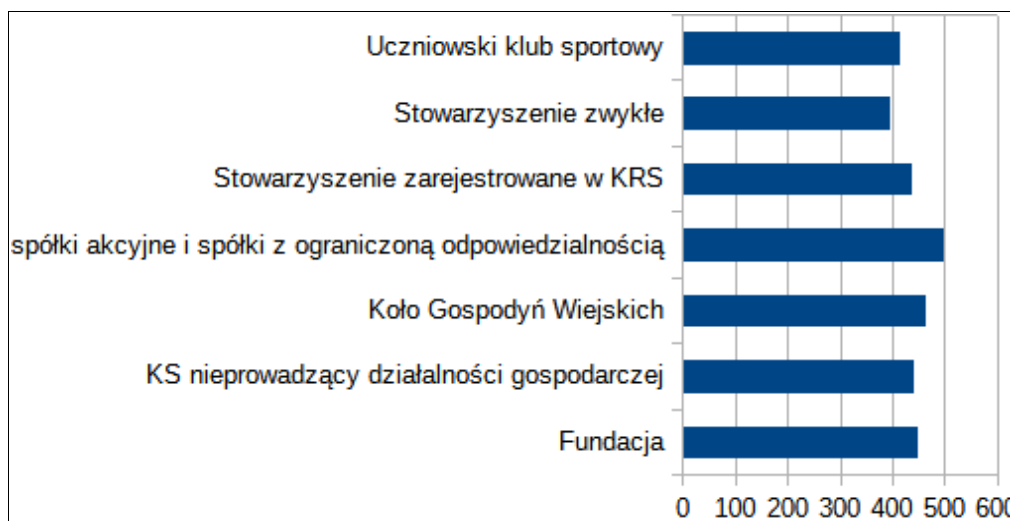

Na kolejne pytanie, tj. Czy jedna regulacja prawna (np. Kodeks NGO) wpłynęłaby na ułatwienie funkcjonowania organizacji pozarządowych? odpowiedziało w sumie 3294 badanych.

Na podstawie powyższego badania wynika, iż zdecydowanie największa grupa biorących udział w ankiecie, tj. 94,0% wskazało odpowiedź: tak. Najmniejsza grupa respondentów (0,3% - jedynie 11 wskazań) stwierdziła, że jedna regulacja prawna nie wpłynęłaby na ułatwienie funkcjonowania organizacji pozarządowych. Pozostali ankietowani (5,6%) wstrzymali się od odpowiedzi zaznaczając stwierdzenie: nie mam zdania. Biorąc pod uwagę pytanie 30. oraz 29.

badani w jednoznaczny sposób wskazali, że istniejące przepisy wymagają zmian. Ankietowani w zdecydowanej większości określili, że zmiany powinny dotyczyć ujednoczenia oraz uproszczenia istniejących przepisów określających funkcjonowanie oraz rozliczanie NGO. Powstanie kodeksu NGO, który konsolidowałby istniejące przepisy w znacznym stopniu ułatwiły funkcjonowanie stowarzyszeń.

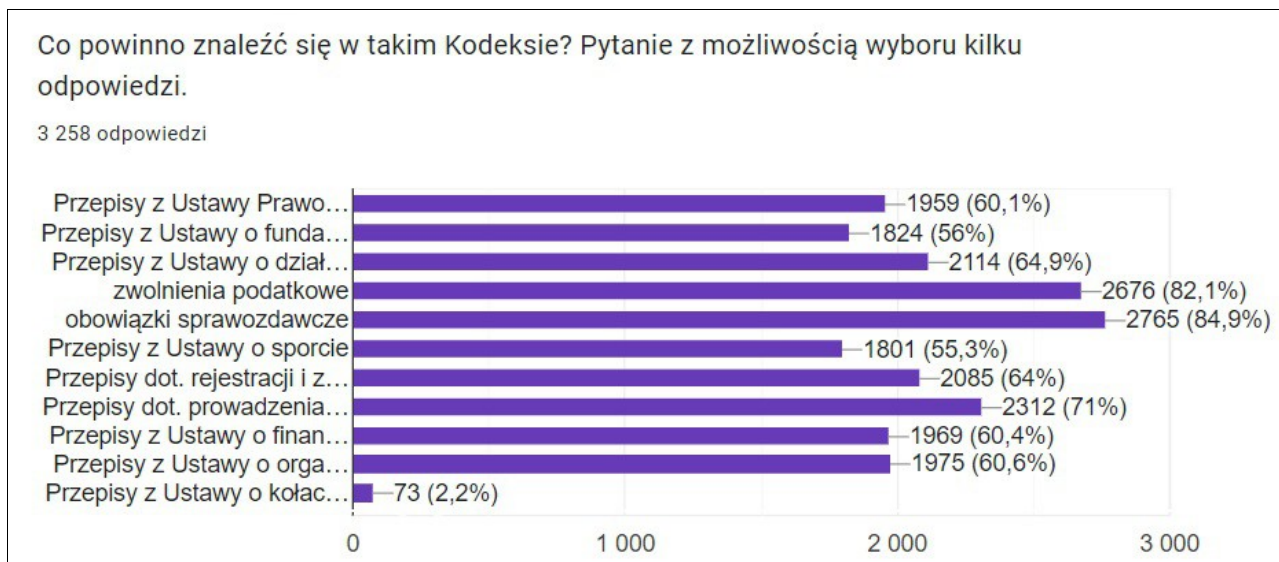
30.1 Zestawienie organizacji, które w pytaniu nr 30 zaznaczyły odpowiedź tak w stosunku do rodzaju NGO.

Na powyższym wykresie zostało przedstawione zestawienie organizacji, które w pytaniu nr 30 zaznaczyły odpowiedź tak (3095 – 94% ogółu wskazań), w stosunku do rodzaju NGO. Najwięcej zaznaczeń w odniesieniu do niniejszej analizy uzyskały spółki akcyjne oraz spółki z o.o. (496 – 16,03%). Z kolei najmniej zaznaczeń w odpowiedzi na pytanie 30 uzyskały stowarzyszenia zwykłe (393 – 12,70%). Pozostałe rodzaje organizacji pozarządowych uzyskały wartości w przedziale 13,34 a 15,02%, tj. koła gospodyń wiejskich (465 – 15,02%), fundacje (449 – 14,51%), kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej (441 – 14,25%), stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (438 – 14,15%) oraz uczniowskie kluby sportowe (413 – 13,34%). Wszystkie organizacje otrzymały zaznaczenia w przedziale pomiędzy 12,7 a 16,03%. Co oznacza, że udział poszczególnych rodzajów NGO jest na zbliżonym poziomie. Biorąc pod uwagę, co powyżej należy stwierdzić, że wszyscy (lub zdecydowana większość bez

względem na rodzaj organizacji) uważa, że stworzenie jednego aktu prawnego w znacznym stopniu ułatwiłoby funkcjonowanie organizacji pozarządowych.

31. Co powinno znaleźć się w takim Kodeksie? Pytanie z możliwością wyboru kilku odpowiedzi.

Na 31. pytanie, tj. Co powinno znaleźć się w takim Kodeksie? odpowiedziało w sumie 3258 organizacji. Organizacje miały do wyboru 10 propozycji odpowiedzi. Każde stowarzyszenie miało możliwość wyboru kilku odpowiedzi:

1. Przepisy z Ustawy Prawo o stowarzyszeniach
2. Przepisy z Ustawy o fundacjach
3. Przepisy z Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
4. zwolnienia podatkowe
5. obowiązki sprawozdawcze
6. Przepisy z Ustawy o sporcie
7. Przepisy dot. rejestracji i zgłaszania zmian z Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym
8. Przepisy dot. prowadzenia księgowości z Ustawy o rachunkowości
9. Przepisy z Ustawy o finansach publicznych
10. Przepisy z Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej

Na podstawie powyższego diagramu wynika, że zdecydowana większość badanych osób (powyżej 64%) odpowiedziało na pyt. 31, iż głównymi kwestiami, które powinny znaleźć się w kodeksie NGO powinny być: obowiązki sprawozdawcze – 2765 – 84,9%, zwolnienia podatkowe 2676 – 82,1%, Przepisy dot. prowadzenia księgowości z Ustawy o rachunkowości – 2312 – 71,0%, Przepisy z Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – 2114 – 64,9% oraz Przepisy dot. rejestracji i zgłaszania zmian z Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym – 2085 64,0%.

Kolejną grupą odpowiedzi badanych, mieszczących się w przedziale pomiędzy 55% a 64% tworzą następujące akty prawne, które powinny znaleźć się w kodeksie NGO wskazane przez ankietowanych: Przepisy z Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – 1975 – 60,6%, Przepisy z Ustawy o finansach publicznych – 1969 – 60,4%, Przepisy z Ustawy Prawo o stowarzyszeniach – 1959 – 60,1%, Przepisy z Ustawy o fundacjach – 1824 – 56,0% oraz Ustawy o sporcie – 1801 – 55,3%. Pozostałe odpowiedzi respondentów otrzymały wskazania poniżej 3%, tj. przepisy z ustawy o kołach gospodyń wiejskich (najwięcej zaznaczeń dla opcji – inna odpowiedź), tj. 73 – 2,2%. Inne odpowiedzi nie otrzymały wystarczającej ilości zaznaczeń, by mogły być poddane ocenie.

Analizując wyniki powyższego badania w odniesieniu do pyt. 31 można stwierdzić, że w Kodeksie NGO wg grupy badawczej powinny się znaleźć wszystkie akty prawne, które określają tryb funkcjonowania, finansowania oraz sposób rozliczania organizacji pozarządowych (wszystkich opisywanych rodzajów). Powstanie jednego aktu prawnego, który konsolidowałby wszystkie wymienione wcześniej przepisy w znacznym stopniu zoptymalizowałoby funkcjonowanie organizacji pozarządowych i pozwoliło realizować cele statutowe bardziej efektywnie.

W nowej ustawie – tak jak np. w kodeksie spółek handlowych – można by pomieścić sposoby powoływania i działania tak stowarzyszeń jak i fundacji, przy okazji ujednolicając (nie rezygnując oczywiście z wyraźnych odrębności) wiele kwestii – od form pracy i odpowiedzialności organów kolegialnych po możliwość zrzeszania się różnych typów organizacji pozarządowych ze sobą. Pamiętając opór sektora wobec propozycji likwidacji ustawy - Prawo o stowarzyszeniach w przygotowywanej ustawie o zrzeszeniach trzeba podkreślić, że dotychczasowy sposób działania nie uległby zmianie, nie trzeba byłoby zmieniać statutów, orzecznictwo zapewne pozostałoby

aktualne. Nowa ustawa mogłaby dawać jedynie nowe możliwości (np. bardziej elastyczne tworzenie systemu władz w organizacji). Oczywiście pojawia się pytanie czy warto łączyć dotychczas działające ustawy w jedną? Wydaje się, że jeżeli dzięki temu uzyskałoby bardziej przejrzyste zrozumiałe, dostosowane do potrzeb prawo, to chyba byłoby warto. Czy oznacza to, że znikną ustawy specjalistyczne typu dla Kół Gospodyń Wiejskich? To nie jest takie pewne, a nawet mało prawdopodobne. Ponieważ „podstawowa” ustawa będzie dotyczyć wszystkich organizacji to nie będzie zawierać różnych specyficznych form działalności. To co się zmieni to fakt, że wszystkie one działać będą w oparciu o wspólną ustawę, a jedynie ich specyficzne działania będą ewentualnie regulowane w osobnych aktach prawnych. Niewątpliwie wiele elementów ustawy o działalności pożytku też musiałyby znaleźć się w tej nowej ustawie. Na pewno kwestie definicyjne i wolontariatu. Zapewne też ogólne zasady współpracy administracji z organizacjami. O tym, że w ustawie o działalności pożytku próbowano – ze szkodą dla obu stron – zmieścić zarówno przepisy dla organizacji pozarządowych (z których część nie może prowadzić działalności pożytku publicznego) jak i z obszaru działalności pożytku, która realizowana jest przecież nie tylko przez organizacje pozarządowe, formułowane były już od dawna. Tak jak w kodeksie spółek nie ma zasad zamówień publicznych tak w ustawie dla organizacji nie powinno być zlecenia zadań z zakresu pożytku publicznego.⁴⁴

32. Jaka jest Twoja propozycja na rozwiązanie problemów, w tym przepisów prawnych, z którymi mierzy się Twoja organizacja? W tym miejscu możesz podzielić się swoimi wnioskami.

W odpowiedzi na ww. pytanie organizacje miały możliwość wskazania propozycji rozwiązania problemów, w tym przepisów prawnych, z którymi mierzą się organizacje pozarządowe. Najczęściej wskazywane propozycje zostały wyszczególnione poniżej:

- Stworzenie dotowanej sieci biur rachunkowych specjalizujących się w obsłudze NGO,
- wprowadzenie nakazu w instytucjach publicznych przyjmowania dokumentów podpisanych elektronicznie i maksymalne uproszczenia w tym obszarze,

⁴⁴ <https://publicystyka.ngo.pl/nowe-proste-prawo-dla-ngo-dylematy>

- Pomysł z jednym kodeksem NGO jest przydatny, ale powinien on być znacznie prostszy i odformalizowany,
- Zapewnienie kompetentnych doradców, którzy pomogą w połączeniu tych przepisów
- Podoba mi się pomysł ujęcia przepisów dotyczących NGO w jednym akcie pod warunkiem, że będzie poprzedzona kompleksowym podejściem do problemów sektora, uwzględniała duże różnice wynikające z wielkości i skali organizacji i pod warunkiem, że będzie służyła sformułowanym celom rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Analizując wyniki powyższego badania w odniesieniu do pyt. 32 można stwierdzić, że większość aktów prawnych jest dość skomplikowana podczas tworzenia organizacji oraz jej funkcjonowania. Organizacje pozarządowe muszą korzystać z wielu przepisów prawa oraz chcąc realizować swoje cele szukać źródeł finansowania jak również prawidłowo rozliczać się z tych środków. W świetle istniejących przepisów nie jest to proste zadanie. Stworzenie jednego skonsolidowanego aktu prawnego w znacznym stopniu zoptymalizowałoby funkcjonowanie organizacji pozarządowych i pozwoliło realizować cele statutowe bardziej efektywnie.

Powszechnie obowiązujące prawo, czyli przede wszystkim ustawy i rozporządzenia, w wielu wymiarach reguluje działalność organizacji pozarządowych w Polsce, począwszy od tworzenia i likwidowania różnych form prawnych organizacji, poprzez prowadzoną przez nie działalność, pozyskiwanie i gospodarowanie funduszami, sprawozdawczość na zobowiązaniach podatkowych czy kwestiach zatrudniania pracowników i wolontariuszy kończąc. Do tego dochodzą jeszcze uchwały Rady Ministrów czy wytyczne Instytucji Zarządzającej funduszami europejskimi w Polsce, czyli tak zwane prawo wewnętrzne, które także odnosi się do organizacji pozarządowych. Obecnie jest co najmniej 200 aktów prawa powszechnego i wewnętrznego regulujących działalność społeczną. Część z nich dotyczy wszystkich organizacji, np. ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, część tylko tych, które prowadzą określony rodzaj działalności, np. ustawa o pomocy społecznej.

Tak duża liczba aktów prawnych nie ułatwia funkcjonowania organizacjom pozarządowym, tym bardziej, że organizacje z reguły nie mają dostępu do prawników, którzy pomagaliby w tym

zakresie. Dodatkowo wiele ustaw czy rozporządzeń nie jest dostosowanych do specyfiki działalności organizacji pozarządowych, traktuje je często jak przedsiębiorców albo jak instytucje publiczne. Rodzi to wiele problemów oraz wyzwań dla organizacji, utrudnia i ogranicza ich działania, zmusza do niepotrzebnej biurokracji. Skomplikowanie przepisów i brak ich klarowności rodzi w organizacjach poczucie niepewności prawa i obawy, że zostanie ono zinterpretowane przez instytucje publiczne na ich niekorzyść. A to z kolei zniechęca do podejmowania i prowadzenia działalności społecznej.⁴⁵

Postulaty wynikające z pyt. 32 mają służyć przede wszystkim poinformowaniu środowiska organizacji pozarządowych, opinii publicznej, decydentów, o tym co w obecnym prawie trzeba zmienić, aby ułatwić działalność społeczną. Nie jest to katalog zamknięty – zostały opisane tylko te które najczęściej się pojawiały wśród odpowiedzi ankietowanych.

Organizacje pozarządowe mogą i powinny podjąć działania rzecznicze służące ich wdrożeniu. Chodzi przede wszystkim o działania skierowane do tych, którzy tworzą i stanowią prawo, a więc rządu i parlamentu. W przypadku niektórych organizacji pozarządowych podjęły już takie działania, ale nie doprowadziły one dotychczas do wdrożenia zakładanych zmian. Dotyczy to na przykład poszerzenia zakresu zwolnienia z CIT, szybkiej rejestracji stowarzyszeń czy zmian mechanizmów zlecania zadań publicznych w sferze pożytku publicznego. Niezależnie od tego organizacje powinny wykorzystywać różne formy i możliwości informowania o problemach i konieczności ich rozwiązania i przekonywania decydentów o konieczności ich realizacji.

Niektóre kwestie wymagają dopracowania i skonkretyzowania zmian prawnych niezbędnych do ich wdrożenia. Organizacje, dla których ważne są poszczególne propozycje mogą inicjować wokół nich dyskusję i wspólnie nad nimi pracować. Pozostałe kwestie choć kierunkowo użyteczne dla organizacji pozarządowych, wymagają dyskusji i analiz wewnątrz środowiska. Chodzi nie tylko o ich skonkretyzowanie, przeanalizowanie różnych wariantów możliwych rozwiązań, ale również rozważenie potencjalnych skutków wynikających z ich wdrożenia. Dopiero po tym mogą stać się przedmiotem działań upowszechniających i rzeczniczych. Dyskusja i praca nad tymi postulatami to wyzwanie dla organizacji pozarządowych i ich reprezentacji.

⁴⁵ <https://proste.ngo/uprosmy-dzialalnosc-spoleczna-postulaty-zmian-prawnych-uzytecznych-dla-organizacji-pozarządowych/>

PODSUMOWANIE

Powyższa ankieta dotyczyła oceny przez organizacje pozarządowe ich funkcjonowania w środowisku formalno – prawnym, określenia problemów na jakie napotykają, jakie posiadają źródła finansowania i w jaki sposób się z nich rozliczają pod kątem stworzenia jednego aktu prawnego konsolidującego większość przepisów niezbędnych do stworzenia lepszych warunków do realizacji celów statutowych NGO.

Udział w ankiecie wzięło ponad 3300 organizacji pozarządowych. Badani reprezentowali wiele rodzajów organizacji: fundacje, stowarzyszenia zwykłe, stowarzyszenia zarejestrowane w KRS, Uczniowskie Kluby Sportowe, Koła Gospodyń Wiejskich czy spółki akcyjne. Wielkość organizacji biorących udział w ankiecie był bardzo różny; od stowarzyszeń do 25 członków, po organizacje posiadające powyżej 500 zrzeszonych osób. Ankieterzy dotarli do organizacji pozarządowych w każdym województwie. Dotarcie do tak szerokiej grupy NGO pozwoliło na dokładniejsze zweryfikowanie problemów na jakie napotykają stowarzyszenia. Organizacje pozarządowe biorące udział w ankiecie posiadały swoją siedzibę zarówno w niewielkich miejscowościach do 2500 mieszkańców, jak również w dużych aglomeracjach miejskich powyżej 600 tysięcy osób. Największą grupę ankietowanych stanowią organizacje, które w roku 2023 wykazały wysokość przychodów na poziomie do 250.000 zł. Ponad połowa stowarzyszeń nie prowadzi działalności gospodarczej, jak również ponad połowa organizacji pozarządowych zatrudnia pracowników.

W odniesieniu do funkcjonowania organizacji pozarządowych badani wskazali, że potrzebują pomocy specjalistów chociażby przy tworzeniu statutów spełniających wymogi prawne. Większość stowarzyszeń stwierdziła, że przepisy ustaw i rozporządzeń odnoszące się do organizacji pozarządowych nie są jasne i zrozumiałe. Respondenci wskazali, że regulacje prawne wymagają usystematyzowania. Wielość i zawłość aktów prawnych wpływa negatywnie na funkcjonowanie NGO. Jako jeden z głównych problemów dotyczących kwestii prawnych ankietowani wskazali zbyt dużo obowiązków organizacyjno – prawnych (ponad 60% wskazań), które w znacznym stopniu spowalniają realizację celów statutowych.

Badani ocenili również stopień skomplikowania poszczególnych czynności, z którymi spotykają się na co dzień. W większości przypadków ocenili te czynności jako trudne, np. biurokracją związaną z instytucjami ZUS i US, biurokracją sprawozdawczą i związaną z pozyskiwaniem środków. Rejestracja organizacji i dokonywanie zmian w rejestrze respondenci ocenili jako dość trudne czynności, jednak jest grupa prawie 40% (a w przypadku rejestracji prawie 50%) stowarzyszeń która radzi sobie z ww. wzywaniem i zalicza je do czynności łatwych.

W związku z problemami z pozyskiwaniem środków finansowych dla NGO ankietowani wskazali na bardzo duże problemy chociażby z wyposażeniem swoich biur w narzędzia podstawowe, informatyczne czy specjalistyczne. Problemy z pozyskiwaniem środków na sprzęt wynika głównie z zawłości prawnych, skomplikowanych procedur, braku dotacji na rozwój instytucjonalny oraz braku możliwości rozliczania sprzętu podczas realizacji projektów. Organizacje pozarządowe wskazały w jaki sposób można by to usprawnić. Do najczęściej powtarzających się rozwiązań można wskazać: uruchomienie programów i funduszy wspierających organizacje na jej początkowej fazie funkcjonowania, likwidacja wkładu własnego, stały fundusz na zakup sprzętu w urzędach dla NGO – z opcją skorzystania co kilka lat lub zatrudnieniem nowego pracownika, uproszczenie procedur oraz systemowe wsparcie instytucjonalne.

Zawłości prawne związane z uzyskaniem środków finansowych w znacznym stopniu spowalniają i utrudniają realizację celów statutowych stowarzyszeń. Z analizy źródeł finansowania organizacji samorządowych wynika, że stowarzyszenia najczęściej korzystają z dotacji udzielanych przez administrację samorządową, działalności gospodarczej i darowizn. Organizacje pozarządowe najrzadziej korzystają z regrantingu oraz nieodpłatnej działalności pożytku publicznego jak źródło finansowania swoich celów statutowych. W odniesieniu do wszystkich sposobów uzyskiwania środków finansowych należy wskazać, iż wszystkie formy są dla NGO dość skomplikowane, jednak najłatwiejszymi formami finansowania stowarzyszeń w ocenie badanych są: dotacje uzyskiwane od administracji samorządowej (ok. 33%) oraz zbiórki publiczne (ok. 47%). Jednocześnie analizując wyniki badań najbardziej skomplikowanym sposobem finansowania NGO są wg ankietowanych dotacje udzielane przez Unię Europejską (ponad 90%). Pozostałe sposoby finansowania stowarzyszeń można zaliczyć do dość skomplikowanych (przedział wskazań na oceny trudne/bardzo trudne oscyluje pomiędzy 70% - 80%). Należy również wskazać, że wśród badanych

jest grupa NGO, która radzi sobie z każdym sposobem finansowania stowarzyszenia, jednak w skali wszystkich badanych jest ona niewielka (ocena bardzo łatwe maksymalnie 11%).

W związku z powyższym procedury dotacyjne dla organizacji pozarządowych powinny zostać uproszczone. Organizacje wskazały w jaki sposób powinno to nastąpić, np. jedna platforma do składania wniosków dotacyjnych do wszystkich dotacji publicznych, ryczałtowy sposób rozliczania kosztów administracyjnych i pełna kwalifikowalność kosztów, skrócony, uproszczony wniosek, uproszczona sprawozdawczość oraz powinien zostać stworzony jeden akt prawny zawierający zbiór przepisów prawnych odnoszących się do działalności organizacji pozarządowych.

W odniesieniu do obciążeń podatkowych dla NGO ankietowani uznali, że kwota podatku jest zbyt wysoka i organizacje powinny być zwolnione z tego obowiązku; dzięki czemu mogłyby ww. środki przeznaczyć na cele statutowe.

Ponadto organizacje wskazały na natychmiastową konieczność wprowadzenia gruntownych zmian w odniesieniu do każdego rodzaju sprawozdania (finansowe, z działalności, do GUS, realizacji zadań zleconych). Jednocześnie respondenci wskazali, że każdy rodzaj sprawozdania jest skomplikowany i sprawia trudności w przygotowaniu. Wszystkie sprawozdania w większości przypadków wymagają gruntownych zmian na podstawie wskazań biorących udział w badaniu. Organizacje pozarządowe uznały, że do najważniejszych i koniecznych zmian w odniesieniu do sprawozdań należą: usystematyzowanie istniejących przepisów, ujednoczenie przepisów dla różnych typów NGO, uproszczenie ustaw, rozporządzeń, ujednoczenie i skonsolidowanie aktów prawnych, oraz uproszczenie i prowadzenie wspólnych baz danych.

Podsumowując, w ocenie organizacji pozarządowych biorących udział w ankiecie jest konieczność zmian wielu aktów prawnych, które dziś nie funkcjonują poprawnie i powodują wiele problemów organizacyjnych stowarzyszeniom. Powstanie Kodeksu NGO wydaje się być dobrym kierunkiem, pod warunkiem, że uwzględniałby wiele innych aktów prawnych na podstawie których dziś funkcjonują organizacje pozarządowe. Tylko kompleksowe zmiany mogą poprawić aktualną sytuację formalno - prawną organizacji pozarządowych. Kodeks NGO powinien zawierać przepisy zawarte w wielu ustawach oraz rozporządzeniach, m. in. przepisy z Ustawy Prawo

o stowarzyszeniach, przepisy z Ustawy o fundacjach, przepisy z Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zwolnienia podatkowe, obowiązki sprawozdawcze, przepisy z Ustawy o sporcie, przepisy dot. rejestracji i zgłaszania zmian z Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, przepisy dot. prowadzenia księgowości z Ustawy o rachunkowości, Przepisy z Ustawy o finansach publicznych, przepisy z Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

Żle przeprowadzona konsolidacja aktów prawnych może spowodować pogłębienie się problemów formalno – prawnych organizacji pozarządowych. Kompleksowa zmiana musi nastąpić w drodze konsultacji społecznych i być przygotowana przez specjalistów, którzy funkcjonują w środowisku organizacji samorządowych i znają ich obecne problemy.